

cijena 1.5 EUR

petak, 21. jun 2013.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

1183 godina XXIV

**nas bez rusa
pola milijarde duga**

ČIME PUTIN UCJENJUJE ĐUKANOVIĆA

**ispovijest
diskriminisanih žena**

DJECA ILI POSAO

**novo umrežavanje
režimskih medija**

STIGLI SPECIJALCI

FOKUS	KAP - šta je ostalo od Đukanovićevog posla stoljeća STEČAJ, OČAJ I KOLEKTIVNA AMNEZIJA (Zoran Radulović)	8
DANAS, SJUTRA	SUPERMEN OD PLASTIKE (Milena Perović-Korać)	11
MONITORING	Podgorica - Budva - Moskva: VRUĆE RUSKE VEZE (Vladimir Jovanović)	12
ZNACI	OPREZ, POLITIKA (Zoran Radulović)	15
	Diskriminacija žena pri zapošljavanju: TJERAJUĆI RODE (Milena Perović-Korać)	16
	Novo umrežavanje režimskih medija: STIGLI SPECIJALCI (Marko Milačić)	18
DRUŠTVO	Još izbora: LOKALNE BURE (Miloš Bakić)	22
	Afera Snimak: ODBRANA ZORANOVA (Marko Milačić)	24
	Budva ostala bez gradonačelnika: RAĐENOVIĆ NA PAUZI (Branka Plamenac)	26
OKO NAS	Sela neženja u Crnoj Gori: PRORIJE DILE I SVADBE I BEBE (Veseljko Koprivica)	32
	Beranski Rudnik uglja, na kraju puta: GODINE PREVARA I LAŽI (Tufik Softić)	34
	Nazadak u EU integracijama: ZA BRISEL PREKO BEOGRADA (Mustafa Canka)	36
	Oživljavanje crnogorske kulturne baštine: PREPOROD NA NAŠ NAČIN (Predrag Nikolić)	38
INTERVJU	Dr Esad Bajtal, filozof iz Sarajeva: U TAMNICI OSILJENIH ETNO-DEMOKRATA (Veseljko Koprivica)	40
REGION	Pokrenuta istraga o privatizaciji Luke Beograd: DRUGI BIVŠI MINISTAR IZA REŠETAKA (Milan Bošković)	43

FOKUS

Da li je, zaista, potrebno 30 i kusur dana da se utvrdi osnovanost Vladinog potraživanja iz prve polovine prošle godine? Ili je, možda, zahtijev za uvođenje stečaja u KAP samo nov način da se nastave poslovi započeti prije osam godina

RAĐENOVIĆ NA PAUZI

Nakon što je Ustavni sud poništio izbor Lazara Rađenovića za prvog čovjeka opštine, dovedene su u pitanje odluke koje je on donosio proteklih osam mjeseci

STRANA 26

PREPOROD NA NAŠ NAČIN

Ministarstvo kulture promovisalo je projekat *Revalorizacija kulturnih dobara Crne Gore* kao najvažniji posao kojeg su se latili posljednjih decenija. U realizaciju se krenulo tako što je jedna osoba spojila četiri najvažnije funkcije u realizaciji projekta preporoda devastirane kulturne baštine

STRANA 38

INTERVJU: Dr Esad Bajtal, filozof iz Sarajeva:

U TAMNICI OSILJENIH ETNO-DEMOKRATA

Ključni problem BiH su osiljene ne-demokratske etno-vlasti. Sve ostalo je posljedica: ogromna nezaposlenost, politički kriminal, korumpirana policija, dirigovano sudstvo, legalna pljačka, masovna glad, sveopšte ljudsko poniženje građana, medijsko-stranačka pristrasnost

STRANA 40

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Ul. Bulevar revolucije br.9.
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika "Monitor" izašao je u Titogradu, 19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav-Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

Izvršna direktorica:
Milka Tadić-Mijović

Glavni i odgovorni urednik:
Esad Kočan

Zamjenik glavnog i odgovornog urednika:
Veseljko Koprivica

Redakcija:

Zoran Radulović (ekonomija),
Milena Perović-Korać (društvo), Marijana Bojanić, Mustafa Canka, Marija Čolpa, Tamara Kaliterna, Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović, Predrag Nikolić, Branka Plamenac, Nastasja Radović, Tufik Softić, Radmila Stojanović,
Miodrag Vukmanović

Pomoćnik direktora:
mr Miodrag Rašović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić i Hazbija I. Skenderović

Telefon/Fax:
020/231-944, 231-955

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretpлата za Crnu Goru:
šest mjeseci 39 €, godina 78 €.
Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na telefone 231-944, 231-955.
Pretpлата na račun broj:
510-2839-59 kod CKB Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretpлата za inostranstvo na šest mjeseci
SAD..... USD 138
AUSTRALIJA..... AUD 230
EVROPA..... EUR 95
ŠVAJCARSKA..... SHF 161

Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
"S PRESS!-Podgorica

Erste gotovinski krediti

Mali krediti za velike stvari.

A koja je Vaša banka?

ERSTE **BANK**
Jer ste Vi na prvom mjestu.

- Maksimalan iznos kredita 25.000 €!
- Rok otplate do 120 mjeseci!

Brucošima 4229 mjesta

NA OSNOVNIM STUDIJAMA
STUDENTKINJA VIŠE OD POLOVINE
UPISANIH: Pravni fakultet u Podgorici

Univerzitet Crne Gore raspisao je konkurs za upis na prvu godinu osnovnih studija za akademsku 2013/14. godinu, kojim je predviđeno 1.752 mjesta za budžetske i 2.477 mjesta za samofinansirajuće studente.

Prema konkursu, na Univerzitet će moći da se upiše i 250 stranih državljana.

Iz Rektorata UCG je saopšteno da je broj mjesta utvrđen odlukama Senata i Upravnog odbora na koje je, sa neznatnim izmjenama, saglasnost dala Vlada.

U odnosu na predlog koji je Univerzitet uputio Vladi, broj budžetskih mjesta povećan je za 33. Broj mjesta za samofinansirajuće studente smanjen je za 400 u odnosu na prošlogodišnji konkurs.

U Crnoj Gori se na osnovne studije akademske 2012/2013. godine upisalo 22.279 studenata, što je za 0,23 odsto više u odnosu na prethodnu akademsku godinu.

Studentkinja je bilo 53,3 odsto od ukupnog broja studenata upisanih na osnovne studije u zimskom semestru 2012/2013. godine.

Kako je saopšteno iz Monstata, od ukupnog broja upisanih studenata, najviše ih je upisano na Univerzitet Crne Gore 81,9 odsto.

TRINAESTOJULSKA NAGRADA

Dobitnici Lakušić, Čelebić i Knežević

Žiri za dodjelu Trinaestojulske nagrade je odlučio da se Trinaestojulska nagrada za 2013. godinu dodijeli: **Radulu Kneževiću**, politikologu, **Iliji Lakušiću**, književniku, i **Gojku Čelebiću**, književniku i književnom kritičaru.

Predsjednik žirija bio je **prof. dr Dragan K. Vukčević**, a članovi **prof. dr Predrag Ivanović**, **prof. dr Dragan Koprivica**, **Andrej Nikolaidis** i **prof. dr Milenko Popović**.

Lakušić i Čelebić su bivši crnogorski ministri kulture, a Čelebić i bivši diplomata.

Prema zvaničnom obavještenju, Trinaestojulska nagrada za 2013. godinu dodjeljuje se građaninu ili državljaninu Crne Gore, grupi lica, ili pravnom licu, koje ima sjedište na teritoriji Crne Gore, za djela ili ostvarenja u svim oblastima rada i stvaralaštva u prethodne dvije godine, koja su od izuzetnog značaja za Crnu Goru.

 MONTENEGRO AIRLINES

PUTUJTE NAJTAČNIJOM AVIO-KOMPANIJOM U EVROPI*

* Prema ERA statistici
(Evropski Regionalni Avio-prevozioci)
za tačnost obavljenih letova tokom 2012. godine.
www.regionalinternational.aero (January 2013)

www.montenegroairlines.com

member
era
european regions airline association

STEJT DEPARTMENT: U CRNOJ GORI SE I DALJE TRAFIKUJE

Ne štedjeti državne službenike

Crna Gora je izvor, tranzitna zemlja i odredište za muškarce, žene i djecu koji su žrtve seks trafikinga i prinudnog rada, piše u Izvještaju Stejt departmenta o trgovini ljudima u svijetu u proteklih godinu dana, koji je u srijedu veče predstavio američki državni sekretar **Džon Keri**.

U Izvještaju stoji da su žrtve seks trafikinga primarno žene i djevojke iz Crne Gore, Srbije, Makedonije, BiH i Kosova i u manjem obimu iz ostalih država Istočne Evrope, pišu podgoričke *Vijesti*.

„Djeca etničkih Roma, Aškalija i Egipćana, izbjeglice, kao i nezbrinuta djeca iz Crne Gore, Kosova, BiH i Srbije moraju da proše na ulicama. Bilo je izvještaja da su romske djevojke iz Crne Gore, koje su često silom kućne pomoćnice, prodavane u ropske brakove u romskim zajednicama na Kosovu. Djevojke i žene iz Crne Gore su žrtve seks trafikinga u ostalim balkanskim zemljama“, stoji, između ostalog, u Izvještaju.

U Izvještaju se kritikuje praksa Vlade Crne Gore da priznaje za žrtve trafikinga samo one koji su pristali da učestvuju u krivičnom postupku koji rezultiraju osuđujućom presudom, što bi, kako smatraju u Stejt departmentu, moglo da ograniči napore da se otkrije i pomogne mnogo veći broj žrtava.

Stejt department preporučuje Crnoj Gori da snažno goni slučajeve seks trafikinga i prinudnog rada, uključujući i državne službenike koji su saučesnici, te da prikupi i podijeli podatke o broju gonjenja, presuda i identifikovanih žrtava u zemlji i van nje.

Američka vlada je konstatovala da je Crna Gora identifikovala osam potencijalnih žrtava trafikinga u 2012. godini, uključujući dvoje djece, što je jedna žrtva više nego u 2011.

ZARADE U MAJU

Prosjek 480 eura

Prosječna zarada (bruto) u maju ove godine u Crnoj Gori iznosila je 728 eura, dok je prosječna zarada bez poreza i doprinosa (neto) iznosila 480 eura i bila je 1,7 puta manja od minimalne potrošačke korpe, koja je u tom periodu vrijedila 807,8 eura, saopšteno je iz MONSTAT-a.

U odnosu na prethodni mjesec prosječna zarada bez poreza i doprinosa u maju je zabilježila rast od 0,6 odsto.

Stvarno UNIQAtna polisa.

UNIQA. Sigurnost za 5.

Ko će koga

Stočarki **Milevi Božović** sa Kapinog Polja kraj Nikšića prije nekoliko noći psi lutalice zaklali su 42 ovce. Pričinjena šteta je ogromna, dok je pitanje kako će ona biti nadoknađena s obzirom na to da stoka nije bila osigurana.

Na području bjelopoljske opštine u posljednje vrijeme sve je učestalija pojava upada pasa lutalice ili vukova u stada tamošnjih domaćina. Prema riječima veterinar **Nikole Grandova** posljednjih dana evidentirano je desetina slučajeva liječenja otrovanih pasa i lovačkih kerova.

Pretpostavlja se da je u pitanju revanšizam vlasnika ovaca kojima su prorijeđena stada upadom krvoločnih životinja.

Zabilježeno je više slučajeva trovanja lovačkih, ali i pasa lutalice otrovom kreozanom. Evidentirano je i nekoliko slučajeva da su potrovana i goveda, kaže Grandov.

Grandov ističe da se vodi neka vrsta hladnog rata između stočara, stanovnika urbane sredine i vlasnika lovačkih pasa.

Sekretar lovačke organizacije Bijelo Polje **Tufo Pićurica** kaže da je lovostaj na snazi do 1. jula i da kerove lovci ne smiju pustiti, te da stoga nema mjesta optužbama da oni prave štete stočarima.

Info: 020 415 500

RESPEKT KREDIT ZA PENZIONERE

— UŽIVAJTE U PENZIONERSKIM DANIMA —
UZ PODRŠKU SOCIETE GENERALE MONTENEGRO

BEZ ŽIRANATA / DO 10.000 EURA /
/ DO 75 GODINA STAROSTI / ODOBRENJE ZA 1 DAN /

VIŠE RUKU, VEĆA JE I SNAGA

**SOCIETE GENERALE
MONTENEGRO**

Najbolja banka
u Crnoj Gori

KOŠARKAŠICE Crne Gore plasirale su se u drugu fazu Evropskog prvenstva u Francuskoj

Nakon pobjede nad Ukrajinom selektor **Miodrag Baletić** je kazao:

„Ovo je važna pobjeda, jer smo na pravi način odgovorili na poraz od Turske. Igračice su pokazale veliku želju, bili smo odlični u napadu i zasluženno smo došli do pobjede protiv kvalitetnog protivnika koji ima odlične igračice. Iako smo mala država, veoma smo ponosni i teško nam pada svaki poraz, tako da sam veoma zadovoljan što smo ostvarili pobjedu i tako na pravi način završili preliminaru fazu“.

„Čestitam Ukrajini na dobroj partiji i snažnom otporu. Sa jedne strane mi je žao što smo ih eliminisali sa Eurobasket, ali naravno da sam zadovoljna što smo u drugu fazu prošle sa dvije pobjede“, kazala je **Ana Turčinović**, centar reprezentacije.

PLUS

SPASIOCI sa Žabljaka izbacili su dvojicu turista iz SAD – **Vladimira Pantića** porijeklom iz Srbije i **Jang Džeri Hunga** rođenog na Tajvanu iz nevolje u koju su upali pokušavajući da osvoje Bobotov kuk na Durmitoru. Turisti su bili nemarni jer su se, uprkos još ogromnom snijegu na Durmitoru,

upustili u nimalo laku avanturu elementarno planinarski opremljeni, ali su imali sreće što je taj prostor pokriven mobilnom telefonijom, bili su prisebni i disciplinovano čekali spasioce. „Kada su se u nedjelju popodne, bez vodiča, našli na Velikoj previji u podnožju najvišeg durmitorskog vrha dočekao ih je snijeg koji im nije dozvolio kretanje u bilo kom pravcu“, ispričao je **Vijestima Zoran-Šaco Vojinović**, vođa spasičke ekipe. Pored njega, u akciji spasavanja učestvovali su **Strahinja Vojinović, Radonja Raonić i Mladen Novović**.

„Odmah sam odštampao plakate upozorenja sa uputstvima i podijelio ih u lokalnoj turističkoj organizaciji, po agencijama, hotelima i kampovima... Na ovaj način pokušavamo da nerazumne urazumimo, uz preporuku da ovog trenutka ima dosta bezbjednih uspona prema kojima se treba kretati“, istakao je **Zoran-Šaco Vojinović**.

VLAST je obilježavanje Dana izbjeglica iskoristila da se još jednom podiči sopstvenom istorijom humanosti. „Crna Gora je prihvatanjem i zbrinjavanjem velikog broja izbjeglica i rješavanjem njihovog statusa ispoljila visok nivo odgovornosti i podigla prag humanosti prema toj ranjivoj populaciji“, kazao je premijer **Milo Đukanović**.

Sopstvenu ulogu u deportaciji bosanskih izbjeglica i svoj doprinos nekažnjavanju tog zločina je prećutao.

Hvalospjevu se pridružio i ministar rada i socijalnog staranja **Predrag Bošković**. Crna Gora, kaže, još od ratnih vremena u bivšoj državi pruža nesmetan boravak svima na svojoj teritoriji „stvarajući uslove za njihovo trajno rješenje“. Savez udruženja reseljenih Kosova i Metohije u Srbiji i Crnoj Gori poručio je u otvorenom pismu Visokom komesaru Ujedinjenih nacija za izbjeglice **Antoniju Guterešu** da su obespravljeni, diskriminisani, zaboravljeni i njih trećina živi na ivici potpunog siromaštva.

Tačno je da vlast nije progonila kosovske izbjeglice za vrijeme rata na Kosovu. Tačno je da one koji su ostali trpi, jer ne smije da ih istjera. Ostala humanost većinom je izmišljena. Sve skupa u dubokoj je sjenci zločina deportacije.

MINUS

MEDIJSKI SAVJET ZA SAMOREGULACIJU izrazio je

razočaranje „neistinama iznesenim u intervjuu specijalnog izvjestioca UN za slobodu mišljenja **Franka La Ru-a**“ objavljenog u *Vijestima*.

Istakli su da rade po evropskim standardima, te da ovo novinarsko tijelo služi isključivo za nadgledanje poštovanja profesionalnih standarda.

„Iako je proveo pet dana u Crnoj Gori i iako je imao dovoljno vremena da se upozna sa svim aspektima samoregulacije u neposrednom razgovoru, više smo nego iznenađeni iznesenim stavom“, kazao je **Ranko Vujović**, izvršni direktor MSS-a.

La Ru je u intervjuu za *Vijesti* primijetio pokušaj da se samoregulatorno tijelo iskoristi kao instrument za kritikovanje onih sa kojima ne postoji slaganje. Vujović je odbrusio da „MSS nikada nije korišten kao instrument za bilo koju drugu djelatnost izuzev nadgledavanja poštovanja profesionalnih i etičkih standarda“. Puška ubojita.

Može se zaključiti jedino da Bačkova etika i profesionalnost teško pate zato što su nepodobni mediji zavrbovali specijalnog izvjestioca.

Stečaj, očaj i kolektivna amnezija

Da li je, zaista, potrebno 30 dana da se utvrdi osnovanost Vladinog potraživanja iz prve polovine prošle godine? Ili je, možda, zahtijev za uvođenje stečaja u KAP samo nov način da se nastave poslovi započeti prije osam godina

Prošlo je više od nedjelju dana kako je Ministarstvo finansija Privrednom sudu dostavilo zahtjev za uvođenje stečaja u *Kombinat aluminijuma*. I ništa.

Nema vanrednog zasijedanja parlamenta, iako se Vlada pokretanjem stečajnog postupka oglušila o sve ono što joj je zakonodavna vlast naložila da radi po pitanju *Kombinata*.

Premijer **Milo Đukanović** nije obznanio ostavku Vlade, zaboravljajući kako je prije neka tri-četiri mjeseca tvrdio da „stečaj i arbitražna ne bi bili dobri ni za KAP ni za državu”.

Niko nije smijenjen. Niko uhapšen. Samo je **Jurij Mojsijev**, izvršni

direktor KAP-a, od borda direktora zatražio jednomjesečni dopust uz objašnjenje (prema nezvaničnim saznanjima *Monitora*) da ne može i neće da sarađuje sa privremenim stečajnim upravnikom **Veselinom Perišićem**.

KAP se i dalje strujom snabdijeva bez ugovora.

Čelnici *Elektroprivrede* (EPCG) i *Elektroprenosnog sistema* (ESCG) zaboravili su na prijetnje da će *Kombinat*, ako u međuvremenu ne obezbijedi ugovor o snabdijevanju, biti isključen sa mreže još prošle srijede, pa petka, odnosno ponedjeljka... Novo je to da se KAP strujom, kao i u tri posljednja mjeseca lani, snabdijeva preko *Montenegrobonusa*, pošto je država Crna Gora uhvaćena u krađi energije iz sistema evropske interkonekcije.

Aluminijum već nekoliko dana ne izlazi iz fabrike u Golubovcima.

Menadžment KAP-a (ovi što uzimaju dopust i njihovi prethodnici) ugovorio je da se sva proizvodnja,

umjesto ugašenim fabrikama za preradu, isporučuje švajcarskom *Glenkoru*. Oni metal plaćaju preko računa u ruskoj *VT banci*. Vlada, manjinski akcionari, stečajni upravnik ili bilo ko van ruskog bezbjednosno-poslovnog lanca nema šansu da pristupi tom novcu. A KAP troši, ionako minimalne, zalihe repromaterijala bez mogućnosti da ih obnovi. Za sada.

Sema je istovjetna onoj koju su, krajem prošlog i početkom ovog vijeka, uz pomoć Vlade i njenih namjesnika u *Kombinatu*, organizovali **Vektra Dragana Brkovića** švajcarski *Glenkor* kontroverznog **Marka Riča** (autor najveće poreske prevare u istoriji SAD kome su na zapadu tepali „otac ruske mafije”) i *Standard banka* u koju je tada, kao sada u *VT banku*, išao sav navac iz *Kombinata*. Crna Gora i KAP nijesu jedini koje je *Glenkor* uhvatio u dužničke mengele i isisao stotine miliona profita. Ali, sva je prilika, spadamo u izuzetno rijetke koji su tako nešto dozvoli dva puta.

Amnezija je poprimila razmjere

Sav aluminijum dobijen iz Podgorice *Glenkor* plaća u ruskoj *VT banci*. Crnogorska Vlada, manjinski akcionari, stečajni upravnik ili bilo ko drugi van ruskog bezbjednosno-poslovnog lanca nema šansu da pristupi tom novcu. Zato metal, već nekoliko dana, ostaje u fabričkom krugu

FOKUS

epidemije.

„Aktuelna situacija u vezi sa *Kombinatom aluminijuma* ne zahtijeva rebalans budžeta”, tvrdio je 1. maja ministar finansija **Radoje Žugić**. Prošlog petka Žugić se povjerio novinarima – ako država bude plaćala KAP-ove račune za struju rebalans budžeta je neminovan. Dug prema EPCG, ESCG i *Montenegrobosnusu* iznosi nekih 70 miliona eura i država ga već plaća u vidu poreskih i carinskih olakšica.

Ne čuje se bivši premijer i ministar finansija, **Igor Lukšić**. Pamti li još kako je, pred kraj 2011, polaznicima iz Rusije objašnjavao da „više ne računaju na novčanu pomoć države, jer Crna Gora to nije u mogućnosti da obezbijedi, niti je to u skladu sa domaćim zakonodavstvom i preporukama EU”. Kao da je štošta od onoga što je uprava KAP-a do tada radila, uz Lukšićev prećutan blagoslov, bilo u skladu sa bilo kojim zakonom na planeti. Od neizvršavanja ugovorenih obaveza, preko utaje poreza, otimačine novca iz sindikalne kase do obmane i potkradanja manjinskih akcionara.

Ministar ekonomije **Vladimir Kavarić** pokušava da odgovornost za neuspjeh vladine ekonomske politike prebaci na parlament i vladine (čitaj Đukanovićeve) partnere iz KAP-a. „Model koji je predložila Vlada je bio model koji dugoročno omogućava opstanak obje kompanije (KAP i EPCG). Nažalost, taj model nije dobio podršku parlamenta i desilo se upravo ono na šta smo mi u Vladi stalno upozoravali, a to je stečaj, kao neželjeni ali mogući scenario”, navodi se u saopštenju Kavarićevog Ministarstva. Ministru ne smeta što je, prije nepuna dva mjeseca, izjavio da će „nastaviti da traže najbolja i održiva rješenja za KAP, imajući u vidu saglasnost svih u parlamentu da KAP treba da opstane”.

Od tada do danas Kavarić, Lukšić i njihov šef - partijski i poslovni - javnosti duguju nekoliko elementarnih

objašnjenja.

Zašto nijesu raskinuli saradnju sa CEAC-om **Olega Deripaske** kada je postalo izvjesno da ta kompanija u KAP-u neće poštovati Ugovor o poravnanju iz 2010, kao što nije poštovala ni kupoprodajni ugovor iz 2005. godine?

Ako nijesu mogli, ili nijesu smjeli da raskinu ugovor sa Deripaskom i njegovim mentorima, zašto nijesu promijenili menadžment fabrike, i uposlili neki spreman da radi u korist *Kombinata aluminijuma*?

I dalje je nepoznat razlog zbog koga je Vlada, i pored ustavnog ovlašćenja da kreira i vodi ekonomsku politiku, od parlamenta tražila saglasnost za novi aranžman sa CEAC-om. Sjetimo se, kada je Đukanović odlučio da proda KAP, protiv toga su bili svi

- kompletna javnost i domaći i strani eksperti. Premijer se pozvao na izborni rezultat i ustavna ovlašćenja i ignorisao sve zaključke javne rasprave koju je organizovala njegova Vlada. Tek kada su rezultati njegove politike (neznanja ili alavosti, što bi rekao **Ranko Krivokapić**) dospjeli na naplatu, Đukanović se sjetio Skupštine. Da mu posluži kao alibi.

Ako premijer i ministri drže da nijesu dobili podršku parlamenta o tako važnom pitanju kao što je KAP, zašto Vlada nije podnijela ostavku? Tako bi, makar, Crnu Goru poštedjeli plaćanja troškova koji su se gomilali u međuvremenu, brzinom od 90 do 120 hiljada eura dnevno.

Bivši premijer, predsjednik i visoki funkcioner DPS-a **Filip Vujanović** tvrdi da je opstanak te kompanije „presudan za budućnost crnogorske ekonomije”. Ako je ubijeđen u to što govori, možda mu padne na pamet da raspusti Skupštinu i raspiše vanredne

U NEBRANOM GROŽĐU: Radoje Žugić, Vladimir Kavarić i Dragan Rakočević

izbore? Ili je zaboravio na tu mogućnost pošto je i njemu, baš kao i čelnicima SDP-a, vlast važnija i od KAP-a i od Crne Gore.

Može li se SDP abolirati od svega što je KAP-u i Crnoj Gori učinjeno dok su oni bili neophodan dio vladajuće koalicije samo na osnovu izjave Ranka Krivokapića da iza privatizacije KAP-a stoje „neznanje ili korupcija” i računice potpredsjednika **Vujice Lazovića** da je država, od 2005. do danas u *Ruse* i njihov KAP uložila 560 miliona eura? Umjesto da je tim novcem izgradila 25 hiljada novih i ekonomski održivih radnih mjesta?

Da spustimo nišan.

Nije bilo davnokada je vladin predstavnik u Bordu direktora KAP-a **Nebojša Dožić** na sav glas cijenio da bi uvođenje programiranog stečaja značilo gašenje fabrike. Prošlog petka lično je Dožić rukovodstvu KAP-a dostavio rješenje

Privrednog suda o imenovanju Veselina Perišića (pamtimo ga kao stečajnog upravnika u nikšićkoj *Željezari*) za privremenog stečajnog upravnika.

Skupa sa Dožićem još je jedan vladin namjesnik, u parlamentu, pokušavao da ubijedi javnost kako Đukanovićev plan otkupa dugova od Olega Deripaske nema alternative. Predsjednik Odbora direktora EPCG **Srđan Kovačević** je, krajem februara, gostovanje na sjednici skupštinskog Odbora za ekonomiju i finansije iskoristio da upozori Vladu „da ne razmišlja o stečaju, pošto električne energije u toj varijanti nema”.

Kao što vidimo struje ima. Zašto je ne bi bilo? Po istom ili sličnom modelu

po kome je snabdijevana *Željazara*, ne samo tokom stečaja već i nakon proglašenja bankrota. To, uostalom, nije odluka koju može da donese Bord direktora EPCG bez konsultacija sa Skupštinom akcionara i Vladom, kao većinskim vlasnikom. Nije stečaj u KAP-u isto što i, da prostite, dokapitalizacija *Prve banke*.

Srđan Kovačević može, i najvjerojatnije će morati jednog dana objasniti zašto on i njegovi saradnici nijesu pokušali da, uz pomoć suda, od KAP-a naplate makar dio duga. Po

Može li se SDP abolirati od svega što je KAP-u i Crnoj Gori učinjeno dok su oni bili neophodan dio vladajuće koalicije

čijem je naređenju EPCG bez ugovora o isporuci snabdijevala KAP – ne samo početkom i sredinom ove godine, već i dobrim dijelom 2009. godine?

Najkraće: Od 2005. godine kada se Rusi preuzeli KAP, do septembra 2012, EPCG je za utrošenu struju *Kombinatu* fakturisala nekih 330 miliona eura. Koliko tog novca je naplaćeno od KAP-a, koliko od države, koliko je namireno državnim oprostom poreza, carina i doprinosa a koliko se i dalje potražuje?

Zanimljiva će u ovoj priči biti i uloga **Dragana Rakočevića**, predsjednika Privrednog suda u Podgorici. Njegov prvi potez zavređuje pažnju: Ministarstvo finansija je (tako kažu) 14. juna sudu uputilo zahtjev za

uvođenje stečaja u KAP. Sud je donio rješenje o pokretanju prethodnog postupka za utvrđivanje razloga za pokretanje stečajnog postupka. Prvo ročište po zahtjevu Vlade zakazano je tek za 16. jul. Sa realnom šansom da bude odloženo zbog sezona odmora i nedolaska neke od strana u postupku ili njihovih advokata.

Da li je, zaista, potrebno 30 dana da se utvrdi osnovanost Vladinog potraživanja iz prve polovine prošle godine? Ili su, možda, zahtjev Ministarstva i reakcija Privrednog suda samo način da se poslovi započeti prije osam godina u kafeu *Grand*, uz *čivas*, nastave bez obzira na sve što se dešavalo u međuvremenu.

Priča o KAP-u će, neminovno, imati nastavak. Ovu epizodu možemo završiti sa dva podsjećanja.

U decembru 2010. godine, nakon potpisivanja Ugovora o poravnanju između CEAC-a i Vlade, *Monitor* je nadležne pitao: Šta će biti nakon 31. decembra 2012. godine kada će (očekivali smo) država prestati da plaća struju najvećem utajivaču poreza u svom ekonomskom sistemu? Odgovor koga smo se plašili sve je bliži.

Tačno je 25 mjeseci od kako je PZP Vrhovnom državnom tužilaštvu podnio krivične prijave protiv Đukanovića, Deripaske, te veće grupe njihovih bivših i sadašnjih saradnika - ministara, stručnjaka i menadžera pod sumnjom da su, preko privatizacije KAP-a, oštetili Crnu Goru za više od 800 miliona eura. „Ovim potezom pripremamo teren nekoj budućoj vlasti da pred međunarodnim instancama dokaže da se radi o korupcionaškim poslovima”, naveli su **Branko Radulović** i **Nebojša Medojević**.

Odgovora iz Tužilaštva nema. Niko, ipak, ne može reći da nije znao.

Zoran RADULOVIĆ

Supermen od plastike

Režimski i pararežimski mediji daju sve od sebe. Stečaj u KAP-u uveden je, javlja *Analitika*, kada je Đukanović „lupio šakom o sto i rekao dosta“. Nešto poput Supermena, heroja mimo heroja, koji može i smije da nas odbrani od Rusa, Srba i ostalih poštasti.

Kao da baš Đukanović nije ugovorio posao sa Olegom Deripaskom, obavezujući se ruskom oligarhu na štetu građana. Kao da Đukanović i njegovi ministri nijesu izdali garancije KAP-u za više stotina miliona eura kredita iako su znali da ih neće vraćati Deripaska nego građani. I kao da Đukanović odavno nije mogao *lupiti šakom* i spasiti duga buduće generacije. Ne samo zato što Vlada u Kombinatoru ima kapitala koliko i Deripaska, nego i zato što je svaka vlada dužna da se stara da se zakoni i privatizacioni ugovori poštuju. I raskidaju kad se krše. Ovako, Crna Gora je zbog izdatih garancija KAP-u najzaduženija u regionu.

MANS je pozvao Vladu da ne povećava PDV na 19 odsto kako bi laborima gasila požar koji je napravila, već da kroz arbitražu od milijardera Deripaske naplati dugove i odštetu za kršenje zakona i ugovora o privatizaciji čije su sve stavke prekršene. SDP je opet uskočio da *podijeli teret*. Zakon o povećanju poreza izglasan je zahvaljujući manjem koalicionom partneru, a protiv se izjasnio samo Džavid Šabović. Taj posljednji glas je, sudeći prema elektronskom prikazu glasanja dao baš Ranko Krivokapić. Toliko o nadanju.

KAP nije Đukanovićeva greška. KAP je sastavni dio njegove politike, koja je najprije razarala komšijske gradove i ostala nekažnjena, a potom uništila budućnost generacija, gurnuvši zemlju u džepove, svoje i *Familije*. Đukanović je tu da spaja svjetove. Njegov slučaj samo pokazuje kolika je moć najorganizovanije kriminalne grupe u Evropi kada joj može biti da ima svog premijera.

Zagrebite, tu su oni i društvo. Nakon što je Vlada, otimajući od manjinskih akcionara, *Duvanski kombinat* uvela u stečaj zbog sitnog duga za struju, tu kompaniju su preuzele firme bez kapitala i iskustva u duvanskoj industriji. Ali povezane sa Đukanovićevim prijateljem iz duvanskih dana Branislavom Branom Mićunovićem i partijskim saborcem Svetozarom Marovićem. Slučajno?

Kada je privatizovan *Telekom*, samo je Đukanović kao premijer i predsjednik Savjeta za privatizaciju mogao Mađarima ponuditi to što im je trebalo i za šta su platili 7,3 miliona eura mita. Koji su završili na bankovnim računima sestre – advokatice Ane Kolarević i kompanija povezanih sa prijateljem,

Duškom Kneževićem. Slučajno?

Umjesto da zbog kršenja dogovora raskine kupoprodajni ugovor sa of-šor kompanijom MNSS koja je bila preuzela *Željezaru*, Đukanovićeva Vlada je sa nepoznatim investitorom sklopila niz drugih sporazuma

i abolicirala ih za svu štetu. Garancije izdate za *Željezaru*, desetina miliona eura, već su platili građani. Izgleda da će se isto desiti i sa desetinama miliona eura duga koje na međunarodnom arbitražnom sudu potražuje MNSS. Dug je napravljen dok su *Željezaru* upravljali Ana Kolarević i njen prijatelj. Slučajno?

U prvom krugu pljačke KAP-a najveći dio kolača pripao je Đukanovićevom kumu. Slučajno?

Đukanović je godinama dobijao bitke za interpretaciju prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Nakon *Snimka* i popljačkanih izgubljenih izbora, to ide sve teže. Koliko je gola laž Zorana Jelića da je pod zapošljavanjem *naših* mislio na sve građane a ne depeesovce, toliko je sve ogoljenija i sila kojom režim vlada. To je njegova slabost.

Jedan po jedan računi stižu na naplatu, a novca je sve manje. Da umijeće interpretacije više ne pomaže, govore i upozorenja iz Brisela. Evropski komesar za proširenje Štefan File je saopštio da Crna Gora zaostaje u reformama, insistirajući na rezultatima, posebno borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. File je, pišu *Vijesti*, poručio da nakon uvida u dokumentaciju smatra da je Miodrag Lekić pobijedio na izborima, a da je zahvaljujući kontroli izbornog procesa Đukanović Vujanovićev poraz pretvorio u pobjedu.

Lekciju Đukanoviću i njegovim medijima držao je i specijalni izvijestilac za slobodu mišljenja i izražavanja UN Frenk La Ru. On traži da se okončaju istrage u slučajevima nasilja nad novinarima i primjećuje da uloga medija nije da udaraju slavopojke vladi.

Stižu dosad najozbiljniji znaci da Đukanović poslije gubitka podrške građana gubi podršku stranaca. Red je da to vidi i opozicija. Da se ujedini i uozbilji.

Piše: Milena PEROVIĆ-KORAĆ

Stižu dosad najozbiljniji znaci da Đukanović poslije gubitka podrške građana gubi podršku stranaca. Red je da to vidi i opozicija. I da se ujedini i uozbilji

Vruće ruske veze

Ruski menadžment je kriv zbog pokretanja zahtjeva za stečaj KAP-a, kažu u Vladi Crne Gore, dok *En+ Group*, dođe li do bankrota, poručuje da će tražiti povraćaj 91,6 miliona eura. Ruse optužuju zbog neplaćanja duga za struju od 64 miliona, a u centrali ruske kompanije u Moskvi **Oleg Deripaska** je okupio saradnike da se „konsultuje radi preduzimanja daljih koraka”.

Prema pisanju *The Moscow Post* od 13. juna – članak je naslovljen *Zašto su Deripasku proćerali iz Crne Gore?* – tajkun pušta glasove da želi prodati svojih 29,3 odsto akcija u KAP-u. O tome je, tvrdi se, pregovarao ili još pregovara sa turskim *Tosyali Holdingom* i njemačkim HGL-om. Nezvanično, KAP mu je sada багаж, jer se „u potpunosti fokusira na razvoj projekata u istočnom Sibiru i tržištima

Na koji način i sa kakvim posljedicama će ruske vlasti nastaviti da podupiru, navodna ili stvarna, potraživanja Olega Deripaska u raspletu oko KAP-a. On je svih ovih godina u Crnoj Gori imao status klijenta zvanične Moskve

azijsko-pacifičkog regiona”.

Vrh Ruske Federacije (RF), navodno, zabrinut je zbog globalnog imidža koji u posljednje vrijeme ugrožava Deripaska: tri kompanije koje je kupio na Jamajci su zatvorene, dok je više hiljada zaposlenih na ulici; talasi burnih štrajkova su potresli filijale njegovog *UC Rusala*, *Alscon* u Nigeriji i *Friguia* u Novoj Gvineji; tu su i problemi na domaćem terenu, poput onih u rudnicima *Crvenkapa* u regionu Sverdlovska, itd.

Ostaje da se vidi da li će, na koji način i sa kakvim posljedicama, vlasti RF-a nastaviti da podupiru, navodna

ili stvarna, potraživanja ovog tajkuna u raspletu oko KAP-a. On je svih ovih godina u Crnoj Gori imao status klijenta zvanične Moskve.

Deripaskine veze s tamošnjim vlastima su faustovske. Još početkom 1990-ih je, uz potporu političkih i bezbjednosnih struktura, osnovao mrežu privilegovanih kompanija. Izrastao je u aluminijskog magnata uspostavivši, kako je pisala ruska štampa, „tijesne neformalne kontakte sa specijalnim službama, koje nijesu prekinute do danas”.

Dok su se 2004. još vodili pregovori

NAS BEZ RUSA – POLA MILIJARDE DUGA

ŠTA SE ZBIVALO IZA POZORNICE:
General Sergej Šojgu i Milan Roćen

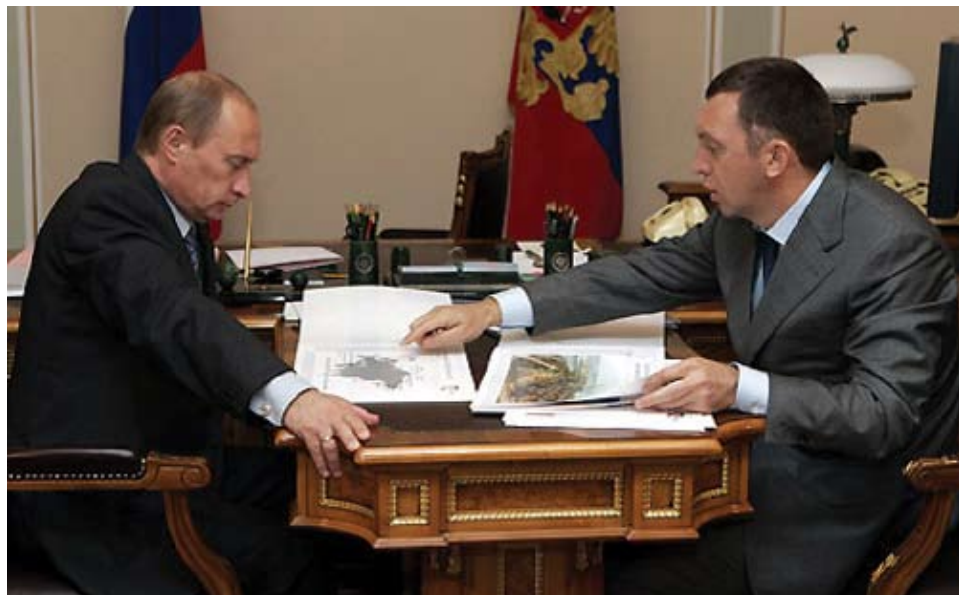
Dogovor o prodaji KAP-a sklopljen je nakon što su sa Deripaskom iz Moskve, na zakazani randevu u kefeu *Grand*, doputovali Đukanovićevi intimusi - **Milan Roćen** i **Zoran Bećirović**.

Prve zvanično dokumentovane nesporazume na relaciji *Rusal* – Crna Gora (maj 2006.) obilježila je Đukanovićeva odluka da se povuče iz politike. Na njegovo mjesto u jesen iste godine dolazi **Žarko Šturanović**, a Rusi u Njemačkoj pokreću arbitražni zahtjev za naknadu štete procijenjene na više od 300 miliona eura. Šturanović i njegova Vlada nijesu pokazali razumijevanje za zahtjeve da se vlasnicima KAP-a

omoguće nove subvencije za struju, otpuštanje radnika, gašenje pogona, poreske olakšice, kreditne garancij... Pod pritiskom parlamenta, sredinom 2007. odbijaju i već ugovorenu prodaju *Termoelektrane* i *Rudnika uglja* u Pljevljima Deripaski.

„Time je dovedena u pitanje proizvodnja u nekim veoma važnim industrijama”, vaskao se Đukanović, ubrzo nakon što se, početkom 2008. vratio u premijersku fotelju. „Taj projekat je vodila vlada kojom sam ja predsjedavao do kraja 2006. godine. Tokom 2007. se dogodila opstrukcija toj vladinoj ideji...”

Nešto ranije, u aprilu 2008, ruska policija je u Moskvi uhapsila **Stanka Subotića**, Đukanovićevog bliskog prijatelja i poslovnog partnera Vlade Crne Gore u čuvenim duvanskim poslovima. „Ili je Đukanović prevario Subotića obećanjem da mu neće faliti dlaka s glave ili su se u međuvremenu predomislili oni koji su crnogorskom premijeru garantovali Canetovu slobodu”, pišu srpski mediji. Subotić ipak nije izručen Srbiji, a priče o Đukanovićevim obavezama prema moskovskim centrima moći od tada dobijaju na snazi. Dodatno su ih jačale tvrdnje da je Deripaska, ili ruske službe koje su stajale iza njega, u poslove u Crnoj Gori uložio preko

o kupovini KAP-a, ocjene da se posao temelji na novcu i obligacijama u najmanju ruku sumnjivog porijekla i karaktera, nije sporio ni **Sergej Šojgu**. Kao ruski ministar za vanredne situacije, civilnu odbranu i otklanjanje posljedica elementarnih nepogoda, rekao je:

Kada je srpski i crnogorski biznis, u vrijeme sankcija, prebačio većinu novca u Rusiju, kod nas niko nije govorio da su to prljave pare zarađene na ratu. Mi smo pokušavali da što više pomognemo da se razvije crnogorski biznis”.

Taj novac je, pretpostavlja se, dijelom

iskorišćen u privatizacijama. Prethodno je, opran kroz of-šor poslovanje koje je zakonski u Crnoj Gori ustanovljeno 1996, a tri godine kasnije – na bazi nategnutog tumačenja propisa o osnivanju i of-šor banaka – uz crnogorski je počeo da pritiče ili protiče i ruski prljavi novac.

Početkom 2000-ih broj registrovanih of-šor banaka kod nas je bio 500. Rusi su ih osnivali sa položenih 10.000 njemačkih maraka – koje su mogli povući nakon registracije – potom bi otvarali korespondentski račun kod regularnih crnogorskih banaka. Novac iz inostranstva su prenosili fiktivnim

Oleg Deripaska, ne samo iz razloga što je privatno blizak sa **Vladimirom Putinom**, nije običan tajkun. Deripaskine veze s tamošnjim vlastima su faustovske. Još početkom 1990-ih je, uz potporu političkih i bezbjednosnih struktura, osnovao mrežu privilegovanih kompanija. Izrastao je u aluminijskog magnata uspostavivši, kako je pisala ruska štampa, „tjesne neformalne kontakte sa specijalnim službama, koje nijesu prekinute do danas”

računima i doznakama, zatim podizali u kešu ili ga, tako legalizovanog kroz crnogorske banke, transferisali na treću destinaciju.

Uglavnom za Ruse je kopiran of-šor model s Kipra. Moskva je službeno

300 miliona eura. Pošto taj novac nije bio vidljiv ni u KAP-u ni u *Rudnicima boksita*, o mogućoj pozajmici i vjerovatnoj korupciji pričalo se sve glasnije.

Krajem 2008. vlasnici KAP-a ispunjavaju dva od tri ugovorena uslova koja garantuju automatski raskid privatizacionog ugovora. Vlada ne raskida ugovor. Do danas Đukanović i njegovi saradnici nijesu ponudili valjano objašnjenje te odluke. Kreću novi pregovori sa Deripaskom i njegovim mentorima iz Rusije koje reprezentuje general **Sergej Šojgu**, tadašnji ministar za vanredne situacije u Putinovoj vladi. Nakon njegove posjete Podgorici zaživio je model prema kome Crna Gora plaća troškove, a Deripaska (ili neko ko stoji iza njega) prisvaja novac od prodaje aluminijuma. „Nova rješenja za KAP rezultat su dugih savjetovanja dviju država”, pohvalio se Šojgu. Godinu ranije, kada je Deripaska utužio Vladu Crne Gore Šojgu se pravio naivan, objašnjavajući da nije u toku „sa sporovima privatne kompanije”. Prema nedavnom izvještaju DRI, Crna Gora se Ugovorom o poravnanju iz 2009. godine „odrekla potraživanja i dala subvencije za struju i garancije na kredite” u ukupnom iznosu od 307,5 miliona eura! Partnerstvo se nastavlja uz povremene trzavice koje se, po pravilu, rješavaju u prisustvu političkih autoriteta iz Moskve.

Sergej Šojgu nas je posljednji put pohodio u oktobru

2011. Ostalo je zapamćeno kako su crnogorski zvaničnici tada stojički prećutali tvrdnju da su ruski vlasnici KAP-a, u taj posao uložili 300 miliona eura.

Njegov nasljednik u crnogorsko ruskom ekonomskom komitetu Vladimir Pučkov precizirao je da odnosi Rusije i Crne Gore zavise od toga koliko će vlasnici CEAC-a biti zadovoljni raspletom krize u KAP-u. Slično je, prošle godine, reagovao i ruski ambasador u Crnoj Gori Andrej Nesterenko, tvrdeći da će Vlada ugroziti bilateralne odnose sa Rusijom ukoliko „mirnim putem” ne riješi problem sa CEAK-om.

Kulminaciju krize sa KAP-om, Elektroprivredom i Elektroprenosnim sistemom, koju su pratile i prijetnje da će Crna Gora ostati bez struje zbog međunarodne krađe za potrebe Kombinata, Đukanović je dočekao u Kijevu. Odatle je, navodno, i izdao naređenje da se otvori mogućnost uvođenja stečaja u KAP-u. Još jedna slučajnost?

„Sve privatizacije koje su vođene od strane Vlade Crne Gore obavljene su na zakonit i javan način, identično procedurama po kojim su ti postupci vođeni u drugim tranzicionim državama”, hrabrio se Đukanović na početku ovog mandata. Presuda kojom je bivši hrvatski premijer Ivo Sanader osuđen na višegodišnju robiju zbog uzimanja mita pokazuje rizik paralele o „identičnim procedurama”.

Z.R.

potvrdila da je ruskih 1,8 milijardi dolara zatečeno u crnogorskim of-šor bankama neposredno prije nego što je pod američkim pritiskom takvo poslovanje ukinuto. Ilustracije radi, bili smo druga po redu inostrana adresa za plasiranje ruskog novca, ili: najmanje 18 odsto svih spoljnih transakcija RF se obavljalo preko Crne Gore.

Nakon of-šor banaka, vjeruje se i kao nastavak pranja novca, uslijedile su enormne investicije u turizam i nekretnine. To nije širilo samo crnogorske horizonte pohlepe i pretpostavljene korupcije, već je izazivalo i političke potrese. Kupovina zemljišta u blizini plaže *Tršteno* je 2004. detonirala rasejekom u Liberalnom savezu, potom i njegovim gašenjem. Optužnica i suđenje u predmetu *Zavala* je najveći sukob unutar frakcija DPS-a.

Malo koji istaknutiji pripadnik establišmenta nije, ili je još uvijek, bez nekog javno deklarisanog ruskog partnera: **Svetozar Marović** je lobirao za **Mirax Sergeja Polonskog**; **Aco Đukanović** se u firmi *Investnova* uortačio sa najmanje trojicom ruskih državljana; tajkun **Duško Knežević** je 2008. u Moskvi otvorio svoju *ABM banku*; of-šor firma *MS Invest inc.* Rusa **Sergeja Malova** u jednom periodu je posjedovala 51,9 odsto *Old Town Invest Group*, firme investitora nebudera sa apartmanima u Budvi koju kontroliše **Brano Mićunović**; ruski policijski general-major **Andrej Horev**, blizak **Jevgeniju Školovu**, sadašnjem zamjeniku za kadrovska pitanja predsjednika RF-a **Vladimira Putina**, sklopio je preko supruge 2009. kupoprodajni ugovor za preuzimanje hotela *Azimut* vrijedan 6,5 miliona eura sa Budvaninom **Ivanom Delićem**, odnosno njegovom porodicom, a partner im je u ovom poslu bio i penzionisani pukovnik *Službi vnešnje razvedki* (preimenovani NKVD); u prethodnom životu anonimni šofer turističkih autobusa, **Zoran Čočo Bećirović**, kum **Mila Đukanovića**, bio je jedan od glavnih za uspješno ateriranje ruskih tajkuna u crnogorski

investicioni raj...

Rusi su stotine miliona – neki tvrde i par milijardi – investirali u izgradnje prvoklasnih bečićkih hotela *Splendid* i *Queen of Montenegro*, ili pazareći hotele, poput *Asa* u Perazića Dolu, 4. jula u Petrovcu, *Xanadua* u Herceg Novom; pokupovali su stotine hiljada kvadrata zemljišta u primorskom pojasu, te najmanje 150.000 kvadrata stambeno-poslovnog prostora.

U odnosu na te cifre, KAP-a, koji je u paketu sa *Rudnicima boksita* koštao 48,5 miliona, na prvi pogled djeluje kao kap u moru. Ali, Oleg Deripaska, ne samo iz razloga što je privatno blizak sa Vladimirom Putinom, nije običan tajkun. On je 2001. na neki način promovisao, kao autor članka *Strategija Rusije u 21. vijeku* objavljenog u listu *Vedomosti*, reformu ruske ekonomije „iz of-šor modela” putem legalizacije kapitala ruskih oligarha u inostranstvu – koji se tada procjenjivao na oko 200 milijardi eura. Prema tim ili sličnim razmišljanjima, ruska ekonomija je u spoljnoj politici trebala da nadomjesti nekadašnji ideološki uticaj SSSR-a.

JEDAN OD ZASLUŽNIH ZA USPJEŠNO ATERIRANJE RUSKIH
TAJKUNA U CRNOGORSKI INVESTICIONI RAJ:
Zoran Čočo Bećirović, kum Mila Đukanovića

Više puta je Deripaska izrazio spremnost da, ukoliko to bude potrebno, u svakom trenutku svoje kompanije ustupi državi. „Pa ja sam dio te države i nemam drugih interesa”, kazao je.

Evidentno je da su se, nakon kupovine KAP-a 2005, utišali glasovi iz RF koji su se protivili crnogorskom referendumu, a Moskva je već 26. juna 2006, među prvim u svijetu, priznala izglasanu nezavisnost Crne Gore.

U decembru te godine formiran je *Međuvladin komitet za trgovinu, ekonomsku i naučno-tehničku saradnju* između RF i Crne Gore, sa kopredsjednicima Sergejem Šojguom i **Milanom Ročenom**, 2006-2012. ministrom vanjskih poslova. KAP je oduvijek bio u fokusu tog tijela.

Vlade **Igora Lukšića** i Mila Đukanovića su, spašavajući ruskog investitora, garantovale za kredite koji sa kamatama vrijede najmanje 170 miliona eura. Rusima je, u međuvremenu, oproštena utaja poreza od 7,5 miliona, kao i 60 miliona eura za dug KAP-a iz perioda prije međunarodnih sankcija.

Deripaska je 2008. tražio međunarodnu arbitražu za oko 300 miliona odštete od Crne Gore, jer smatra da mu Vlada Crne Gore, prilikom kupovine KAP-a, nije prikazala realno stanje i vrijednost imovine.

Za takav potez je dobio impuls i-ili podršku vrha RF. Šojgu je, ne jednom, ispred RF naglasio da je ruski investitor u KAP navodno uložio preko 300 miliona.

Nasljednik Šojgua, **Vladimir Pučkov**, prije dva mjeseca u Podgorici je izjavio da će „mirno rješavanje situacije u KAP-u doprinijeti razvoju odnosa između RF i Crne Gore”. I Šojgu i Pučkov su nosioci najviših ruskih vojnih činova: generala armije, odnosno, generala lajtnanta.

Prema službenim podacima crnogorskog Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, uprkos globalnoj krizi i natezanjima oko KAP-a, priliv ruskih para je nastavljen: „direktne investicije”, ma šta to bilo, iz RF su 2009. iznosile 66 miliona, naredne godine 90,3 a 2011. čak 111,9 miliona eura.

Vladimir JOVANOVIĆ

Opres, politika

Vlast se, izokola, nudi poslodavcima i sindikalcima: svima će biti lakše i ljepše ako međusobne pregovore o Opštem kolektivnom ugovoru prepuste političarima i njihovom Zakonu o radu. Rizici te ponude su očigledni

Od kraja septembra prošle godine Crna Gora nema Opšti kolektivni ugovor (OKU). I neće ga imati makar još neko vrijeme, pošto *Skupština Saveza sindikata* nedavno nije prihvatila, mislilo se usaglašeni, tekst novog dokumenta.

Uz Zakon o radu riječ je o najvažnijem pravnom aktu kojim su regulisana međusobna prava i obaveze zaposlenih i njihovih poslodavaca. OKU reguliše način stupanja na rad i otkaz ugovora o radu, definiše iznos minimalne zarade i cijenu minulog rada. Njim se propisuju: dužina odmora, prinudni odmor, disciplinska odgovornost zaposlenih, (ne)plaćeno odsustvo, pitanja zaštite na radu, uslovi za rad sindikata... Konačno, a veoma važno, OKU propisuje iznos koji poslodavci izdvajaju za odmor i rekreaciju svojih radnika i račun na koji se uplaćuju ta sredstva (upućeni tvrde da je u pitanju iznos veći od milion eura godišnje).

SSCG, radnička asocijacija kojom skoro četvrt vijeka komanduje **Danilo Popović**, trenutno uz pomoć svoje *produžene ruke* - **Zorana Masoničića**, ne želi da se odrekne tog novca. Čak ni po cijenu da crnogorski radnici ostanu bez prava koje im je garantovao Opšti kolektivni ugovor. Zato SSCG ne prihvata ideju da se novac namijenjen odmoru i rekreaciji radnika ubuduće skuplja na zasebnim računima dvije reprezentativne sindikalne asocijacije koje sa Vladom i *Unijom poslodavaca* pregovaraju o novom OKU.

Tako stvari izgledaju na prvi pogled. Postoji, međutim, mogućnost da priča o neizglasavanju novog Opšteg kolektivnog ugovora ima kompleksniju pozadinu.

Socijalni partneri (Vlada, poslodavci i sindikalci) ne mogu da se dogovore o novom OKU. Vlada **Mila Đukanovića**, istovremeno, tajnovito priprema prijedlog novog Zakona o radu. Treba li podsjećati kako su Danilo Popović i njegov SSCG u minulih četvrt vijeka pokazali da su DPS-u i njegovom predsjedniku lojalni makar koliko **Ranko Krivokapić** i njegov SDP? I onda se neko dosjetio da bi bilo zgodno da se pitanja koja tretira Opšti kolektivni ugovor prenesu u novi Zakon o radu. Tako bi se, objašnjavali

su promoteri nove ideje, *deblokirala* ranije dogovorena rješenja. Između ostalog i ono o povećanju minimalne cijene rada za nekih 50 eura (sa 147 na 193 eura mjesečno).

Potom je priča dobila zvaničniju formu.

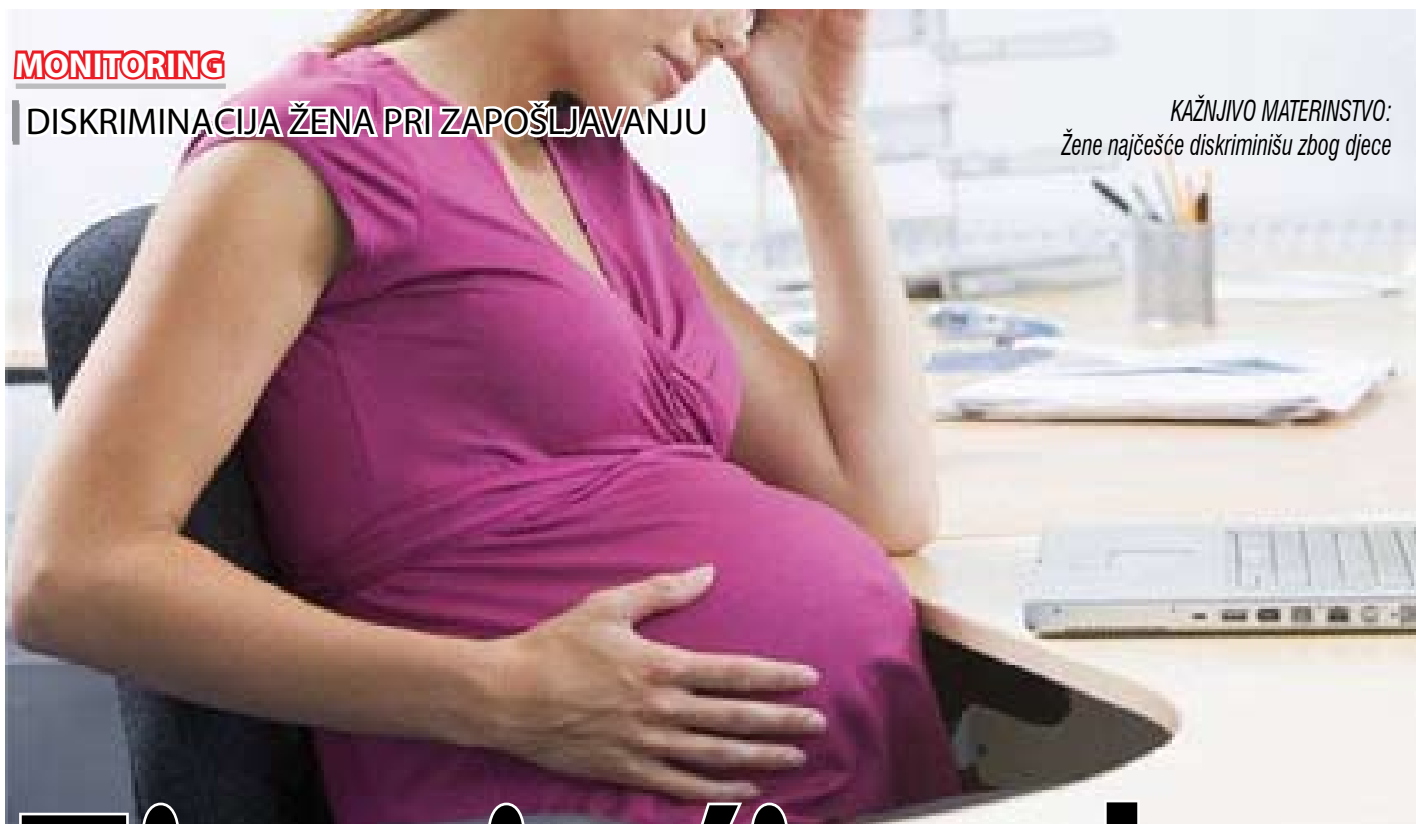
„Nečijim neznanjem, namjerom ili možda ličnim interesom, veliki broj zaposlenih u našoj državi nema najosnovniji mehanizam zaštite svojih prava iz oblasti rada”, navodi se u pismu **Veselina Vujanovića**, predsjednika Udruženih sindikata državnih institucija kojim se od Ministarstvu rada i socijalnog staranja traži da sadržaj OKU-a prenese u novi Zakon o radu. „Vođeni tom činjenicom, kao i tim da je u usaglašenom tekstu tog akta skoro 70 odsto odredbi preuzeto iz Zakona o radu, predlažemo da ostatak normi OKU uvrstite u postojeći Zakon, kako bi one imale zaštitno dejstvo na sve zaposlene”, traži Vujović od resornog ministra **Predraga Boškovića**, *nagovarajući ga* : „Vlada bi pokazala da ima više sluha o interesu zaposlenih, nego pojedini sindikati”.

Poslodavcima se, istovremeno, na uvo šapuće da bi oni mogli imati najveće koristi od toga da se OKU zamijeni Zakonom o radu. Tako bi najlakše, ubjeđuju ih političari, eliminisali biznis barijeru prepoznatu kao *višak radničkih prava*.

Istina je – u EU možete naći pregršt zemalja u kojima se o odnosima zaposlenih i poslodavaca odlučuje u parlamentu, nakon što sindikalna udruženja i asocijacije koje okupljaju poslodavce svojski *zapnu* za svoju političku opciju. Ali, još je veća istina: samo u Crnoj Gori imamo političku elitu koja je od 90-ih naovamo promijenila dva društvena uređenja i četiri države, neoliberalni model privređivanja promovišu partije članice socijalističke Internacionalne, a Zakon o radu mijenja se poslije svakih izbora.

Poslodavci i sindikalci koji bi sve ovo previdjeli i pristali na ponudu da pravo pregovaranja o vlastitim pravima i obavezama predaju u ruke takve političke elite ne bi bili hrabri nego – ludi. Ili pokvareni.

Z.RADULOVIĆ

Tjerajući rođe

Žene su, prema iskustvima naših sagovornica, na tržištu rada nepoželjne: i mlade i stare, i kao ostvarene i kao buduće majke. Poslodavci ih otvoreno diskriminišu, do ponižavajućih situacija, a država ne samo da ne reaguje adekvatno, nego na ranjivim kategorijama i zakida

Deset mjeseci tražim posao. Konkurisala sam tačno 54 puta i isto toliko puta bila odbijena s obrazloženjem da sam majka dvoje djece i da nijesam mlada”, priča za *Monitor* četrdesetogodišnja Podgoričanka, samohrana majka dvoje djece sa bogatim iskustvom menadžerke. „Radila sam u više kompanija, na važnim poslovima. Kada sam osnovala porodicu, posvetila sam joj se, i konačno ostala bez posla. Na kraju se i razvela. Iako imam

puno radnog iskustva, to što sam razvedena, imam djecu i imam 40 godina razlozi su koje mi poslodavci otvoreno predočavaju što me odbijaju za posao”, priča naša sagovornica.

„Nedavno sam primila pismo poslodavca u kom piše da ispunjavam sve uslove, ali da imam 40 godina i da u tim godinama ne bi trebalo da se bavim takvim stresnim poslom koji zahtjeva pun angažman. Pismo je bilo tako sročeno da sam na trenutak pomislila da bi možda trebalo da pozovem tu

kompaniju i da im se izvinim što sam uopšte pomislila da se javim za posao”, smije se s pomalo gorčine samohrana majka.

„Jednom mi je žena koja radi na ljudskim resursima u kompaniji gdje sam konkurisala objašnjavala preko telefona kako imam dvoje djece i da bi trebalo da im se posvetim, a ne da radim. Ja joj kažem, ženo Božja, ali meni treba posao da tu djecu prehranim. Ona će: ‘Pa onda se zaposlite u državnoj firmi da možete da izađete s posla kad hoćete’”, nastavlja kroz smijeh naša sagovornica. „Aha, samo što za posao u državnoj firmi ima jedan maleni problem - nije bitno jesi li žena, nego jesi li *njihova* i ko stoji iza tebe”.

Bogata su iskustva naše sagovornice sa diskriminacijom pri zapošljavanju. Ima tu svega. Od toga da su joj savjetovali da iz radne

biografije *izbriše* bračni status i djecu i „malo slaže za godine, bar na 33”, do primjedbi da je prekvalifikovana za radno mjesto za koje je konkurisala. Ona kaže da su joj nerijetko u zvaničnim objašnjenjima navodili da je za to radno mjesto potrebno da ima 27 godina, te da se i u samim oglasima često otvoreno diskriminiše i traži osoba muškog pola, ili osoba sa određenim brojem godina, najčešće 27.

No, ako si majka, ne pomaže ni kad imaš 33. „Poslodavci mi nijesu nikada zamjerali na godinama, možda i zato što izgledam mlađe, ali to što imam dvoje djece bio je razlog da me odbiju za posao”, kaže za *Monitor* tridesettrogodišnja grafička dizajnerka bez posla, majka dvoje djece školskog uzrasta. „Posljedni put kada sam se javila na konkurs odbijena sam samo zbog toga što imam djecu. Kako su mi objasnili, potreban im je neko ko će u bilo koje doba moći da se javi na poziv i bude na usluzi. Citiram: ‘Zahvaljujemo se, ali vi imate previše privatnih obaveza, da biste se mogli skoncentrisati na posao’”

Maja Raičević, direktorica *Centra za ženske studije* za *Monitor* objašnjava da su žene u Crnoj Gori često žrtve diskriminacije na tržištu rada i da se radi o ozbiljnom problemu. „Nije tajna da se, iako to zakon zabranjuje, mnogi poslodavci ne libe da prilikom zapošljavanja žena pitaju o njihovim planovima kada je u pitanju materinstvo, kao i da nerado zapošljavaju mlade žene koje su u dobi kada se očekuje da zasnuju porodicu”.

Nekada se poslodavci ni ne trude da budu domišljati. Mlada majka koja

„Jednom su mi objašnjavali kako imam dvoje djece i da bi trebalo da im se posvetim a ne da radim. Ja im kažem da mi treba posao da tu djecu prehranim, a oni da se onda zaposlim u državnoj firmi”, priča naša sagovornica.

„Aha, samo što za posao u državnoj firmi ima jedan drugi problem - nije bitno jesi li žena, nego jesi li njihova”

je donedavno radila na benzinskoj pumpi morala je svaka tri mjeseca pred poslodavcem da radi test na trudnoću. Test su zaposlene kupovale od svog novca. „Sve zaposlene žene moraju da donesu i urade test na poslu, i onda pokažu rezultat poslodavcu”, objašnjava naša sagovornica. „Žene na tržištu rada nijesu poželjne ni stare, ni mlade, ni s djecom, ni dok ih čekaju”. Nerijetko se, objašnjavaju naše sagovornice, dešava da žene izgube posao jer su ostale trudne iako to zakonodavac izričito zabranjuje.

Država nije obezbijedila adekvatne mehanizme za zaštitu od ove vrste diskriminacije, ali ni za zaštitu onih osoba koje prijave diskriminaciju na radu i pored solidnih zakonskih normi koje regulišu ovu oblast. Postojeći podaci o ovoj pojavi su oskudni, a broj prijava mali

i ne oslikava stvarno stanje, jer se diskriminisane osobe ne usuđuju da prijave, ili govore o tome, u strahu od gubitka posla i nedovoljnog povjerenja u rad institucija koje bi trebale da im obezbijede zaštitu”, objašnjava Maja Raičević.

Prema istraživanju UNDP koje je urađeno 2010. godine, u Crnoj Gori je evidentna niža stopa zaposlenosti i aktivnosti žena u odnosu na muškarce. Prema tim podacima stopa zaposlenosti u 2008. godini iznosila je 36.1 odsto za žene a 50, 8 odsto za muškarce. Podaci koje je 2011. prikupio *Crnogorski ženski lobi* pokazali su da su najčešći oblici diskriminacije žena na tržištu rada to što će poslodavac prije uposliti muškarca nego ženu, što će žena sporije napredovati u karijeri i plata će joj biti niža, i to što je starosna dob limitirajući faktor kod žena više nego kod muškaraca.

Čak 49 posto ispitanica navelo je da im je na razgovoru za posao bilo postavljeno pitanje o bračnom statusu i broju djece, a 35 posto je potencijalnom poslodavcu moralo da odgovori da li namjerava

Maja Raičević: „Država nije obezbijedila adekvatne mehanizme za zaštitu od ove vrste diskriminacije, ali ni za zaštitu onih koji prijave diskriminaciju na radu i pored solidnih zakonskih normi koje regulišu ovu oblast. Postojeći podaci o ovoj pojavi su oskudni, a broj prijava mali i ne oslikava stvarno stanje, jer se diskriminisane osobe ne usuđuju da govore o tome, u strahu od gubitka posla i zbog nepovjerenja u rad institucija”

da rađa djecu i kada planira porodicu. Jer u slučaju da to planira prije nego poslodavac planira svoje poslove ona će naravno dobiti otkaz, iako to nigdje ne piše ni u zakonu, ni u bilo kakvom ugovoru”, objasnila je rezultate ankete **Aida Petrović** iz *Crnogorskog ženskog lobija*.

I iz Unije samostalnih sindikata upozorili su tada da na njihovu adresu češće nego ranije pristižu prijave žena koje su diskriminirane prilikom zapošljavanja. **Aida Perović-Ivanović** iz NVO *Prima* saopštila je da njihovo iskustvo pokazuje da se žene pri zapošljavanju sve češće diskriminišu ne samo u privatnom sektoru, već i u državnim preduzećima.

Prema izvještaju ombudsmana za 2012. godinu od ukupno 617 pritužbi žene su toj instituciji podnijele 145 pritužbi. Pritužbe su se u najvećem broju odnosile na zabranu diskriminacije, prava na rad i prava iz radnog odnosa. U izvještaju ombudsmana navodi se da se toj instituciji građani nerijetko obraćaju jer čekaju na zaposlenje preko 10 godina do 20 godina.

Sve naše sagovornice kažu da ne žele da im se objavi identitet jer bi tako po njihovom uvjerenju smanjile ionako male šanse da se zaposle. Ne vjeruju u pomoć i zaštitu institucija sistema. „Kakvu zaštitu? Svi znamo u kakvoj državi živimo, a zaštita ne postoji ni u onom dijelu gdje se najviše očekuje. Ako ne mogu da me zaštitite kao samohranu majku, kao kategoriju kojoj treba posebna pažnja nego me po tom osnovu diskriminišu, šta dalje da očekujem”, pita se naša sagovornica.

Umjesto mjera kojima bi se zaštitile i ojačale najranjivije kategorije u društvu, Vlada je nedavno planirala da budžet popuni zakidajući na trudnicama i budućim pokoljenjima, otvarajući dodatni prostor poslodavcima za diskriminaciju žena. Vlada blagonaklonost pokazuje prema tajkunima i sumnjivim investitorima. Od beba se, valjda, ne pune privatni džepovi.

Milena PEROVIĆ-KORAC

NOVO UMREŽAVANJE REŽIMSKIH MEDIJA

Stigli specijalci

Kako funkcioniše, koji je cilj i ko su glavne karike uspostavljenog regionalnog medijsko - kriminalnog savezništva sa sjedištem u Podgorici

Kada je **Milo Đukanović** koncem prošle godine sedmi put stupio na čelo crnogorske vlade, počeo je juriš njemu bliskih medija na sve što slobodno govori, piše i misli. Inovacije ukazuju da je riječ jedinstvenoj strategiji vlasti: u Crnu Goru dolaze, uvoze ih, medijski specijalci iz regiona kako bi udružili snage sa domaćom prorežimskom logistikom.

Glavno pojačanje prelaznog roka, dolazak je **Vladimira Bebe Popovića** u naš mali kraj. Nekadašnji šef biroa za odnose sa javnošću ubijenog premijera Srbije **Zorana Đinđića**, kojeg ne malobrojni krugovi u susjednoj državi ali i regionu, sumnjice za odgovornost u narečenom ubistvu zbog nečinjenja; čovjek koloritne i kontroverzne poslovne biografije (od garderobera i šefa sale na beogradskom brodu *Savski galeb*, preko radnika i intimusa **Milana Beka**, do Đinđićevog velikog vezira zaduženog za sve: od nabavki Zoranovih odijela, do visoke politike),

uključio se na javnu scenu Crne Gore. I to - ništa se na tim nivoima ne dešava slučajno - u jeku predsjedničke kampanje.

Dvanaestog dana februara, Popović, „ključni medijski savjetnik **Stanka Subotića Caneta**” (Aleksandar Tijanić), u spisak nevladinih organizacija, u Podgorici, upisao je takozvani *Institut za javnu politiku* (redni broj upisa 6307), da bi prvog dana marta, manje od mjesec prije izbora, *Institut*, čija djelatnost je eufemistički naslovljena – “nauka”, počeo sa radom. Osim Bebe, koji je direktor i ovlašćeno lice, među osnivačima NVO-a su i: bivša ambasadorica Crne Gore u Srbiji (proglašena *personom non grata*) **Anka Vojvodić**, rođena sestra **Radmile Vojvodić**, supruge ministra kulture (u Vladi Mila Đukanovića) **Branislava Mićunovića**; tu je i **Sehad Čekić** koji od 2005. godine radi na Fakultetu dramskih umjetnosti na Cetinju (dekan: Radmila Vojvodić), na

MONITORING

Lekić imao kontakte sa švajcarskim biznismenom **Đerardom Kuomom**, svojevremeno optuženim da je šef mafijaške organizacije, umiješanim u šverc duvana, te kako je, zapravo, **Lekić** Đukanoviću htio upriličiti sastanak sa Kuomom. Tako to radi prekaljeni *spin doktor*: Lekić je dio mafije, Đukanović - naš anđeo čuvar.

Onda se zakotrljala paklena mašina. Bebinu

nabačenu loptu prihvataju ostali specijalci. Prije svih, **Željko Mitrović**. Teško je bilo ne primijetiti sinhronicitet - istovremeno kada smo „ugostili” Bebu Popovića, propagandni stroj pokrenuo je i Mitrovićev *Pink M*. Posebno u propagandnoj sekvenci *Minut, dva...* koja se emituje na svakih sat, bez obzira što se u tom trenutku emitovalo (*Farma, Paparazzo, Preljubnici...*). Slušali smo, do iznemoglosti, ponešto o svakome ko riječ izusti protiv gospodarevog raja.

Đukanovićevu istinu valja pronijeti i sajber svijetom. Za to je posebno zadužen **Draško Đuranović**, ujedno član savjeta TVCG (medijske kuće sa čijim uredništvom se Popović od dolaska često može vidjeti). Njegov portal *Analitika* zamišljen je kao odgovor vlasti na portal *Vijesti*. Đuranović je zadužen za zaštitu Đukanovićevog lika i djela, uz pravo na po koju drugarsku kritiku. Ne šteti se.

Ima i zbog čega: svojevremeno je dug od 800.000 eura koji je napravila firma za distribuciju štampe *Bega press* u vlasništvu Đuranovićeve supruge, država prebacila na poreske obveznike sa objašnjenjem da se moralo pomoći medijima prema kojima je *Bega press* imao dugove. Lani je njegov portal od Vlade i Skupštine dobio najveći

predmetu Filmska produkcija; zatim **Nikola Samardžić** historičar i „jedan od osnivača i član Predsjedništva Liberalno demokratske partije”, čiji lider **Čeda Jovanović** ima veoma dobre odnose sa crnogorskim premijerom; onda **Boris Popović** sin **Vesne Pešić**, koja je nedavno izjavila kako Đukanović u Crnoj Gori nema alternativu...

U programskom timu *Instituta* je i **Pavle Goranović**, bivši savjetnik za kulturu premijera Mila Đukanovića, sadašnji direktor Zavoda za školstvo. Na tu poziciju ga je predložio ministar prosvjete i nauke **Slavoljub Stijepović**. To je onaj Goranović, pisac, koga je početkom godine, u toku čuvenog kovertiranja ostavki, Vlada razriješila funkcije direktora Zavoda za školstvo, rekoše - na njegov zahtjev. Ipak, vjerovali ili ne: na istoj sjednici na kojoj je razriješen, ista Vlada, istog Mila Đukanovića, ponovo ga je imenovala za vršioca dužnosti šefa iste ustanove. *Isto se istom raduje*.

Na sajtu *naučnog Instituta*, u odjeljku „misija” stoji: „Crna Gora nastavlja na putu daljeg procesa pridruživanja i postaje lider u regionu kada je u pitanju efektivnost i efikasnost usvajanja standarda koji zahtijevaju posvećenost u primjeni i monitoringu, a koji se već uveliko primjenjuju u

Dobro obaviješteni izvor *Monitora* iz Beograda smatra da **Vladimir Popović** ima regionalne ambicije, imajući u vidu činjenicu da mu vlasnik *Pinka* **Željko Mitrović** duguje mnogo, te da je u veoma dobrim odnosima sa Radončićem. „Popović koristi moć medija, moć novca i moć njegovih preostalih prijatelja iz kriminalnog miljea. Svi oni koji mu budu prepreka na putu do novca i političkog uticaja, biće na udaru”

razvijenim državama evro-atlanske zajednice.” Kakav institut, takva nauka.

Popović je po dolasku uronio u postojeću mrežu prorežimskih medija. Tako se, kao gost novinara **Darka Šukovića**, u emisiji *Živa istina* koja se emituje na televiziji premijerovog košarkaškog druga **Duška Kneževića**, bacio na zadatak. Logikom: prikazati žrtvu kao dželata i obratno, Popović lansira tezu, kako je nezavisni predsjednički kandidat **Miodrag**

DOMAĆIM SNAGAMA POTREBNA POMOĆ: Draško Đuranović, Srđan Kusovac i Darko Šuković

dio novca rezervisanog za reklame na portalima, čak - 26,38 hiljada eura. Mnogo posjećeniji sajtovi *Vijesti* ili *Café del Montenegro* nijesu dobili ni centa. Nije Đuranović Vladi bilo ko.

Važno je njegovati regionalni pristup. Partnerski sajt za „tržište” Srbije drži **Petar Luković**. *E-novine* su tu da bratski i brzo preuzmu Popovićeve, Đuranovićeve, Šukovićeve... uratke. Zapaženo mjesto na internet stranici *E-novina* posvećeno je konstantnoj odbrani Stanka Subotića Caneta (na više jezika: francuski, engleski) Đukanovićevog osvjedochenog prijatelja iz duvanskih dana. Luković, na svom sajtu, ima i veoma vidljivi baner (reklamu u vidu linka) *Instituta za javnu politiku* Bebe

Popovića. Spojila ih ljubav prema Canetu. I Đukanoviću.

U igri je i historičar **Nikola Samardžić** (Gorepomenuti: jedan od osnivača Bebinog Instituta u Podgorici) sa svojim *Liberalnim pokretom Srbije* (LPS), koji se sve češće direktno uključuje u crnogorska politička zbivanja. Naravno: na Đukanovićevoj strani. Kada smo već kod banera: na sajtu Samardžićevog *Pokreta* (u čijoj deklaraciji piše da je jedan od ciljeva „izgradnja Srbije kao slobodne, obrazovane, multietničke, multikonfesionalne, sekularne, miroljubive, solidarne i kulturne države”), na udarnom mjestu, među banerima Evropske unije, NATO saveza, Evropskih liberal-demokrata

i Liberalne internacionale, stoji link sa logom – Demokratske partije socijalista!

Pletenje mreže na djelu: čim je Popović u Šukovićevoj *Živoj istini*, - uzmimo isti primjer - prosuo priču o Kuomu i Lekiću, suosnivač njegovog *Instituta*, Samardžić, sada u svojstvu nepristrasnog analitičara, putem svog nezavisnog *Pokreta*, izdaje saopštenje naslovljeno „Vladimir Popović raskrinkao Miodraga Lekića”.

Pošto zaslužnog Samardžića, treba predstaviti crnogorskoj javnosti, onda slijedi veliki intervju za Đur(k)anovićevu *Analitiku*. Pitanja postavlja zaslužna novinarka **Tamara Nikčević** („Specijalno za portal *Analitiku*”), supruga, zaslužnog, **Borislava Krivokapića**. (Oboje oduševljeni Đukanovićem; Krivokapić u nedavnom Šukovićevoj *Živoj istini*, kazao kako je Đukanovićev povratak na premijersku funkciju pitanje opstanka). Samardžić odgovara, a njegov *LPS*, naravno, prenosi: „Ne zaboravite da su u Srbiji svi ljudi koji su bili bliski sa Zoranom Đinđićem, uključujući i Mila Đukanovića, satanizovani, demonizovani ili uklonjeni iz političkog života. Ostavili su celog, ili gotovo celog, samo Čedomira Jovanovića. Mislim da proces likvidacije Zorana

U baštama Hotela *Splendid*, Nikola Samardžić i Darko Šuković pričaju o Đinđiću, novom partnerstvu između srbijanske i crnogorske vlasti, Đukanoviću... Šuković: „Gost *Atlas televizije* i *Antene M* je ugledni srpski historičar...” Ugledni historičar je bio kolumnista *Pobjede*, pa zna: „Što se tiče *Pobjede*, ona je uspjela da dostigne jedan zavidan profesionalni standard”

Za to širenje Đukanovićeve istine sajber svijetom posebno je zadužen Draško Đuranović, ujedno član savjeta TVCG (medijske kuće sa čijim uredništvom se Beba Popović od dolaska često može vidjeti na kafi). Portal *Analitika* zamišljen je kao odgovor vlasti na portal *Vijesti*

Đinđića neće biti potpun sve dok iz politike ne bude uklonjen i Milo Đukanović." Zatočnik slobode.

Samardžića, po šablonu, preuzima Darko Šuković čija je *Antena M*, pisali smo o tome, od reklama državnih institucija rezervisanih za elektronske medije prošle godine inkasirala skoro 95 odsto ukupnog novca. Za neuporedivo popularniju TV *Vijesti* izdvojeno je tek hiljadu eura, od Ministarstva nauke. Ko će kome...

U baštama Hotela *Splendid*, dakle, dvojica (sa kormilarom) pričaju o Zoranu Đinđiću, novom partnerstvu između srbijanske i crnogorske vlasti, Đukanoviću... Šuković: „Gost *Atlas televizije* i *Antene M* je ugledni srpski istoričar..." Ugledni istoričar je bio kolumnista *Pobjede*, pa zna: „Što se tiče *Pobjede*, ona je uspela da dostigne jedan zavidan profesionalni standard."

Vjerovatno je posebno mislio na djelo **Marka Vešovića**, koji je u *Pobjedi Srđana Kusovca*, jednog od najzapaženijih specijalaca Mila Đukanovića (njegov bivši savjetnik), pisao: "Popuši, ispiša... budaletina, kurac, avetinja, guzica, krme... goveče, kučka,... kurvetina, bitanga, nesoj..." Standard.

Vešović je dio sarajevskog punkta medijske mreže: njegov link sa Crnom Gorom, prema sopstvenom priznanju, je **Šemsudin Radončić**, koji je ušao u legendu time što je u dva autorska dokumentarna filma na istu temu - deportacija sa početka devedesetih, istog čovjeka – penzionisanog policijskog inspektora **Slobodana Pejovića** prvo proglasio za heroja, da bi ga potom, u drugom filmu,

MOĆ NOVCA: Stanko Subotić i Petar Luković

ovjenčao etiketom zločinca. Šemsudin je rođeni brat medijskog magnata, vlasnika *Dnevnog Avaza* **Fahrudina Radončića**, bliskog Đukanovićevog prijatelja.

Šemsudin Radončić je početkom aprila, u *Pobjedi* iskazao svoju izuzetnu moć predviđanja: „Sa medijske scene osim *Monitora*, koji će nestati za sljedećh nedjelju dana, nestaće i *Vijesti*." Oduži se nedjelja.

Dobro obaviješteni izvor *Monitora* iz Beograda smatra da Vladimir Popović ima regionalne ambicije, imajući u vidu činjenicu da mu vlasnik *Pinka* Željko Mitrović duguje mnogo, te da je u veoma dobrim odnosima sa Radončićem. „Popović koristi moć medija, moć novca i moć njegovih preostalih prijatelja iz kriminalnog miljea. Svi oni koji mu budu prepreka na putu do novca i političkog uticaja, biće na udaru:"

Sve može biti dio široke slike. Znakovito izgleda onaj, sada već čuveni, susret u pariškom Hotelu *Ric*. Tamo su se 2007. godine sa Subotićem i Đukanovićem sreli sadašnji lideri Srbije **Tomislav Nikolić** i **Aleksandar Vučić**.

Dvije godine nakon tog susreta, bivši vjenčani kum Mila Đukanovića i šef crnogorske trgovinske misije u Vašingtonu, **Ratko Knežević**, na pitanje zašto su se sreli, odgovorio kako Subotić i Đukanović odavno imaju plan da zavladaju medijskim i političkim prostorima bivše Jugoslavije, te kako je taj „pakleni plan", razotkrio ubijeni **Ivo Pukanić** i njegov *Nacional*.

Upućeni sagovornici *Monitora* ukazuju da je kriza učinila svpoje: sa million eura uložениh u propagandu možete stvoriti haos u Crnoj Gori. Đukanović to zna. Đukanović se time bavi. Sa svojim bebama.

Mreža mafije i medija.

Marko MILAČIĆ

Lokalne bure

Uoči svakih izbora u Crnoj Gori očigledno je samo jedno – DPS-ova mašina počinje da radi mjesecima prije nego što ostali uoče da se izbori bliže

U narednih deset mjeseci moraju biti održani lokalni izbori u 16 crnogorskih opština. Izbori u Mojkovcu, na Cetinju i u novoformiranoj opštini Petnjica trebali bi biti na jesen. U Podgorici, Baru, Beranama, Bijelom Polju, Danilovgradu, na Žabljaku, u Kolašinu, Plavu, Plužinama, Pljevljima, Rožajama, Ulcinju i Šavniku lokalna vlast je izabrana na izborima 23. maja 2010. Taj mandat ističe na proljeće iduće godine.

Rezultati sa prethodnih parlamentarnih i predsjedničkih izbora ohrabruju opoziciju u mišljenju da bi lokalni izbori mogli značiti još jedan korak ka kraju DPS-a.

Prvo ide Mojkovac. Lokalna vlast u tom gradu izabrana je u decembru 2009. DPS i SDP osvojile su 18 mandata, dok je SNP-u pripalo 13 odborničkih mjesta. Nova srpska demokratija, Pokret za promjene, Narodna i Demokratska srpska

*BITI PORAŽEN
A VLADATI:
Miomir
Mugoša,
gradonačelnik
uprkos volji
građana*

stranka su bojktovale izbore. Prije tih izbora na vlasti je u Mojkovcu bila opozicija. Djelimični bojkot pokazao se formulom za neuspjeh.

Ovih dana je mojkovački SNP pozvao opoziciju na dogovor oko zajedničkog nastupa. Na predsjedničkim izborima opozicioni kandidat **Miodrag Lekić** u tom gradu je osvojio 2941, kandidat vlasti **Filip Vujanović** 2.562 glasa.

Prethodni izbori za lokalnu vlast na Cetinju bili su 7. februara 2010. Od 33 odbornika, 21 je iz DPS-a, šest iz SDP-a, tri iz SNP-a, dva odbornika ima koalicija Liberalne i Građanske partije, a jedna odbornica je nezavisna. Cetinjski odbor SDP-a donio je odluku da na lokalnim izborima nastupi samostalno. Iz opozicije osluškuju da li SDP spaja potencijalne svoje, sa opozicionim glasovima.

Krajem maja u Skupštini su izglasane izmjene Zakona o teritorijalnoj organizaciji kojima je formirana opština Petnjica. Zakonom je predviđeno da je predsjednik države obavezan da, najkasnije za tri mjeseca, raspiše lokalne parlamentarne izbore u novokonstituisanoj opštini. To bi značilo da izbori moraju biti raspisani do kraja avgusta, ali, sve što je u rukama DPS-a tumači se kako DPS-u odgovara. Recimo – od kad teče rok za

raspisivanje izbora. Zakonom o izboru odbornika i poslanika propisano je da od dana raspisivanja do održavanja izbora odbornika ne može da prođe manje od 60 ni više od 100 dana. Sve skupa znači da se na zna kad će tačno petnjički izbori. Zna se da je u Skupštini odbijen amandman prema kojem bi se istovremeno morali održati izbori i u Beranama, tako da će, barem nekoliko mjeseci, Petnjičani imati dva glasa – jedan koji je 2010. izabrao pet predstavnika tog područja u beranskoj skupštini i jedan u novoizabranoj novoj.

U beranskom SDP-u kažu da još nijesu odlučili hoće li na izbore u Petnjici ta partija ići samostalno ili u koaliciji sa DPS-om. Po svemu sudeći, glavna borba vodiće se između tih partija na jednoj i Bošnjačke stranke na drugoj strani.

U Skupštini opštine Berane koalicija DPS-SDP ima 19, SNP osam, Nova – pet, Narodna stranka – dva i PZP jednog odbornika. **Dragoslav Šćekić** predsjednik OO SNP Berane objašnjava za *Monitor* da će, nakon izdvajanja Petnjice, broj odbornika, u skladu sa brojem birača, biti smanjen za četiri.

Šćekić ocjenjuje da se, ako izbori u Beranama i Petnjici ne budu istovremeno, postavlja pitanje legitimiteta odbornika iz tog kraja. „Prolongiranje roka za održavanje izbora je pokušaj bijega od realnosti. A realnost za DPS je gubljenje vlasti u Beranama. Grad izgleda najgore od svog nastanka. Uništavanje privrede, kulture, sporta, i nedostatak perspektive doveli bi do promjene vlasti i da je Petnjica ostala u sastavu Berana“, kaže Šćekić. On najavljuje da će OO SNP-a ovih dana odlučiti o razgovorima sa ostalim opozicionim partijama.

U aprilu 2010. DPS je, negdje sa koalicionim partnerima, negdje sam, pobijedio u 12 opština od 14 u kojima su izbori održani. Bio je to ozbiljan poraz opozicije koja je ostala na vlasti samo u Plužinama i Pljevljima. Predsjednik DPS-a **Milo Đukanović** tada je naglasio kako ga „posebno raduje“ pobjeda DPS u nove tri opštine na sjeveru Crne Gore – Andrijevici,

Kolašinu i na Žabljaku. „To potvrđuje da politika Vlade, koja promovise ulaganja u ubrzani razvoj sjevera, daje dobre političke rezultate“. Četiri godine kasnije, u skladu sa ubrzanim razvojem sjevera, DPS bi se mogao nadati cifri od, recimo 18 glasova. Ako neko pogriješi. Priča o razvoju je samo priča - DPS ne pobjeđuje zahvaljujući razvoju bilo kog područja, naprotiv. Jedan od glavnih izvora glasova za njih je sirotinja čiji glas obezbjeđuje pedesetak eura partijske socijalne pomoći.

Poseban fenomen, predstavlja DPS-ov model održavanja na vlasti u Podgorici. Od oko 500 hiljada birača u Crnoj Gori, 144 hiljade imaju pravo glasa u glavnom gradu. Na izborima 2010. u Podgorici je koalicija DPS-a, Liberalne partije i Bošnjačke stranke, od 57 mjesta u lokalnom parlamentu, osvojila 28. Udružena opozicija dobila je 24, a SDP pet mandata. Iako je kasnije SDP odbio da podrži gradonačelnika **dr Miomira Mugošu**, on je skupa sa svojom partijom bez stvarne većine ostao na vlasti zahvaljujući glasovima trojice odbornika srpskih partija odbjeglih sa opozicione liste.

Rezultati parlamentarnih i predsjedničkih izbora pokazali su da opozicija u Podgorici ima više

Branka Bošnjak: „Nećemo dozvoliti da se bilo koji izbori održe po starim pravilima“

glasova od vlasti. Poslanik SNP-a **Velizar Kaluđerović** u izjavi za *Monitor* ukazuje na jednu od mogućih manipulacija vladajuće partije: „Pokušaće da se prvo dese izbori u Podgorici, pa da tek nakon toga odluče o formiranju opštine Tuzi. Budući da su odbili amandman po kojem bi se izbori morali održati i u opštini iz koje se određeno područje izdvaja, pokušaće da na taj način nadoknade nedostatak glasova“.

Prema Kaluđerovićevom mišljenju, u skladu sa proklamovanim naporima za unapređenje povjerenja u izborni proces, bilo bi logično i poželjno da se lokalni izbori održe u svim lokalnim zajednicama zajedno. On posebno ukazuje na nedostatak legitimiteta lokalnih vlasti

U aprilu 2010. DPS je, negdje sa koalicionim partnerima, negdje sam, pobijedio u 12 opština od 14 u kojima su izbori održani. Bio je to ozbiljan poraz opozicije koja je ostala na vlasti samo u Plužinama i Pljevljima

u Nikšiću i Andrijevići.

Na važnost posla kojim se u Skupštini bavi radna grupa za izgradnju povjerenja u izborni proces ukazuje i članica tog tijela iz Demokratskog fronta **Branka Bošnjak**. „Nećemo dozvoliti da se bilo koji izbori održe po starim pravilima“. Ona najavljuje da će intenzivnije pripreme za izbore početi u septembru i da su trenutno posvećeni jačanju građanskog dijela Demokratskog fronta. „Počinjemo sa tribinama posvećenim ekonomiji od kojih će prva biti održana 26. juna u Podgorici“.

Podgorički gradonačelnik dr Miomir Mugoša već je krenuo u kampanju. Medijima postavljamo pitanje da li Mugoša promoviše sebe ili svoju partiju. Neki *Monitorovi* sagovornici smatraju da su male šanse da se DPS odluči da na izbore ide bez Mugoše, a on, po svemu sudeći nema namjeru da sam odustane od gradonačelnikovanja. Ima i onih koji tvrde da bi Mugoša mogao biti žrtvovan, u nagodbi Đukanovića sa SDP-om. I da će Đukanović to s merakom odraditi. Vidjećemo.

Ostaje istorijsko pitanje – kuda ide SDP. Da li je Miomir Mugoša jedino što ih sprečava da u glavnom gradu ponovo budu zajedno sa DPS-om, zasad se ne zna. Prema *Monitorovim* izvorima, struja koja je za samostalni nastup u glavnom gradu znatno je oslabljena odlaskom **Raška Konjevića** na ministarsku funkciju, čime je ojačao uticaj *kooperativnijeg Vujice Lazovića*. Da se SDP-u, bar ponegdje, ne isplati da bude uz DPS potvrđuje poslanik **Džavid Šabović** podsjećanjem da je na prošlim lokalnim izborima u Plavu njegova partija jedini put izašla na izbore sa DPS-om i – oslabila. „Prije toga smo imali po osam, na tim izborima dobili smo po jedan mandat manje. Bošnjačka stranka je imala pet, dobila je osam odbornika“.

Uoči svakih izbora u Crnoj Gori očigledno je samo jedno – DPS-ova mašina počinje da radi mjesecima prije nego što ostali uoče da se izbori bliže. Vrijeme je za otvaranje očiju.

Miloš BAKIĆ

AFERA SNIMAK

Odbrana Zoranova

Ili: kako je poslanik DPS-a Zoran Jelić, pred članovima Anketnog odbora za rasvjetljavanje okolnosti u vezi sa aferom *Snimak*, skinuo masku i pokazao pravo lice – Majke Tereze

Od Sokrata i četvrtog vijeka prije nove ere, svijet nije vidio takvu odbranu kao onu tokom ovonedjeljnog saslušanja **Zorana Jelića** (i **Zorana Vukčevića**) u vezi sa aferom *Snimak*. Antički filozof vrline zacrvenio bi se pred iskazom poslanika Demokratske partije socijalista koji je, skroman, satjeran u čošak, krotko priznao: radio sam za opštenarodno dobro.

Stvar je, ipak, ozbiljna i opasna. Sa Ustavom na dlanu (za ovu priliku bez bijele masonske rukavice), Jelić je demantovao da je rekao ono što smo svi čuli da je rekao na sjednicama partijskih organa uoči parlamentarnih izbora 2012. godine. Tonski zapis do koga je stigao dnevnik *Dan*: „Kroz ove projekte zaposlimo prije svega članove DPS-a. Imamo svakodnevne kontakte sa predsjednicima odbora DPS-a u svim opštinama jer želimo da prije svega zaposlimo svoje ljude... Planirano je da ih bude 6.000, a mi ćemo ove godine zaposliti preko 8.000 ljudi sa evidencije Zavoda za zapošljavanje, prije svega onih koji podržavaju program DPS-a...“ Stop.

Sjetimo se i „detalja“ sa audio snimka: „Ako zaposlimo svog čovjeka smanjili smo njima a povećali nama. Hajde da pomognemo čovjeku da se zaposli i imaćemo efekat četiri glasa za DPS.“ Stop. I najglupljem dovoljno.

Sada, na saslušanju, Jelić tvrdi da u njegovim izjavama nema govora o zloupotrebi državnih resursa i diskriminaciji: „Kada sam kazao *naši* nisam mislio na pripadnike partije, nego na građane Crne Gore. I kada sam govorio *naše institucije*, nisam mislio na Demokratsku partiju socijalista, već na institucije Crne Gore“. Ni da je **Majka Tereza**. No, kada se ove tri izjave uporede samo je jedan zaključak moguć: Jelić ne govori istinu. Budimo fini: bavi se lažima.

Pozvao se demokrata Jelić na najviši pravni akt. Kaže: prema Ustavu ima pravo da iznese svoje mišljenje. Namjerno zaboravlja najvažnije – da je sve rečeno izgovorio dok je bio na čelu Zavoda za zapošljavanje.

Kao što je *Monitor* već pisao, Zavod za zapošljavanje neka je vrsta porodičnog biznisa Zorana i

supruga mu, **Vukice Jelić**. Kada je Zoran sa mjesta prvog čovjeka Biroa rada glavnog grada, 2008. godine, avanzovao na čelno mjesto ZZZCG (rješenjem druga sa basketa, premijera **Mila Đukanovića**), njegovu poziciju preuzela je supruga Vukica. Nakon što je on, potom, napredovao u poslanika 2012. godine, požrtvovana supruga ga je zamijenila na funkciji direktora Zavoda. Igrom dublje promisli i/ili voljom Jelićeve ljepše polovine, Zoran je ostao u Zavodu, u svojstvu njenog savjetnika za sezonsko zapošljavanje. Ljubav.

Zavod je, dakle, ostao u krugu porodice, što Jelići, odani premijeru Đukanoviću, znaju da iskoriste u partijske svrhe. Nije demantovano ono o čemu je *Monitor* više puta pisao: Jelići konstantno krivotvore stopu nezaposlenosti sa ciljem prikazivanja znatno niže stope od one realne. Zavod sedmično obračunava stopu nezaposlenosti, mimo svjetske, opšteprihvaćene prakse. Ne čute samo Jelići na ove optužbe, čute i nadležni, prije svega Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Monitor je dokumentovao šokantne

podatke: da je u prvom mjesecu 2010 stvarna stopa nezaposlenosti u Crnoj Gori bila je 15,2 procenata, a ne 11,5 odsto, kako stoji u zvaničnom Jelićevom izvještaju. To znači da je stvarna stopa nezaposlenosti bila veća za 32 procenta. I tako redom iz mjeseca u mjesec, iz godine u godinu.

Direktorica Zavoda Vukica Jelić nastavila je suprugovim stopama. Vjerovatno i to Jelići rade zarad svih građana Crne Gore, a ne samo *njihovih*. Ne daj bože *njihovog* – Đukanovića.

Zadužio ih je premijer. Valja se prisjetiti: Vukica Jelić mjesečno prihoduje 1.068,13 eura, a svom savjetniku, preciznije – mužu, mjesečno isplati 653,19 eura. Po osnovu poslaničkog paušala suprug primi dodatnih 557 eura. Jelić, predsjednik skupštinskog Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje, bivši predsjednik borda direktora Ulcinjske rivijere, član je i Odbora za reviziju *Prve banke Crne Gore osnovane 1901. godine*. Tako u kućni budžet kapne još 800, ili, od marta 2012. godine - 700 eura. Vukica, u bordu direktora *Plantaža 13. jul*, društvo pravi **Veselinu Vukotiću** (predsjednik Odbora). Svakog mjeseca još 650 eura.

Vukica je zadužena za nekretnine. Prema podacima Komisije za sprječavanje sukoba interesa, ona posjeduje dva stana: 97m² i 71,69m². Ipak, u papirima druge institucije, Uprave za nekretnine, na njeno ime vodi se samo drugopomenuti stan (tamo piše: 72m²) stečen po osnovu odluke državnog organa.

Zar ikoga može i čuditi onakvo javno poturanje leđa i obraza zarad čistote lika i djela šefa Đukanovića, tokom saslušanja povodom afere *Snimak*?

Na koncu, Funkcioner Demokratskog fronta **Nebojša Medojević** iznio je predlog vrijedan pažnje: tražio je od Jelića da ponovi iste tvrdnje na poligrafu. Ispod, neko je anonimno prokomentarisao: „Nema tog poligrafa koji bi izdržao toliku količinu laži.”

Nažalost ima: narodni.

Marko MILAČIĆ

Rađenović na pauzi

Nakon što je Ustavni sud poništio izbor Lazara Rađenovića za prvog čovjeka opštine, dovedene su u pitanje odluke koje je on donosio proteklih osam mjeseci

Festivalske letnje zabave na pragu turističke sezone u Budvi zamijenio je izvanredan politički spektakl u kome je iznenada, prvi čovjek Opštine, **Lazar Rađenović**, ostao bez predsjedničke fotelje.

Upravni sud poništio je izbor Rađenovića na funkciju predsjednika Opštine Budva od 2. novembra prošle godine, uz obrazloženje da je odluka o izboru donijeta uz nepoštovanje Zakona o lokalnoj samoupravi i Poslovnika budvanskog parlamenta.

Presuda je donijeta po tužbi odborničkog kluba Demokratskog fronta u kojoj je navedeno da na sjednici na kojoj je Rađenović izabran nije bilo zakonskih pretpostavki za njegovo imenovanje.

Rađenović je izabran za predsjednika Opštine na prvoj sjednici koja je održana nakon oktobarskih lokalnih izbora na kojima je koalicija DPS-SDP-LP osvojila tjesnu većinu od 17 odborničkih mandata.

Konstitutivnu sjednicu na kojoj je izbran, zakazao je predsjednik SO starog saziva, **Krsto Ljubanović**, što je protivno skupštinskom Poslovniku. Opozicija je tada insistirala na poštovanju Poslovnika koji propisuje

da se na konstitutivnoj sjednici osim verifikacije odborničkih mandata novog skupštinskog saziva može birati samo novi predsjednik Skupštine, **Boro Lazović**, aktuelni šef DPS-a Budve, čija je dužnost da zakaže novu sjednicu na kojoj bi predsjednik Opštine bio izabran. Sa obavezom da poziv za zasijedanje Skupštine odbornicima bude upućen najmanje 10 dana prije datuma održavanja sjednice.

Izbor Lazara Rađenovića za gradonačelnika Budve na brzinu i uz grubo kršenje Zakona o lokalnoj samoupravi i Poslovnika o radu SO, pored nelegitimnosti takve odluke onemogućio je opoziciju, odnosno Demokratski front kao najjaču opozicionu grupaciju, da istakne svog kandidata za ovu funkciju.

O izboru predsjednika Opštine odbornici su se izjasnili prije izbora radnih tijela Skupštine, iako Poslovnik predviđa da se Odbor za izbor i imenovanja mora izjasniti o predlogu kandidata za predsjednika Opštine, prije nego to učine odbornici.

Zbog čega se DPS-u i Rađenoviću toliko žurilo i pored osvojene odborničke većine, nije poznato. Možda je lojalnost dva odbornika SDP i jednog liberala, bez kojih DPS nema većinu, u tom trenutku bila upitna.

Motiv za pravno nasilje prilikom izbora čelnog čovjeka prijestonice turizma uz rizik izazivanje političke krize, mora da je veoma ubjedljiv. Ako

nije u pitanju nestručnost i poltronstvo stručnih službi lokalne uprave koji pravne propise tumače kako trenutna situacija nalaže.

Opštinski odbor DF podnio je tužbu sudu još u novembru, odmah nakon izbora Rađenovića, ali se na rješenje spora čekalo osam mjeseci.

Zanimljivo je da je ovo drugi mandat Rađenovića na čelu Opštine koji je poništen prije isteka mandata. Rađenović je bio izabran na tu funkciju u proljeće 2011. nakon hapšenja njegovog prethodnika **Rajka Kuljače**, u aferi Zavalu. U julu naredne godine SO Budva je skratila mandat i raspisala lokalne izbore, nakon kojih je Rađenović ponovo izabran, ali je ovoga puta Ustavni sud poništio tu odluku.

Lazar Rađenović je kazao da će ispoštovati odluku suda i da će navedene nepravilnosti u najskorije vrijeme biti ispravljene.

Odluka suda iznenadila je mnoge građane Budve. Vladavinu DPS-a u turističkom centru, koja sa kratkim prekidom traje punih 20 godina, pratila je ustaljena praksa nepoštovanja zakona, naročito u oblasti prostornog planiranja i uzurpacije državne imovine. Krivične prijave i tužbe raznim sudskim instancama koje su, tražeći pravdu, građani i opozicija podnosili, po pravilu su bile odbacivane.

„Najviše mi se u ovom slučaju

Sada posebno strahuje građevinski lobi jer se pojedinačnim tužbama, ukoliko do njih dođe, mogu osporiti ugovori o plaćanju komunalija, razna prebijanja dugova sa Opštinom i cesije, u iznosima koji dostižu milione eura

koji se zapošljavaju po političkoj i rođaćkoj podobnosti. Ignorisanje procedure demonstracijom moći vladajuće koalicije pretvorilo se osam mjeseci kasnije u politički kaos i paniku koja je zavládala među zaposlenima i poslovnim partnerima Opštine.

Predstavnici opozicije tvrde da su sve odluke koje je Rađenović donosio u proteklih osam mjeseci nelegitimne. Posebno strahuje građevinski lobi jer se pojedinačnim tužbama, ukoliko do njih dođe, mogu osporiti mnogi ugovori o plaćanju komunalija, razna prebijanja dugova sa Opštinom i cesije, u iznosima koji dostižu milione eura.

Glavni administrator Opštine **Žana Šćepanović** na spornoj sjednici SO pozivala se na Zakon o lokalnoj samoupravi braneći odluku o

Izbor **Lazara Rađenovića** za gradonačelnika Budve na brzinu i uz grubo kršenje Zakona o lokalnoj samoupravi i Poslovnika o radu SO onemogućio je Demokratski front kao najjaču opozicionu grupaciju da istakne svog kandidata za ovu funkciju. Zbog čega se DPS-u i Rađenoviću toliko žurilo i pored osvojene odborničke većine, nije poznato

dopao naslov sudskog rješenja, *U ime naroda*, navodi **Božidar Vujačić**, odbornik DF-a koji ocjenjuje da se nešto u društvu ipak pomjera u pozitivnom smjeru. U DF ne kriju zadovoljstvo zbog odluke Upravnog suda i ocjenjuju da je presuda jasno pokazala kakvu politiku sprovodi DPS u Budvi.

Nova sjednica SO na kojoj će biti ponovljen izbor za gradonačelnika Budve biće održana krajem mjeseca. Kandidat Demokratskog fronta biće upravo Vujačić, po zanimanju stomatolog, koga su podržale sve stranke u DF. Kandidat koalicije DPS-SDP-LP biće ponovo Rađenović, čiju je kandidaturu već podržao lider budvanskog SDP-a i sekretar za finansije, Mihailo Đurović. U lokalnoj upravi u Budvi socijaldemokrate drže dva glavna resora, finansije i imovinu, uz mjesto podpredsjednika Opštine. Oni odlučuju

šta će se od opštinske imovine prodavati i po kojoj cijeni. Opstanak Rađenovića od vitalnog je značaja za Đurovića koga mnogi ocjenjuju kao glavnog igrača vladajuće koalicije u Budvi, čuvara opštinske kase i njenih mračnih tajni.

Budva je obezglavljena usred turističke sezone. Grad je ostao bez predsjednika, ali i bez oba potpredsjednika, koje je imenovao Rađenović, u svojstvu „neovlašćenog lica“, **Milana Vučinića** (DPS) i **Ljubomira Filipovića** koji je iz redova podmlatka SDP stigao u kabinet predsjednika Opštine.

Bez fotelja, makar i privremeno, mogli bi ostati brojni savjetnici ali i nekolicina načelnika opštinskih službi koje je donedavni predsjednik imenovao.

Ovaj nesvakidašnji politički skandal pokazao je neznanje i nestručnost lokalne administracije, kadrova

nezakonitom izboru predsjednika. Stoga se očekuje da odgovorni za nezavidnu poziciju u koju je nakon osam mjeseci mandata dospio gradonačelnik Budve, snose odgovornost.

Da li je u slučaju izbora predsjednika Opštine Budva sud uvažio navode opozicije samo zato što takva odluka vladajuću partiju ništa ne košta? Da li bi odluka bila ista da je, kojim slučajem, reizbor funkcionera DPS-a nemoguć?

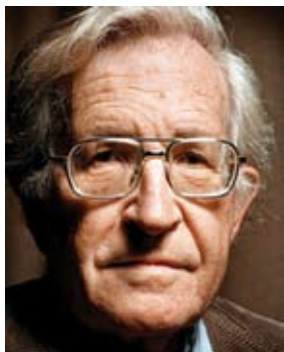
Pouzdanog odgovora nema. Ali, sjetimo se odluke Upravnog suda u slučaju gradnje solitera u Petrovcu, kada su sudije kao vrsni urbanisti tumačile DUP Petrovac-centar i ustanovile da planom predviđena spratnost od P+5, zapravo znači P+11, jer je tako odgovaralo investitoru, podgoričkoj firmi *Zetogradnja* i njegovom pravnom zastupniku **Ani Kolarević**.

Branka PLAMENAC

HIT NEDJELJE

„Moje lično iskustvo uključivanja sporta u nastavu i držanje časova u prirodi, na Glavi Zete, Duklji, Lovćenu, Plavnici, Gospi od Škrpjela, na brodu, vinogradu... daje odlične rezultate“.

Veselin Vukotić,
rektor Univerziteta Donja Gorica

Noam Čomski

Američki lingvista, filozof i politički aktivista:

- Važni društveni pokreti su se ustali protiv brutalnih mjera štednje koje Europu vode u propast. Europa je bogata i ona nije Sirija, te se stoga ne može reći da ide ka općem uništenju. Bit te politike je dezintegracija

socijalne države, a takva država je najveći doprinos kojeg je Europa dala suvremenom svijetu.

(H-alter)

Erve Darmenton Ašde

Autor Taličnog Toma:

- Kod Amerikanaca možete da pokažete preklane ljude, rasporene stomake i na tone oružja, ali ne i cigaretu... Kakve sve stvari traže od mene za britansko i američko

tržište! Elem, više ne bih smeo da crtam Meksikance kako spavaju, jer to stvara utisak da su lenji, morao bih da istanjam usta Afrikanima, a Indijanci bi trebali da pričaju francuskim Viktora Igoa.

(Politika)

Milan Bandić

Ponovo izabrani gradonačelnik Zagreba:

- Nisam savršen ali sam najbolji, to sam dokazao i ovaj put. Umjesto da vičem ja trčim svako jutro 10 km, pa riješim taj problem. Ispušem to iz sebe i to je to. Taj višak energije iziđe van, možda bi žbuka padala kad bih viknuo, bolje da trčim.

(Oslobođenje)

Hašim Tači

Kosovski premijer o odnosima sa srpskim premijerom Ivicom Dačićem:

- Ne radi se o ličnim odnosima ili emocijama. Mi kao premijeri predstavljamo naše zemlje i postigli smo sporazum o normalizaciji odnosa, mirovni sporazum posle stogodišnjeg konflikta. Zbog toga smo

izgradili partnerstvo, i odnos je više nego prijatan.

(Blic)

Oliver Antić

Savjetnik predsjednika Srbije:

- Za pola kilograma heroina, u nekim zemljama ide se na vešala ili se ide na doživotnu robiju, kod nas imate primer da dobije tri godine zatvora. Za 30 grama marihuane, koja je dozvoljena u mnogim zemljama, isto tri godine zatvora.

(B92)

Branko Vukšić

Hrvatski laburista:

- O javnoj nabavi bi se mogle napisati stotine tragikomedija. Da je recimo Shakespeare živ, napisao bi jednu za sva vremena na temelju toga kako je Hrvatska radila javnu nabavu.

(24 sata)

Fadil Maloku

Sociolog:

- U kosovskom društvu postoji apsurd svoje vrste, gde se politikom bave građani, javnost, a biznisima, projektima, odnosno korupcijom i kriminalom bave se političari.

(RFE)

Dragan Đilas

Gradonačelnik Beograda:

- Beograd ima više dece u obdaništima, nego što mnogi gradovi u Srbiji imaju stanovnika. Polovina opština u Srbiji nema toliko birača koliko mi imamo ljudi koji se hrane u narodnim kuhinjama.

(Vreme)

Serž Bramerc

Glavni tužilac Haškog tribunala:

- Učinjeno je dosta, ovo je bio prvi ad hok sud od Nirnberga, ali na pitanje da li možemo danas biti zadovoljni

međunarodnom pravdom, odgovor je da ne možemo.

(Beta)

BISERA VELETANLIĆ

Pjevačica:

- Nikad nisam izigravala zvezdu, niti sam se gurala sa estradnim "zvezdama". Mada je estrada iz mojih početnih vremena i sadašnja kao nebo i zemlja. Sada je sve prepuno kiča, šunda i neukusa.

(Večernje novosti)

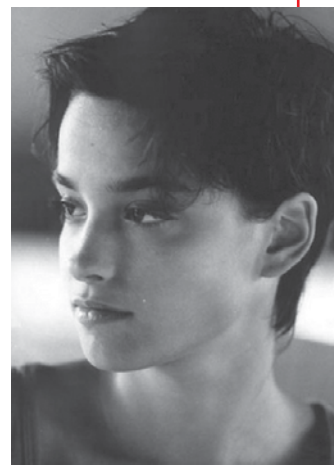

KATARINA ŽUTIĆ

Glumica:

- Mislim da je trik dobrog izgleda samo posao koji čovek radi, ako uživa u svom poslu, to je najmoćniji eliksir mladosti koji postoji, možda ima veze i umetnost, ali to je suviše apstraktan sastojak da bi se konzumirao svako jutro naše srca.

(Mail OnLine)

PETAR BOŽOVIĆ

Glumac:

- Mi se sjetimo Njegoša kad naiđe jubilej, onda počnemo da patetišemo, što je isto kao da je neko umro pa mu držimo govor, a nismo o njemu vodili računa dok je bio živ, pa onda se izgrebosmo za njim. U stvari, mi smo Njegoša osam puta sahranjivali i zato - oprost Vladiko.

(Dan)

HIPOTEKARNA BANKA Vama POSVEĆENA!

**AKTIVIRAJ
SITNIŠ!!!**

„AKTIVIRAJ SITNIŠ“ je Vaša štednja, koju ostvarujete korišćenjem debitnih platnih kartica.

Pri svakoj kupovini karticom, iznos sa računa koji plaćate karticom, zaokružuje se na prvi veći iznos i to na:

♦ 0.50 €, 1.00 €, 2.00 € ili 5.00 € - po Vašem izboru.

Razlika između iznosa na računu i zaokruženog iznosa, automatski se uplaćuje na Vaš štedni račun i još se vremenom uvećava za kamatu.

„AKTIVIRAJ SITNIŠ“ je još jedan razlog više da koristite debitne kartice Hipotekarne banke: VISA Electron, Premium ili Premium Plus.

Call Centar **19905**
www.hb.co.me

Todorić - feudalni vladar Hrvatske?

S Ivicom Todorićem teško je voditi intervju. Na skoro svako pitanje, vrlo izravno, počne odgovarati s: *Agrokora* je... Počeli smo s pitanjem oko kojeg se diglo najviše prašine: Koliko će zaposlenih otpustiti iz *Mercatora*. Na odgovor smo morali čekati 10 minuta", piše novinarka *Financi* **Petra Sovdat**.

Todorić je isticao sinergijski učinak preuzimanja, i znanje koje će hrvatske kolege prenijeti slovenskima, a na ponovljeno pitanje o otpuštanjima je rekao: „Ne znam. Nemamo još sve informacije o *Mercatoru*. Ne znamo koliko je zaposlenih na pojedinim radnim mjestima i što rade. U grupi sada imamo zaposleno oko 40 tisuća ljudi. Nikad nismo imali štrajk niti išta slično. Nikad nismo nikoga ostavili na ulici. Činimo sve kako bi zaštitili ljudsko

dostojanstvo i poštujemo Zakon o radu.”

U prvom velikom intervjuu nakon preuzimanja *Mercatora*, vlasnik *Agrokora* Ivica Todorić progovorio je za slovenski list *Finance* o daljnim planovima te je ustvrdio kako ga politika nikad nije podržavala

„Slažete se s ocjenom da ste najveći hrvatski tajkun, najjača osoba na Balkanu, da svaku hrvatsku vladu možete ‘stjerati u kut’, jeste li vi feudalni vladar Hrvatske?”, zanimalo je novinarku.

„Ma dajte, ja 36 godina nisam bio na godišnjem odmoru, svake subote sam bio u uredu. I rijetko koju nedjelju nisam. Žrtva sam svog rada. I želim učiniti nešto što će potaknuti

poslovanje u regiji”, kaže Todorić i tvrdi kako ga nije politika podržavala. „Nikada!, **Ivu Sanadera** sam možda susreo triput u posljednjih šest godina. **Zlatka Matešu** koji je bio premijer šest godina, nikada nisam upoznao. A niti druge”, tvrdi Todorić.

Zašto ga se svi onda tako boje? „Ispričat ću to sa svog gledišta. Znaite, kod mene su bili mnogi moćni gospodarstvenici. Pa, i ja sam se ‘tresao’ kad bi upoznavao šefa *USB-a* ili *Deutsche banke*. I danas bi se kada bi došao npr. Obama ili kakav poznati nogometaš”, objašnjava šef

Agrokora i tvrdi kako nikad nije zvao niti jednog novinara i govorio mu što mora pisati.

„Niste vi, nego vaši ljudi”, zaključila je novinarka. „Nitko nikad”, tvrdi on.

Za *Agrokora* kaže da je vrlo jak brend, svi ga znaju, i poštuju! „Ne postoji niti jedna europska država u kojoj nemam prijatelje među najvećim poslovnjacima”, pohvalio se.

Slovenska novinarka ga je upozorila kako u slovenskim medijima sigurno neće imati tako dobar tretman kakav ima u nekim hrvatskim medijima. „Posao s *Mercatorom* nisam radio sam, nego sa svojim slovenskim partnerima, stranim financijerima i partnerima u Hrvatskoj”, kazao je.

Na primjedbu da mu je u Sloveniji imidž prilično loš rekao je kako je komunikacija u cijeloj regiji loša: Morate dati potrošačima ono što oni žele kupiti. Moramo imati *Nescaffe*, *RedBull* ili cigarete, voljeli ih ili ne.”

Koliko ljudi ste potkupili da bi došli do *Mercatora*? Prije nekog vremena policiji je bila poslana anonimna kaznena prijava?

„Nikoga, dajte molim vas. Pa 130 ljudi je imalo utjecaja na odluku. Bez veze, to su gluposti”, tvrdi Todorić.

Najavio je da će šef **Adria Retaila**, novog lanca, postati sadašnji direktor *Konzuma*, a na pitanje kako to da ga neće voditi Todorić mlađi odgovorio je: „Ante nije odgovoran za trgovinu nego za globalnu strategiju grupe. **Darko Knez** je sigurno jedan od najboljih trgovaca u Europi”.

Zanimljivo je da ga ne zabrinjava visoka zaduženost kompanije, nego neaktivnost politike koja ne reagira na promjene. „Visok dug je zabrinjavajući samo ako imaš slabu kompaniju”, kazao je. Kako to da je on uspio dok su drugi tajkuni propali? „Moć *Agrokora* je u njegovim ljudima i znanju. Imali smo viziju, moramo imati svoje prijatelje ili poslovne partnere koji razumiju i podržavaju nas. Bez toga, ne možeš naprijed”, zaključio je.

Na pitanje o mirovini kaže kako bi bilo šteta da je išao ranije, ali kad ode lovit će ribu i hraniti ptice: „Svaki dan hranim golubove u gradu i uživam u prirodi.”

(T-portal)

SLIKA KOJA SE SVE RJEDE VIDA:
Svadbena veselje
(preuzeto sa berane.me)

Prorijedile i svadbe i bebe

Pouzdanih statističkih podataka o broju neženja u Crnoj Gori nema. Samo u Vraneškoj dolini ima oko 1.500 neženja, od kojih je polovina starija od 40 godina. Stanje bi bilo još gore da nije Albanski, koje masovno postaju crnogorske snahe

Albanska sela Kir, Boge, Borje... teško možete naći na geografskoj karti. I crnogorska sela Šljeme, Crni Kuk, Potok... ucrтана su uglavnom na topografskim mapama. Stanovnici tih malih zabačenih naselja do prije koju godinu vjerovatno nisu ni čuli jedni za druge. Sve dok Albanke nisu počele da postaju crnogorske snahe.

Preciznih podataka o tome koliko je proteklih godina sklopljeno crnogorsko-albanskih brakova nema. Prema podacima Monstata za 2008. godinu sklopljena su 23. Najviše u Podgorici - pet. Albanke se najčešće udaju za momke iz sela u opštinama Bijelo Polje, Andrijeвица, Rožaje, Nikšić... Nevjeste

iz susjedne države stižu uglavnom uz posredovanje specijalizovanih agencija ili provodađžija.

Etnolozi i historičari svjedoče da u staroj Crnoj Gori ovakvi brakovi nijesu bili rjetkost.

Marko Miljanov, u knjizi *Život i običaji Arbanasa*, pisao je o suživotu i njihovom prijateljstvu sa Crnogorcima. Etnolog **Jovan Erdeljanović**, autor knjige *Stara Crna Gora*, navodi da su „zbraćivanja crnogorskih i albanskih plemena obično počinjala međusobnim ženidbama”. Kumstva, krštenja i brakovi bili su najčešći oblici učvršćivanja prijateljstva ova dva naroda.

Danas se istorija dopunjuje iz drugih motiva – u crnogorskim selima sve je više mladića koji ne mogu da se ožene zato što u njihovim selima nema djevojaka ili, ako ih i ima, one čekaju prvu priliku da pobjegnu u grad. „Bježe sa sela, jer neće ni svekrvu ni kravu”, kako je novinarima nedavno slikovito objasnio mještанин banjskog sela Vračenovici.

Pouzdanih statističkih podataka o broju neženja u Crnoj Gori nema. Često se može čuti da je u selima ostao samo onaj ko mora i ko se nije snašao u gradu. U Vraneškoj dolini ima oko 1.500 neženja. Polovina je starija od 40 godina. Samo na području koje pokriva mjesna zajednica Pavino Polje živi oko 400 neženja. U beranskom selu Dapsici ima ih oko dvjesto. Tamo se posljednji put svadbovalo prije dvadeset

godina.

Na seoskom području mojkovačke opštine i u prigradskim naseljima Tutiće, Ravni, Juškovića Potok, Rudnica i Ambarine ima preko 250 neženja starih do trideset godina.

Uselima ispod Ostroga ima oko sedamdeset neženja.

Slična situacija je i na seoskom području u nikšićkoj opštini. U selima Golije i Banjana živi više od 400 momaka neženja. I na ovom području djeca se rijetko rađaju, broj učenika u seoskim školama stalno se smanjuje, ko god može seli u grad... Za posljednjih deset godina iz Banjana se odselilo tridesetak domaćinstava.

Do sada su u Banjanima četvorica momaka oženili Albanke. U limskoj dolini trenutno ima tridesetak udatih Albanski. Mnogo je više onih koje su se udale po raznim mjestima Crne Gore i potom sa svojim muževima odselile u inostranstvo.

Nevjeste iz Albanije najčešće su porijeklom iz okoline Skadra. Udaju se ne samo u Crnoj Gori, nego i u Srbiji i Makedoniji. Jedna zanimljivost: albansko selo Tamara trenutno nema nijednu djevojku. Sve su se udale van

Albanije.

Sve rjeđe sklapanje brakova na selu samo je jedan od uzroka što se Crna Gora ozbiljno suočava sa naglim padom nataliteta. Sada daleke 1954. godine u Crnoj Gori rođeno je 14.428 beba, dok je u 2011. taj broj bio gotovo duplo manji – 7.215. Postajemo sve starija nacija i sa prosjekom od 37,2 godine pripadamo grupi koja se određuje kao „demografska starost”.

Prirodni priraštaj u Crnoj Gori bio je u prošloj godini najniži u posljednjih pedeset godina. Prema podacima Monstata u prošloj godini rođeno je 6.713 beba, dok je preminuo 5.871 stanovnik.

Pozitivan prirodni priraštaj od 842 je najniži od 1950. godine. Negativan prirodni priraštaj zabilježen je u čak 13 opština dok je samo osam imalo pozitivnu razliku u korist novorođenčadi. Najdrastičniji primjer kada je riječ o podacima u korist mortaliteta u odnosu na natalitet su Pljevlja, gdje je negativan prirodni priraštaj čak minus 227. U sjevernoj regiji jedino je u Rožajama i Bijelom Polju zabilježen pozitivan prirodni priraštaj. U Podgorici je prošle godine rođeno 2.370 beba, dok je umrlo 1.406 osoba.

Plužine su najstariji grad po prosječnom broju godina stanovništva (43,7). Najmlađi su stanovnici Rožaja čiji je prosjek 31,7 godina. Prosječna

Preciznih podataka o tome koliko je proteklih godina sklopljeno crnogorsko-albanskih brakova nema. Albanke se najčešće udaju za momke iz sela u opštinama Bijelo Polje, Andrijevica, Rožaje, Nikšić... Nevjeste iz susjedne države stižu uglavnom uz posredovanje specijalizovanih agencija ili provodadžija

starost Podgoričana je 35,7 godina.

Iz godine u godinu sklapa se sve manje brakova. Tokom prošle godine u Crnoj Gori je sklopljeno oko tri i po hiljade brakova, razvedeno ih je preko četiri stotine. Najveći broj porodica ima jedno ili dva djeteta, rijetke su familije sa većim brojem djece. Bijela kuga je već tu, kažu demografi.

Demografi upozoravaju da u Crnoj Gori sve više žena počinju da rađaju poslije 35 godina.

Loša ekonomska situacija, velika nezaposlenost, teško zapošljavanje mladih ljudi, nesigurna budućnost, razlozi su otežanog zasnivanja porodice.

Crna Gora jedina u regionu naplaćuje PDV-a na hranu i opremu za bebe. Cijene proizvoda za novorođenčad su velike. Od mlijeka do odjeće i obuće, sve je skupo.

Jedan američki institut je na osnovu podataka iz 1995. godine uradio istraživanje čiji rezultati govore da bi sa ovom stopom nataliteta Crnoj Gori trebalo 410 godina da udvostruči broj stanovnika, dok je Albaniji za to potrebno 25 godina. Da bi udvostručila stanovništvo Srbiji treba 450, a Sloveniji 640 godina.

Zapadnoevropske zemlje preduzimaju niz preventivnih mjera da bi riješile ovakve i slične probleme – uvode poreske olakšice, povećavaju dječije dodatke, omogućavaju lakše rješavanje stambenog pitanja parovima s djecom...

Svejedno, više samaca nego ikada sada živi u Britaniji, a 2021. čak trećina domaćinstava biće samačka. Većina samaca su muškarci, a muška populacija između 25 i 44 godine života čini 15 odsto samaca, nasuprot samo osam odsto žena u toj dobi. Najveći broj neženja većinom se nalazi u ruralnim područjima i niskog su imovinskog statusa.

Da bi ublažile pad nataliteta, ali i popunile svoje budžete, neke zemlje uvele su porez na samce ili neoženjene. Nedavno je to uradila i Bugarska.

Makedonska stranka Trajno makedonsko radikalno objedinjenje zatražila je krajem prošle godine uvođenje momačkog poreza za neženje kao mjeru za povećanje nataliteta. „Momački porez“ plaćali bi momci koji se do 35. godine nisu oženili i djevojke koje se nisu udale do 30. godine.

Zoran Kasalović, poslanik Socijalističke partije Srbije, predložio je početkom ove godine uvođenje poreza za neoženjene i neudate u Srbiji, ali i bračne parove bez djece.

U Crnoj Gori se, srećom, ne razmišlja o uvođenju takvih vrsta poreza. Jasno je da je uvođenje poreza za neženje diskriminatorna ideja i antihumanizacijski čin, kojim se kršenje prava čovjeka na izbor načina na koji će živjeti.

Problem mnogih opustjelih krajeva Crne Gore ne rješava se kaznama, već ravnomjernim razvojem i brigom društva.

Veseljko KOPRIVICA

NAJDRISTIČNIJI PRIMJER NEGATIVNOG PRIRODNOG PRIRAŠTAJA: Pljevlja

Godine prevvara i laži

Poslije dvadesetak dana štrajka beranskih rudara u jami, na dubini od dvjesto metara, u urušenim hodnicima udaljenim kilometar i po od rudarskog okna, privatizacija će biti raskinuta. Niko ne pominje šta će biti sa rudnikom kada se raskine ugovor sa grčkim Restisom. Tužilaštvo je zaboravilo lanjsku prijavu MANS-a protiv više funkcionera za zloupotrebu položaja

Sjećate li se gnjeva pravednoga, koji se izlio kada je MANS lani u januaru podnio krivične prijave specijalnom državnom tužiocu za organizovani kriminal protiv više bivših i sadašnjih visokih javnih funkcionera zbog sumnje da su zloupotrijebili službeni položaj u korist kompanija grčkog biznismena **Viktora Restisa** kroz dva privatizaciona aranžmana u Crnoj Gori, na Svetom Stefanu - i u beranskom rudniku uglja. Vlasti su kliknule da je to politički marketing ove nevladine organizacije a Grci da se radi o kontinuiranoj kampanji koju MANS protiv njih vodi.

Zamjenik izvršnog direktora MANS-a **Dejan Milovac** nije mislio tako. On je bio sasvim ozbiljan

POSLIJE GODINA LAŽI: Beranski rudari štrajkuju u jami zapuštenog rudnika

kada je rekao da dokumentacija koju posjeduju ukazuje da je Restis grupi, kao novom vlasniku Rudnika uglja i kao zakupcu Svetog Stefana, omogućeno da ne poštuje zakonske obaveze, da ne investira sredstva. Naprotiv, investitoru su činjeni ustupci i naknadno su donošeni aneksi kojima su im pomjerani rokovi za završetak obaveza. Ovakvo ponašanje, tvrdio je MANS, ukazivalo je na spregu pojedinaca iz Vlade sa navodnim strateškim investitorom.

Milovac je detaljno objasnio mehanizme prevare u slučaju Rudnika uglja u Beranama.

„Sa *Balkan energy*, koja je povezana firma sa grčkim investitorom, 2007. godine je potpisan ugovor o kupovini Rudnika uglja, koji je ne samo bio suprotan Zakonu o privatizaciji, već

su kasnije prekršene brojne odredbe ugovora“, tvrdio je Milovac.

On je podsjetio da je *Balkan energy* bio obavezan da uloži u Rudnik 120 miliona eura u četiri investicione godine, od čega 20 miliona kroz doinvestiranje, a 100 u izgradnju novog termoelektrinskog bloka, ali da se to do danas nije desilo.

Naprotiv, investitoru su činjeni ustupci i naknadno su donošeni aneksi kojima su im pomjerani rokovi za završetak obaveza, baš kao i u slučaju zakupa nad hotelima Sveti Stefan, Miločer i Kraljičina Plaža. Ovakvo ponašanje Vlade koja mora da kontroliše ugovorne obaveze je nedopustivo i ukazuje na spregu pojedinaca iz Vlade sa navodnim strateškim investitorom“, rekao je tada Milovac.

Uprava policije je nekoliko mjeseci kasnije saopštila da nije dobila nikakav nalog od specijalnog tužioca u vezi sa ovim krivičnim prijavama i ispitivanjem privatizacije beranskog Rudnika uglja. Iz MANS-a je odgovoreno da bi za njih bila novost da je tadašnja vrhovna državna tužiteljka **Ranka Čarapić** odlučila da se umiješa u svoj posao.

Sada su stvari ogoljene i jasne. MANS je bio potpuno u pravu. Poslije dvadesetak dana štrajka rudara u jami, na dubini od dvjesto metara, u urušenim hodnicima udaljenim kilometar i po od rudarskog okna, ova privatizacija će biti raskinuta. Ničiju odgovornost zbog toga niko ne pominje. Niko i ne pominje ni šta će biti sa rudnikom kada se raskine ugovor sa Grcima.

Da bi privatizaciju trebalo raskinuti tek nedavno, poslije skoro šest godina tolerisanja i prolongiranja rokova za pokretanje proizvodnje, saopštio je ministar ekonomije **Vladimir Kavarić**.

Revoltirani zbog činjenice da im se trenutno duguje sedam plata i da im nije povezan staž sa osamnaest mjeseci, šest rudara - **Dejan Đukić, Rade Cimbaljević, Novo Kuč, Brano Bašić, Bogdan Todorović i Miomir Rajković** započeli su štrajk u jami, a svi ostali radnici rudnika su se solidarizali sa njima. Dok ovaj broj *Monitora* ide u štampu, oni bi poslije dvadeset dana trebalo da izađu na površinu, nakon obećanja izvršnog direktora *Balkan enerđžija* **Siniše Ivančevića** da će im isplatiti plate.

„Od Ivančevića nije bilo ni traga ni glasa, a onda se pojavio iznenada, sat iza ponoći, pošto smo prethodno vodili neprijatan razgovor sa predstavnicima ministarstva ekonomije. On je sišao u jamu, ali rudare nije mogao da izvede samo obećanjem da će biti isplaćene

NAPOKON SE SJETIO DA BI PRIVATIZACIJU TREBALO RASKINUTI: Vladimir Kavarić, ministar ekonomije

zaostale zarade“, priča inženjer **Ljubo Gledović**, predsjednik sindikata ove kompanije.

Ivančević, koji je kao i svi njegovi prethodnici bliski crnogorskim vlastima, rudnikom upravljao iz Podgorice, saopštio je da će to biti posljednje ulaganje Grka u beranski rudnik. „Jasno je rekao da nakon ove isplate zaostalih zarada, oni neće u rudnik više neće uložiti ni euro i da će ga vratiti Vladi“, kaže Gledović.

Inženjer **Ratko Došljak** objašnjava da će biti dosta problema, jer je rudnik prodat iz stečaja.

„Rudari koji štrajkuju i kada izađu iz jame neko vrijeme neće moći da rade iz zdravstvenih razloga. Svi koji su silazili u jamu znaju u kakvom je stanju. Ne znam kako će se to rješavati ako se raskine ugovor sa *Balkan enerđži* i ko će raditi na održavanju jame da ne bi bila potopljena“, kazao je Došljak.

Rudnik je Grcima je prodat, poslije devet neuspjelih tendera. Milion i po eura je odmah uplaćeno i najavljena velika investiciona ulaganja. Ni manje ni više nego 120 miliona. Dvadeset u

prvih četiri godine, a preostalih stotinu miliona, za izgradnju termoelektrane snage 110 megavat sati.

Grčka firma *Balkan Enerđži* je malo prije kupovine rudnika, avgusta 2007. godine, registrovana u Podgorici za poslove proizvodnje, prometa i usluga. Zvanično je saopšteno da je to navodno podružnica grčkog koncerna *Restis Group* čiji je vlasnik milijarder Viktor Restis. Grčki milijarder istovremeno je osnivač i vlasnik *First finacial bank AD* Podgorica. Drugi po redu manjinski vlasnik banke **Petros Statis** je jedan od upisanih osnivača *Balkan Enerđži*. Kod ove banke, vrata do vrata u Podgorici, firma *Balkan Enerđži*, podizala je kredite i bez problema zalagala rudnik, iako je to bilo u suprotnosti sa kupoprodajnim ugovorom.

Da je poštovan kupoprodajni ugovor u beranskom rudniku sada je trebalo da radi dvjesto radnika i da se iskopava dvjesto hiljada tona uglja. Trebalo je već da bude izgrađena termoelektrana. Umjesto obećanih milionskih investicija, na koje su se obavezali u vrlo preciznim rokovima, kupci su samo vršili „geološka ispitivanja“. Radnici tvrde da ih nikada nije ni bilo, da nikada nije zabodena nijedna sonda.

Zašto bi se i zabadala kada se zna sa 167 miliona tona u čitavom basenu, Berane leži na velikoj ugljenoj ploči debljine 4,5 do devet metara, pa i više na pojedinim mjestima. Ploča je

Uprava policije je nekoliko mjeseci poslije MANS-ove prijave saopštila da nije dobila nikakav nalog od specijalnog tužioca u vezi sa krivičnim prijavama i ispitivanjem privatizacije beranskog Rudnika uglja. Iz MANS-a je odgovoreno da bi za njih bila novost da je tadašnja vrhovna državna tužiteljka Ranka Čarapić odlučila da se umiješa u svoj posao

na dubini od oko dvjesto metara. Na toj dubini su i rudarski hodnici jame Petnjik.

Odavno su domaći stručnjaci izračunali kolike su dostupne rezerve na svim nalazištima. Grci, kojima je po ugovoru bilo dozvoljeno da samo iz jame Petnjik u narednih dvadeset godina izvade tek 3,8 miliona tona uglja, pri čemu o potrebi novih geoloških ispitivanja samo su zamajavali javnost. Za proteklih pet i po godina nijesu izvadili ni grumen uglja.

Zašto nijesu? Nema odgovora. Nezvanično, Grci tvrde da su prevareni

Berane leži na velikoj ugljenoj ploči debljine 4,5 do devet metara, pa i više na pojedinim mjestima. Ploča je na dubini od oko dvjesto metara. Grci, kojima je po ugovoru bilo dozvoljeno da samo iz jame Petnjik u narednih dvadeset godina izvade tek 3,8 miliona tona uglja, za proteklih pet i po godina nijesu izvadili ni grumen uglja

kada im je rudnik prodat. Ko ih je izvarao? Pravareni su beranski rudari, građani Berana i sjevera, kada im je 2007. godine „prodato“ lijepa priča o još jednoj uspješnoj privatizaciji.

Specijalni tužilac o dalje čuti. MANS im je podnio krivične prijave protiv ministara ekonomije i turizma Vladimira Kavarića i **Predraga Sekulića**, i prethodnika im u tim resorima **Branimira Gvozdenovića**, Branka Vujovića i **Predraga Nenezića**. Pored aktuelnih i bivših ministara i bivše glavne inspektorke za zaštitu prostora **Nataše Brajović**, krivična prijava je podnijeta i protiv najvažnijeg Restisovog čovjeka u Crnoj Gori Petrosa Statisa, zajedno sa članovima njihovog menadžmenta **Konstantinosom Polimeropulosom** i **Teofanisom Statisom**... Tek da se zna.

Tufik SOFTIĆ

NAZADAK U EU INTEGRACIJAMA

Za Brisel preko Beograda

Za samo godinu Crna Gora je napravila ogroman zaostatak u evropskim integracijama. Sada je iza Srbije ispred koje je tada bila korak i po

Ljeto će biti puno problema. Kako to vole kazati tehnostrate u Briselu- puno izazova za zvaničnike u Podgorici. Neuvijeno je to poručio čak i vlastima veoma naklonjeni potpredsjednik Delegacije Evropskog parlamenta za saradnju sa zemljama jugoistočne Evrope **Jelko Kacin**. On je uvjeren da će Srbija naredne sedmice otvoriti pregovarački proces sa EU upravo znamenitim poglavljima 23 i 24, na što Crna Gora čeka već punu godinu dana.

Uljuljkani dugogodišnjim omamljujućim i zaglupljujućim frazama o „lideru u ovom dijelu Evrope“, umorni premijer **Milo Đukanović** i njegovi saradnici postali su nesposobni za prilagođavanje ne samo promjenama u zemlji, nego i u regionu. Dinamiku na zapuštenom Zapadnom Balkanu sada određuju nekadašnji Miloševićevi saborci, premijer **Ivica Dačić** i prvi potpredsjednik srpske vlade **Aleksandar Vučić**, koji su najprije sahranili „nebesku Srbiju“, a potom hrabro otvorili niz korupcionaških afera. Zato je Srbija postaje miljenica Brisela i započela „medeni mjesec sa EU“, koji je za Crnu Goru nepovratno prošao. Ona sa ovakvom politikom ostaje na repu dešavanja u grupi sa „nefunkcionalnim balkanskim državama“: Makedonijom, Albanijom, Bosnom i Hercegovinom i Kosovom.

Da u Crnoj Gori stvari nijesu onakve kakvim su ih predstavljale čak i mnogobrojne strane diplomate, u Briselu su konačno shvatili nakon parlamentarnih izbora u oktobru prošle godine. „Jasno smo prije toga poručili vašim vlastima da zemlja koja je otvorila pristupne pregovore mora zadovoljiti sve demokratske standarde i da se prije i tokom trajanja izbornog procesa ne smije napraviti ni najmanje greška, jer bi ona mogla imati izuzetno loše posljedice po evropski

Dinamiku na Zapadnom Balkanu određuju nekadašnji Miloševićevi saborci, Ivica Dačić i Aleksandar Vučić, koji su najprije sahranili „nebesku Srbiju“, a potom otvorili niz korupcionaških afera. Srbija postaje miljenica Brisela i započela je „medeni mjesec sa EU“, koji je za Crnu Goru nepovratno prošao. Ona ostaje na repu dešavanja u grupi sa Makedonijom, Albanijom, BiH i Kosovom

put Crne Gore”, rekao je *Monitoru* evropski zvaničnik koji je insistirao na anonimnosti. On je kazao da je „afera *Snimak*” pokazala da to nije praksa. „Zato su u Briselu bili ljuti i insitirali da se čitav slučaj do kraja rasvijetli”, istakao je on i procijenio da o tom pitanju neće biti popuštanja.

Da su evrotehnokrate veoma nezadovoljne konkretnim potezima crnogorskih zvaničnika moglo se zaključiti već tokom posjete Đukanovića Briselu u januaru ove godine. Njihovi zahtjevi da se pokažu „dodatni, opipljivi rezultati u jačanju vladavine zakona i pravosuđa” nijesu imali nikakav odjek u Crnoj Gori. Iako je sedmostruki premijer uvjeravao predsjednika Evropskog savjeta **Hermana van Rompeja** i predsjednika Evropske komisije **Žoze Manuel Baroza** da „crnogorske vlasti upravo u to ulažu snažne napore”, stanje je pogoršano, pa je javno čak morao da reaguje njemački ambasador u Podgorici **Pius Fišer**. Svečana obećanja, zakletve ili zaklinjanja nakon otvaranja pristupnih pregovora da će biti usvojen neki

zakon više nikoga ne mogu zadovoljiti, ako se taj pravni propis kvalitetno ne primjenjuje u realnom životu. Dakle, Brisel i Njemačka, kao najvažnija zemlja Unije, su očekivali snažne poruke koje nikako da stignu iz Podgorice. Naprotiv. Čak je poslovođa vladajuće stranke **Svetozar Marović** sasvim neuvijeno rekao da se sa mnogim stvarima koje dolaze iz Evrope ne slaže.

Kao ideolog ove vlasti, Marović zna da se usvajanjem evropskih pravila i standarda razbijaju stranački monopoli i dosadašnji sistem nekontrolisane vladavine. Suprotno je od onoga što sada poručuje Kacin: posvećivanje Crnoj Gori i njezinom evropskom putu, a to je, kako dodaje slovenački evroparlamentarac, put pravne države.

Da se radi o jednostavnoj formuli, za koju trebaju jaka volja i odlučnost, posvjedočila je bivša hrvatska premijerka **Jadranka Kosor**, koja je najzaslužnija za uspješno okončanje šest godina dugih pregovora te zemlje sa Unijom. „Mi smo stvorili politički

prostor i zakonodavni okvir i slali čvrste i nedvosmislene poruke. Ali, nije vlada, nijesam ja progonila nikoga niti davala naloge državnom tužilaštvu da nekoga procesuirati ili hapsi. Nije bilo nikakvih tajnih dogovora već je pravna država počela da funkcionise”, kaže Kosor.

No, nema sumnje da je volju i odlučnost tadašnjih zvaničnika u Zagrebu podstakao i pritisak Evropljana, sa čim se do ovih dana zvanična Podgorica nije tako eksplicitno suočila. „Vjerujem da je Đukanović u Briselu dobio spisak osoba koje treba procesuirati ili spisak privatizacija koje treba rasvijetliti. Biće to, ipak, ‘nemoguća misija’ za njega i njegovu Vladu”, ističe poslanik Demokratskog fronta **Koča Pavlović**, koji se nalazi na čelu Anketnog odbora u Skupštini Crne Gore koja se bavi rasvjetljavanjem afere *Snimak*.

Neke diplomate su nam kazale da je evrokomesar za proširenje **Štefan File** lično razočaran razvojem događaja u Crnoj Gori i da je to rekao ove sedmice crnogorskom premijeru u Briselu. Ne samo zato što je File ranije zagovarao „gledanje kroz prste Crnoj Gori”, nego zato što i Uniji treba opipljivi uspjeh na Zapadnom Balkanu. U sjedištu EU se procjenjuje da su dugoročni izgledi na ekonomski boljitak EU znatno veći ako se ta organizacija proširi na cio kontinent. Posebno je to značajno u trenutku kada je Island odlučio da prekine pregovore o pristupanju Uniji. „Želim da iz uspjeha Srbije, Crna Gora nauči što više za sebe. To ćemo vidjeti u naredna tri mjeseca koja su veoma bitna za Crnu Goru. Generalno: treba samo slijediti primjer Srbije i tako i postupiti”, poručuje Kacin.

Eto ko je, po njemu, novi regionalni lider u brzini pridruživanja EU. Činjenica da je u junu prošle godine bila korak i po ispred Srbije u evropskim integracijama, a da je danas iza nje, jasno svjedoči o strašnom zaostajanju Crne Gore! Jedino čime su se hvaliti čelnici u Podgorici oburdano je za samo 12 mjeseci.

Mustafa CANKA

ĐUKANOVIĆU U BRISELU KAZAO DA JE RAZOČARAN STANJEM U CRNOJ GORI:
Štefan File, evropski komesar za proširenje

Preporod na naš način

Ministarstvo kulture promovisalo je projekat *Revalorizacija kulturnih dobara Crne Gore* kao najvažniji posao kojeg su se latili posljednjih decenija. U realizaciju se krenulo tako što je jedna osoba spojila četiri najvažnije funkcije u realizaciji projekta preporoda devastirane kulturne baštine

U Ministarstvu kulture su se latili posla od nacionalnog značaja. Projekat *Revalorizacija kulturnih dobara Crne Gore* je, hvale se u Ministarstvu, najveći i najvažniji koje to ministarstvo radi u posljednjih nekoliko decenija.

Preliminarna procjena pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara na

teritoriji Crne Gore, tokom kojih će više od 210 pojedinaca provesti preko 1.500 dana na terenu, trebalo bi da bude završena sredinom avgusta.

„Revitalizovali smo 2.000 kulturnih dobara. Biće ova država bogatija za brojna kulturna dobra, što je nemjerljivo kulturno bogatstvo”, pohvalio se ministar kulture **Branislav Mićunović** i dodao da u ovom trenutku, i pored velikog broja drugih projekata, nema važnijeg posla od ovog.

Ministarstvo kulture u popisu i zaštiti kulturnih dobara kasni ne godinama, nego decenijama. Pored samohvale što su konačno smogli snage da se uhvate u koštac sa ovim odgovornim poslom, i tako ispune svoje zakonske obaveze, da vidimo kako se u stvari realizuje taj projekat.

Autorka projekta *Revalorizacija kulturnih dobara* je generalna direktorka Direktorata za kulturnu baštinu **Lidija Ljesar**. Prije nego što je postavljena na čelo Direktorata

Ljesareva je bila savjetnica za kulturnu baštinu u Ministarstvu kulture, pa potom dugogodišnja pomoćnica ministra za kulturna dobra. Izrada projekta valorizacije i revitalizacije kulturnih dobara je posao u nadležnosti Uprave za zaštitu kulturnih dobara. Ovog puta to pravilo je

preskočeno.

Pored toga što je autorka projekta, Ljesareva je i član radnih timova za revalorizaciju kulturnih dobara, a i edukator na seminarima za stručne kadrove koji učestvuju u ovom projektu. Zanimljivo je da u skladu sa Zakonom o zaštiti kulturnih dobara, Ministarstvo kulture, odnosno njegov Direktorat na čijem je čelu Lidija Ljesar, obavlja inspekcijski nadzor nad implementacijom projekta.

Jedna osoba je tako kao autor, realizator, implementator i nadzorni organ spojila četiri funkcije da bi realizovala projekat preporoda crnogorske kulturne baštine. Samoprijegorno, nema šta.

Možda je razlog ovolikoj akumulaciji funkcija, pored dnevnica koje se dobijaju za svaki od ovih poslova, i čuveni nedostatak kadrovskih kapaciteta.

„U odnosu na evidentan nedostatak stručnog kadra u svim oblastima kulturne baštine, a posebno u Upravi za zaštitu kulturnih dobara, Ministarstvo kulture u kontinuitetu sprovodi aktivnosti na obezbjeđivanju uslova za angažovanje stručnjaka”, nedavno je objasnila Ljesar.

Početkom maja na jednom od predstavljanja ovog projekta ministar Mićunović je istakao da je uputio poziv i predstavnicima opozicionih partija da pošalju sve svoje profesionalce i stručnjake da se uključe u ovaj projekat jer „ovo nije dnevna politika, ovo je identitetska misija, koja stoji iznad svake vrste politike“.

Stručnjaci zaposleni u institucijama kulture, sa kojima je *Monitor* razgovarao, nijesu baš oduševljeni ovakvom politikom. Posebno im nije

GOMILANJE FUNKCIJA: Lidija Ljesar

UDALJENA SA PROJEKTA BEZ OBJAŠNJENJA: Lucija Đurašković

jasan kriterijum na osnovu koga su birani ljudi za rad na tom projektu.

„Ne zna se koji je to kriterijum po kojem ljudi ulaze u komisiju i kako ta komisija radi. Nijesu angažovani ljudi iz struke, stručnjaci koji godinama rade u sektoru zaštite kulturne baštine”, kaže za *Monitor* konzervatorka zapošljena u JU Centar savremene umjetnosti Crne Gore **Svetlana Dukić**.

Lucija Đurašković, istoričarka umjetnosti i muzejski savjetnik, zapošljena u JU Muzeji, galerije i biblioteka Budva, je rješenjem Uprave za zaštitu kulturnih dobara u maju prošle godine bila uključena u realizaciju projekta *Revalorizacija kulturnih dobara*. Bez ikakvog objašnjenja i obrazloženja - isključena je iz projekta.

Đurašković u razgovoru za *Monitor* tvrdi da u projekat nijesu uključeni stručnjaci sa najboljim referencama.

„Uključena su brojna imena bez iole ozbiljnijih referenci, ili oni koji, sigurna sam, nikada nisu ni čuli za postojanje određenog kulturnog dobra kojim treba da se bave. Kao što nizu kolega nije jasno kako i zašto ja nijesam uključena u projekat, tako ni meni nije jasno zašto određen broj referentnih stručnjaka, takođe, nije uključen, ili zašto su, bez obzira na edukativnu namjeru, na primjer u projekat uključeni studenti ili apsolventi arhitekture, a ne, po istom principu i studenti istorije”, kaže

Đuraškovićeva.

Dukićeva objašnjava da, po njenim saznanjima, u projektu nije angažovan profesionalni fotograf za jedan od najbitnijih segmenata - foto dokumentaciju.

„Fotografiše se mobilnim telefonima i čim se stigne. Neprofesionalno se pristupilo radu revalorizacije. A to je jedan od najvažnijih projekata od nacionalnog značaja. Time su pokazali kakav odnos imaju prema tome”, kaže Dukić.

Svetlana Dukić kaže da je pored nejasnih kriterijuma sporno i to što će rad na ovom veoma važanom poslu trajati samo nekoliko mjeseci.

Ministar Mićunović je objasnio da se u realizaciju projekta ušlo sa znatno kraćim rokovima, što je zahtijevalo angažovanje velikog broja stručnjaka, ali i pedesetak mladih arhitekata i studenata arhitekture koji će doprinijeti efikasnijem i kvalitetnijem okončanju posla.

U javnim istupima čelnika Ministarstva navode da je projekat počeo

NEPROFESIONALIZAM
U RADU NA
REVALORIZACIJI:
Svetlana Dukić

prošle godine. Vezuju ga za završeni rad na revalorizaciji nepokretnih kulturnih dobara Podgorice. Kažu da se trenutno radi na revalorizaciji pokretnih kulturnih dobara glavnog grada, ali i u ostalih dvadeset opština. Međutim, iako je elaborat o nepokretnim kulturnim dobrima Podgorice rađen prošle godine još nije dostupan javnosti. Nepoznanice prate i novi projekat koji se radi na državnom nivou.

„Pošto sam informisana jedino putem medija, ni meni nije jasno kada je projekat započet, jer nijesam dobila nikakvo obavještenje da su moja prošlogodišnja rješenja stavljena van snage. Načula sam da projekat treba da se završi do 21. avgusta ove godine, da je uključeno blizu 200 ljudi iz različitih struka i da će to koštati blizu pola miliona eura”, kaže Đurašković.

Sve ove informacije pokušali smo da dobijemo od Ministarstva kulture. Odgovori nijesu stigli. No to ne treba da čudi. Iz Ministarstva ne odgovaraju ni na upite svojih zaposlenih a kamoli medija.

„Čudno ponašanje zaposlenih u Ministarstvu. Ne odgovaraju na mejlove, na telefonske pozive. Ponašaju se kao da mi postojimo zbog njih, a ne oni zbog nas. Iz Ministarstva se ne kontaktiraju ljudi iz struke koji mogu da daju svoje stručne sugestije. Niti im se možemo obratiti”, kaže Dukić.

Ministarstvo kulture, čiji se čelni ljudi koji se bave zaštitom kulturnih dobara nijesu mijenjali deceniju, do sada se nije pretrglo u zaštiti kulturnog blaga Crne Gore. Zbog nepoštovanja mjera zaštite propisanih Zakonom o zaštiti spomenika kulture iz 1991. godine, kao i novim Zakonom koji je na snazi od 2010. iz Ministarstva i njemu potčinjenih zavoda, sekretarijata, uprava i direktorata skoro niko nije odgovarao. Oni uglavnom donose i dopunjavaju zakone, formiraju komisije, konsultuju se i plaću nad devastiranom baštinom. Za to vrijeme brojni spomenici kulture, prvenstveno nepokretni, su promijenjeni do neprepoznatljivosti ili uništeni.

Predrag NIKOLIĆ

DR ESAD BAJTAL, FILOZOF IZ SARAJEVA

U tamnici osiljenih etno-demokrata

Ključni problem BiH su osiljene nedemokratske etno-vlasti. Sve ostalo je posljedica: ogromna nezaposlenost, politički kriminal, korumpirana policija, dirigovano sudstvo, legalna pljačka, masovna glad, sveopšte ljudsko poniženje građana, medijsko-stranačka pristrasnost

Dr Esad Bajtal, filozof, sociolog, psiholog iz Sarajeva, jedan je od najuticajnijih intelektualaca u regionu. Poznat je po bespoštednom kritičkom analiziranju situacije u BiH. Neposredan povod za ovaj razgovor su nedavni masovni protesti u Sarajevu, na kojima je učestvovao i profesor Bajtal. Demonstracije održane ispred zgrade zajedničkih institucija BiH bile su bunt ne samo protiv neusvajanja Zakona o jedinstvenom matičnom broju građana, nego i ukupnih prilika u zemlji.

BAJTAL: Protesti još nisu završeni i nastavljaju se do prvog jula. Do isteka ultimatumu koji su građani dali parlamentarcima da donesu zakon JMBG na nivou BiH, kako to nalažu sigurnosni evropski i drugi dokumenti te vrste. Zamislite da svaka etnička skupina u Crnoj Gori donese neki svoj JMBG, kao što je to smišljeno urađeno u manjem entitetu BiH. Odatle sav nesporazum oko JMBG. Međutim, JMBG je bio samo okidač koji je pokrenuo val nagomilanog nezadovoljstva izvaranih, gladnih i poniženih građana.

MONITOR: Šta su pokazali protesti?

BAJTAL: Pokazali su da "nužda uči misliti" (E. Bloch). I to se ovdje dogodilo. Pljačka, nered, nerad, prevare, kriminal, glad, siromaštvo, ogromna nezaposlenost kulminirali su valom protesta za promjene i normalizaciju života. Građani ustaju u odbranu prava na dostojanstven život. Traži se izlaz iz bijede i poniženja koje je direktni rezultat nerada i pljačkaškog mentaliteta kriminaliziranih etno-struktura od države i entiteta do kantona i opština.

Život građana valja se u blatu vlastodržačkog kriminala etno-demokrata. Sada ti isti „demokrati“ smišljenim optužbama da ih ugrožavaju, uskraćuju građanima osnovno demokratsko pravo – pravo na pobunu, protest i izražavanje nezadovoljstva. Cinično, ali kad su etno-nacionalisti 90-ih izvodili narod na ulicu, pozivali su se na demokratiju. Danas, kad gladni narod krene u osvajanje svog prava na život i obećanu demokratiju, to se naziva nasiljem i huliganstvom. Očito, na sceni je licemjerni etno-

cinizam bez mjere i ukusa.

MONITOR: *U Banjoj Luci su protestovali studenti, koji su ispred zgrade Vlade uzvikivali Lopovi, lopovi, ukazivali na kriminal, korupciju, nepotizam...*

BAJTAL: Tim povicima, studenti su, nazivajući stvari pravim imenom, samo opisali stvarnost u kojoj žive. Međutim, nezadovoljstvo je ne samo studentsko, nego opštenarodno. I odgovor je na opštestranačku prevaru. Pozicija i opozicija, po principu „sjaši Kurta da uzjaši Murta”, smjenjuju se na vlasti već dvadeset godina. Čine to uz burne predizborne svađe i optužbe, a jedini rezultat toga je pljačka i golemo siromaštvo građana. Ukratko, samozvani čuvari naroda drže narod u tamnici gladi, bijede, poniženja i međusobnog zavađanja. Uprkos tome, krivi su narod i narodna djeca. Studente i pobunjene građane, optužuje se za plaćeništvo i izmanipuliranost. Glad, nered i kriminalizirana vlast kao da ne postoje. Očito, sve je u redu, izuzev što nadmenim „narodnim vođama”, osim drugih naroda, sada ne valja ni njihov vlastiti: optužuju ga da je potkupljiv, naivan, izmanipulisan. Osiljeni Dodik, proglasivši njihov bunt ispolitiziranim, inkvizicijski licemjerno ocrnjuje i optužuje siromaštvom ponižene studente.

MONITOR: *Protestovalo se i u Mostaru. Na protest su pozvani svi ljudi iz BiH željni „promjena, sankcioniranja kriminalnih političara i odgovornih za teško stanje u državi”.*

BAJTAL: Mostar, Sarajevo, Banjaluka, samo su slučajevi u nizu. Rekoh, nezadovoljstvo je opšte baš kao što su opšti glad i siromaštvo, kao posljedica opšteg kriminala vlasti. Svojim neradom i nepoštenjem narcisoidni etno-vlastodršci doveli su građane u bezizlaz koji je doveo do pobune. Vlasnici naroda sada nastoje da tu pobunu građana protiv vlasti kanališu u pravcu novih etničkih sukoba. U tome svojim cinično-patološkim izjavama prednjače Mladen Bosić (SDS) i parlamentarci tipa Aleksandre Pandurević (također, SDS), Dušanke Majkić i njima slični.

DODIKOVO RUŠILAŠTVO

MONITOR: *Milorad Dodik se optužuje da predano radi na razbijanju BiH. Kakav je Vaš komentar?*

BAJTAL: On ne samo da radi na razbijanju Bosne, nego i ne krije da to radi. Zapravo, svojim javnim, napadno i degutantno antibosanskim nastupima, namiguje Beogradu, polazući strateški račun svojim tamošnjim velikodržavnim mentorima. Istovremeno, također napadno i javno, Dodik, drugim okom, braneći tobože Dayton, namiguje međunarodnoj zajednici. Na taj način on se indirektno izvinjava za svoje antibosansko rušilaštvo i javnom servilnošću smekšava međunarodnu zajednicu da ga ne sankcionira.

Tako se, psihološki govoreći, Dodik pokazuje kao dvostruka, neautentična i nezrela ličnost, sklona, poput javne ženske, podati se svima onima koji mu mogu pomoći da se održi na vlasti. Politički netaalentovan, on figurira još samo kao čovjek bez svoga „Ja”, i ponizni sluga mizerno dvolične igre i konformističke koketerije, čiju cijenu plaćaju građani BiH. Ali, to je jedini način da, negiranjem države i sijanjem međunacionalne mržnje, nezaposlenim i gladnim masama manjeg entiteta skrene pažnju sa ogromnog bogatstva kojeg se domogao na, najblaže govoreći, nezakonit i sumnjiv način.

O svemu tome neka se, na izborima 2014. izjasne ubogi kmetovi unitarnog klero-entitetskog feuda kojim Dodik, uz nesebično bratski-toplu pomoć, donedavno nedodirljivog, a sada već raščinjenog, gej-vladike Vasilija Kačavende, dugo i suvereno vlada.

Oni ponovo, sofisticirano ili direktno, kako ko, potežu teoriju „nacionalne ugroženosti”, koja nas je devedesetih dovela do dirigovano pljačkaškog i teritorijalno-osvajackog krvoprolića i genocida.

MONITOR: *Koji su to ključni problemi sa kojima se suočava država BiH i njeni građani?*

BAJTAL: Ključni problem BiH su osiljene nedemokratske etno-vlasti. Sve ostalo je posljedica: ogromna nezaposlenost, politički

kriminal, kriminalizirana politika, korumpirana policija, dirigovano sudstvo, ozakonjena, legalna pljačka (tranzicija), masovna glad, enormno siromaštvo, sveopšte ljudsko poniženje građana, političko etno-totalitarno ublehaštvo, medijsko-stranačka pristrasnost. Konačno tu su zaošijane, nedodirljive i od zakona odmetnute, pedofilski-kriminalizirane religiozne zajednice...

Ukratko, ništa ne štima. Sve je ogrezlo u laži, neradu, kriminalu i

nepotizmu brutalne, burazersko-ortačke akumulacije kapitala. Jedino Država nema problema. Blokirana stranačkim nadmudrivanjima i sistematskim opstrukcijama iz manjeg entiteta – ona praktično i ne funkcionira. Izručeni samovolji neodgovornih entitetskih vlasti nezaštićeni građani (jer nema države da ih zaštiti), našli su se u grdnim egzistencijalnim problemima.

MONITOR: *Dojučerašnji politički partneri su postali ljuti neprijatelji, ni na jednom nivou vlasti ne mogu da se postignu dogovori. Je li BiH zaista zapala u duboku političku krizu?*

BAJTAL: Nema nikakve političke krize. To je samo izgovor za nerad i organizovani etno-entitetski kriminal. Postoji jedna kriza: kriza čojstva i morala; kriza svijesti i savjesti. I, kao posljedica tog nečojstva i nemorala,

indukovana je, ne politička, nego – ekonomska kriza. Zapravo, etno-politike odlično funkcionišu. A funkcionišu na principu dogovorenih nesporazuma. Pod geslom „zaštite vitalnog nacionalnog interesa” (da se vlasi ne dosjete), etno-vođe se enormno bogate. U isto vrijeme „nacije” od silne „nacionalne zaštite” doslovno gladuju. I to je sve. Ni mudrosti ni pameti – čista i dobro osmišljena prevara etno-demokrata.

MONITOR: *Iz međunarodne zajednice upozoravaju da BiH sve dublje tone u izolaciju, dok se njeni susjedi približavaju EU.*

BAJTAL: Međunarodna zajednica nije ništa bolja od bh. vlasti. Kao tvorac

Daytonskog sporazuma i njegov garant, MZ uporno šuti na njegovo otvoreno kršenje i neprovođenje, uporno pozivajući domaće političare da se dogovore. Da su mogli i htjeli da se dogovore, ovdašnjim liderima međunarodna zajednica ne bi ni trebala. Cinizam, sljepilo ili nerad međunarodne zajednice?

Podimo od kućne svakodnevice: ako posvađana djeca ne mogu da se dogovore, tada Tata i Mama uzimaju stvar u svoje ruke. I presuđuju. Samo loš Tata i loša Mama ostavljaju djecu da se beskrajno dugo glože i svađaju oko nevažnih stvari. Međunarodna zajednica je, dakle, loš roditelj. Ili, pedagoški govoreći – nevaspitani vaspitač. Marks nas podsjeća na to da – „sam odgovatelj mora biti odgajan”. Međunarodna

OGLEDALO VLASTODRŽACA

MONITOR: *Ministri sigurnosti i vanjskih poslova Fahrudin Radončić i Zlatko Lagumdžija nazivaju člana Predsjedništva Bakira Izetbegovića „šefom mafije”. Mnogi se pitaju da li je takvo etiketiranje moguće bilo gdje u svijetu?*

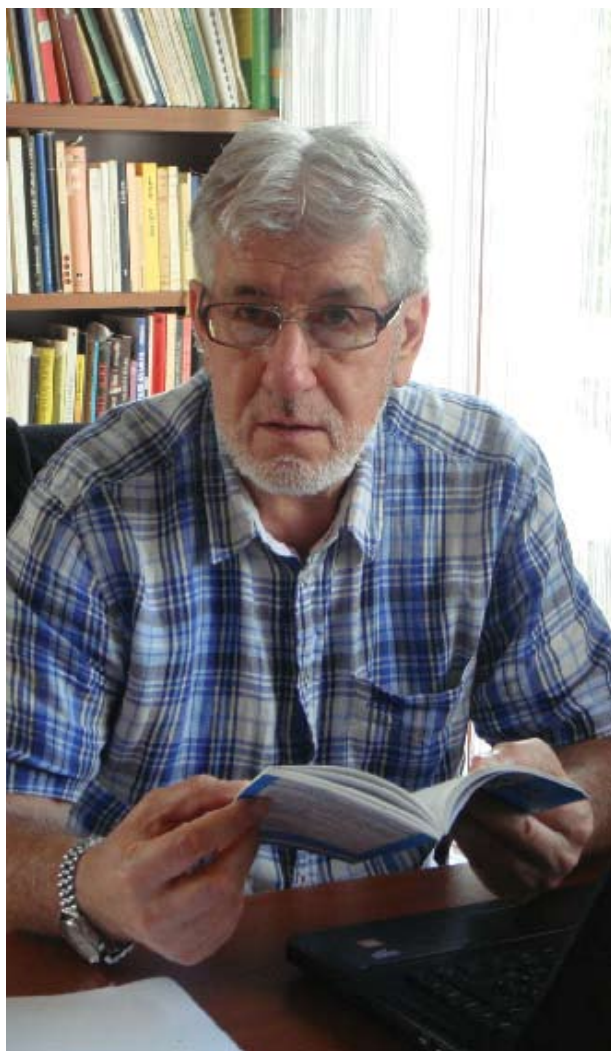
BAJTAL: Ma koliko čudna, ta retorika i nije tako tako loša. Javnost upravo iz te vrste uzajamnih optužbi saznaje sve ono što se inače vješto skriva. Po svemu sudeći, sve ono što kažu jedni o drugima nije daleko od istine. Vlastodršci su samo ogledalo jedni drugima, tako da u tim uzajamnim optužbama, vjerovatno nema velikih promašaja. Odnosno, uprkos svoj prizemnosti i oporosti uličnog jezika kojim se koriste, oni, još uvijek, ne opisuju jedni druge na način koji do kraja otkriva njihove dobro koordinirane stranačko-privatne rabote. Isto važi i na kolektivnom planu: „Sve nacije se izruguju jedna drugoj. I sve su u pravu” (A. Šopenhauer). Time se nacionalne svađe pokazuju kao jalov i uzaludan posao – presipanje iz šupljeg u prazno.

zajednica to nije. Otuda logičko pitanje: kakva to mogu biti djeca koja, već dvadeset godina, žive pod patronatom nevaspitanog vaspitača? I kratak odgovor – nikakva! O tome se u Bosni i Hercegovini danas radi!

MONITOR: *Kakav će biti epilog ovog što se sada kuva u „bosanskom loncu“?*

BAJTAL: Ma šta građani činili ništa se bitno ne može dogoditi preko noći. Njihove etno-vođe su isuviše premazani i licemjerni tipovi da bi se tek tako dali svrgnuti s unosnog trona vlasti. Međutim, ma koliko se vlastodršci trudili da izbjegn timerne promjene, poslije ovog vala protesta, ništa ne bi trebalo ostati isto. Predstoji nam duga građanska, mirnodopska i civilizirana borba za svoja ljudska prava. Prava koja su nacionalisti na prevaru uzurpirali. Debelo zloupotrijebivši vlast, i skupo naplaćujući svoje hirove, nerad i neznanje, oni već dvadeset godina profitiraju na sveopštoj narodnoj bijedi i nevolji.

Veseljko KOPRIVICA

POKRENUTA ISTRAGA O PRIVATIZACIJI LUKE BEOGRAD

Drugi bivši ministar iza rešetaka

Predrag Bubalo, je, uz još sedmero funkcionera državnih agencija, osumnjičen da je nesprečavanjem prodaje akcija Luke Beograd ispod realne cijene oštetio budžet zemlje za najmanje 5,7 miliona eura

POLITIČAR UHAPŠEN ZBOG
SUMNJIVE PRIVATIZACIJE:
Predrag Bubalo

Srbija u borbi protiv korupcije još nije dobila svog **Sanadera**, ali se iza rešetaka našao drugi bivši ministar. Poslije hapšenja krajem 2012. **Saše Dragina**, ministra poljoprivrede u posljednjoj vladi koju je predvodila Demokratska stranka (DP), prošle nedjelje je mjera zadržavanja od 30 dana određena i **Predragu Bubalu**, ministru privrede i privatizacije u nekadašnjoj vladi **Vojislava Koštunice**.

Da li se ovim hapšenjima ukazuje na vezu korupcije, divlje pljačke zemlje, monopola i tajkunizacije sa vlašću, vidjeće se na sudu. Za sada se, međutim, radi o pripadnicima bivše vlasti - DP i Koštuničine Demokratske stranke Srbije (DSS), koje su sve više marginalizovane u političkom životu Srbije.

Bivši ministar Dragin je sa još 29 osoba u zatvoru dok Specijalno tužilaštvo sprovodi istragu protiv njih zbog sumnje da su nezakonito prodavali regresirano đubrivo tokom 2009. i 2010. godine. Time je oštećen budžet Srbije za oko 70 miliona dinara,

a *Azotara* Pančevo za oko 400 miliona dinara.

Luka Beograd je jedan od najdokumentovanih slučajeva od 24 sporne privatizacije sa liste Savjeta za borbu protiv korupcije. Prvi na toj prijavi je Bubalo, kome se na teret stavlja da nije izvršio svoju službenu dužnost – da Vladu i premijera obavijesti o pravoj vrijednosti akcija.

Bubalo, je, uz još sedmero funkcionera državnih agencija, osumnjičen da je nesprečavanjem prodaje akcija Luke Beograd ispod realne cijene oštetio budžet zemlje za najmanje 5,7 miliona eura, zajedno sa **Miodragom Đorđevićem**, predsjednikom Komisije za utvrđivanje ispunjenosti obaveza iz kupoprodajnih ugovora i bivšim direktorom Agencije za privatizaciju i **Aleksandrom Gračanacem**, čelnikom Akcijskog fonda.

Privedeni su takođe Đorđević i Gračanac, kao i **Goran Mrđa**, bivši izvršni direktor Agencije za privatizaciju, **Aleksej Misailović**, bivši direktor Centra za tržište kapitala u Agenciji za privatizaciju, **Jasmina Dragutinović**, bivša direktorka sektora

BIVŠI BEKOV PARTNER: Miroslav Mišković

NOVO SUĐENJE CANETU

U Specijalnom sudu u Beogradu je čitanjem izmijenjene optužnice počelo ponovljeno suđenje biznismenu **Stanku Subotiću Canetu** i njegovim saradnicima zbog optužbi za šverc cigareta tokom 1990-ih godina. Subotić se, poslije izmjene Krivičnog zakona od 15. aprila, preciziranom optužnicom tereti za krivično djelo zloupotreba položaja odgovornog lica za koje je zapriječena kazna do 10 godina zatvora, a ne više za zloupotrebu službenog položaja za koju mu je prijetila kazna do 12 godina zatvora.

Optužnica tereti optužene da su primjenom nasilja, zastrašivanja i vezama u političkim i vladajućim strukturama krijumčarili cigarete, izbjegavajući na taj način plaćanje carine.

Apelacioni sud u Beogradu zimus je ukinuo prvostepenu presudu kojom je Subotić u odsustvu bio osuđen na šest godina zatvora zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja.

Subotić je u bjekstvu, kao i njegov sestrić Nikola Milošević, pa će im biti suđeno u odsustvu.

Na optuženičkoj klupi su, među ostalima, nekadašnji direktor Savezne uprave carina **Mihalj Kertes**, osnivač jedinice *Škorpion* **Milan Milanović Mrgud**, bivši načelnik novosadske policije **Miodrag Zavišić** i bivši šef novosadske Državne bezbednosti **Milovan Popivoda**...

Subotić je na crvenoj Interpolovoj potjernici koju je za njim raspisala Srbija, pošto je u bjekstvu od 2006. kada je pokrenut krivični postupak protiv njega. Oni slobodno živi i radi u Švajcarskoj koja ne priznaje krivično djelo zloupotrebe službenog položaja za koje je bio optužen po ranijem srpskom zakonu i nije željela da ga hapsi i izruči.

Specijalni sud je više puta odbijao Subotićeve ponude da se, uz jemstvo, brani sa slobode, odnosno da se povuče potjernica i poništi nalog za hapšenje i pritvor. U decembru 2011. godine sud je odbio Subotićev ponuđeni iznos za jemstvo od pet miliona eura.

Ukinutom presudom Specijalnog suda od 6. oktobra 2011. Subotić je, pored zatvorske kazne, obavezan da u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude u budžet Srbije uplati 75.821.404 dinara sa kamatama koje se računaju od 1. novembra 1996. godine. Odlukama Specijalnog suda, takođe su privremeno Subotiću oduzete nekretnine i lokali u Srbiji i Crnoj.

Subotić se tereti da je bio na čelu grupe koja je švercovala cigarete tokom 1995. i 1996. iz Makedonije u Srbiju i prodavala ih pravnim i fizičkim licima. Tako je na štetu budžeta grupa stekla korist od 28 miliona eura i šest miliona američkih dolara.

Subotić je početkom 2000-ih u tekstovima u zagrebačkom magazinu *Nacional*, zajedno sa pokojnim premijerom Srbije Zoranom Đinđićem, i sadašnjim premijerom Crne Gore **Milom Đukanovićem**, optuživan da je dio „duvanske mafije“. Pojedini mediji u Srbiji, Hrvatskoj i Crnoj Gori već godinama Subotića optužuju za upravljanje „duvanskom mafijom“, čak i za ubistva, među kojima je i ono **Iva Pukanića**, vlasnika *Nacionala*.

za analizu, pripremu i organizaciju prodaje u Akcijskom fondu, **Miroslava Drobac**, bivša direktorka privrednog društva Luka Beograd, kao i **Dušan Kosovac**, bivši finansijski direktor u Luci.

Pokojna **Verica Barać** je kao čelnica Saveta za borbu protiv korupcije još prije tri godine podnijela krivičnu prijavu protiv Bubala i još 16 osoba

zbog zloupotreba u prodaji Luke Beograd, luksemburškoj školjka-firmi *Worldfinu* u vlasništvu biznismena **Milana Beka**, koja je sa osnivačkim kapitalom od svega 30.000 eura preuzela 2005. ovo preduzeće za 40 miliona eura.

U procesu sekundarne privatizacije koriste se fantomske firme iz inostranstva (preduzeća

bez kapitala i poslovnih prihoda), kako bi se u javnosti stvorio utisak da se radi o inostranim investicijama. Kupovina akcija se uz brojne malverzacije obavlja sredstvima nepoznatog porekla, mada se kasnije obično ispostavlja da tragovi novca vode do Kipra i sredstava koja su izneta iz zemlje devedesetih godina prošlog veka“, navedeno je u izvještaju Saveta o Luci Beograd.

Predmet Luke Beograd je, kao i mnogi drugi, tokom vlasti DP

predvođene opet bivšim predsjednikom Srbije **Borisom Tadićem** – praktično stavljen ad akta jer je konstantno držan u fazi predistražnog postupka koji se nije pomakao s mjesta. To je jedan od slučajeva u kojima su, navodno, državni službenici prodali ili dozvolili prodaju, najčešće u bescjenje, kapital i akcije više od 1.500 društvenih preduzeća. Potom su ta preduzeća vlasnici sumnjivog novca brzopotezno, rastrgli na komade, rasprodali i upropastili uz neviđenu socijalnu agoniju radnika. Čitavu deceniju i više su resursi zemlje, nekažnjeno, divljački devastirani.

Jelisaveta Vasilic, članica Saveta za borbu protiv korupcije, je poslije hapšenja Bubala primijetila kako su do sada hapšeni „samo ovi koji su sticali bogatstvo, dakle, investitori. Prvi put sada su uhapšeni ljudi iz vlasti koji su omogućili da dođe do enormnog, neosnovanog, bogaćenja... Ovo je prvi put da u slučaju sumnjive privatizacije hapse političare, one koji su, u stvari, omogućili takve korupcionaške prodaje društvenog kapitala”.

Sada je najinteresantnije pitanje da li će krivična istraga biti pokrenuta i protiv vlasnika Luke Beograd biznismena Milana Beka. Istraga bi mogla biti proširena i protiv vlasnika *Delta holdinga* **Miroslava Miškovića**, s obzirom na to da su u takozvanim sekundarnim privatizacijama Luke Beograd i C-marketa njih dvojica bili

BIZNISMEN IZ HERCEG NOVOG

Milan Beko (52), rođen u Herceg Novom, ostao je upamćen kao autor Zakona o privatizaciji koji je važio do 2001. i po prodaji 49 odsto vlasništva *Telekoma* grčkom OTE i italijanskom STET. Bio je i predsjednik Upravnog odbora kragujevačke *Zastave*, ali je tu funkciju napustio poslije NATO bombardovanja Savezne Republike Jugoslavije 1999. godine. Iste godine dospio je i na listu građana SRJ kojima je, zbog bliskosti sa Miloševićevim režimom, zabranjen ulazak u EU.

B Z Đ Jovice Stanišića,
Milorada Vučelića R
Danka Đunića, Slobodana Radulovića,

T

Knjaz Miloša, te sa

Miroslavom Miškovićem *Večernjih novosti* i C marketa.

partneri. Kasnije se Mišković povukao iz Luke, a Beko iz C-marketa.

Mišković, za koga se smatra da je najbogatiji Srbin, nalazi se u pritvoru Okružnog zatvora u Beogradu od 12. decembra prošle godine. Tužilaštvo za organizovani kriminal je 9. maja podiglo optužnicu protiv njega i još 10 osoba zbog navodnog nezakonitog izvlačenja i prisvajanja finansijskih sredstava i imovine iz više preduzeća u periodu od 2005. do 2010. godine. Tužilaštvo sumnja da su na taj način oštetili putarska preduzeća za 16,95 milijardi dinara, a budžet Srbije za 472 miliona dinara.

Beko, ministar za vlasničke transformacije u republičkoj vladi **Mirka Marjanovića** od

1997. te bez portfelja u saveznoj vladi **Momira Bulatovića** tokom 1999, preuzeo je Luku Beograd kupovinom 93 odsto akcija tog preduzeća. Time je oštećena država za, kako je utvrdio Savet, najmanje 21 milion evra.

Da li tu može da se nađe nekakvog prostora za osude nekoga ko je vešto koristio norme i pravila koja su bili na snazi, to ćemo još videti“, rekao je **Zoran Stojiljković**, predsjednik Odobra Agencije za borbu protiv korupcije. Beko se posljednji put oglosio saopštenjem da je Luka izgubila sedam godina čekajući da se afera razriješi, te da je samo poslovnim bankama isplatila 23 miliona eura kamate.

Milan BOŠKOVIĆ

VIŠE OD TRI DEцениJE JEDNOG BENDA

U Crnoj Gori postala je važna vijest kada bend uopšte postoji, dok je pravi raritet da ima i grupa koje bez prekida traju nekoliko decenija. A upravo je to slučaj sa podgoričkim rock bendom *Rolly* koji će velikim koncertom proslaviti 32 godine postojanja

Sve je otpočelo 1981. godine, kada su se sa odsluženja vojnog roka vratili bubnjar **Obren Tošić** i **Željko Šćepanović** koji je svirao gitaru. Pridružio im se Obrenov brat **Nebojša Beco** na drugoj gitari i nastao je „momački bend“ po imenu *Rolly*.

„Vježbali smo na početku po 10 sati dnevno. **Gojko Perić** je bio vokal, a **Igor Bakić** basista. Nakon mjesec dana Igor je otišao, a došao **Duško Mandić** koji je ostao do dana današnjega“, kaže Obren Tošić.

Najveći dio karijere su vježbali pri 13. julu, a da bi dobili na korištenje prostoriju, svirali su u istoimenom KUD-u. Kako ističu, imali su uslove kao malo ko u Titogradu, cio dan i noć na raspolaganju, a postojala je i scena koju su montirali pred svaki nastup. Odlučili su od početka da rade autorski materijal, s tim što su za nastupe imali i prilagođene tuđe pop-rok pjesme.

Gojko Perić odlazi iz benda 1982. godine, a grupa *Rolly* u stanu na Pobrežju pravi audiciju na koju se javljaju Aco Tabaš i današnji glumac **Bane Popović**. Po riječima Tošića, nije se bilo lako odlučiti, jer su bili vokalne slični. Aco je izabrao pjesmu *Parnog valjka*, što se ostalim momcima dopalo, i - ušao u priču. Bane je postao glumac sa zavidnom karijerom, a Tabaš ostao u *Rollyju* do 1986. godine.

PRVI TITOGRAĐSKI BEND KOJI JE SVIRAO U NIKŠIĆU: Koncert u Nikšiću 1989.

„Mi smo prvi titogradski bend koji je svirao u Nikšiću, jer su u to vrijeme titogradski i nikšićki žestoki momci bili u zavadi. Svi smo imali duge kose do pola leđa, i odgovarali su nas da ne idemo, ali smo bili uporni. Nakon te svirke 1984. godine, nismo se vadili iz Nikšića, to je bio naš drugi grad“, objašnjava bubnjar *Rollyja*.

Tabaš je bio specifičan pjevač, i u rokerskim krugovima, zbog načina života, odnosno ponašanja na bini i van nje, nazivali su ga Morrisonom. Bio je idol curica, valjao se na bini, padao u trans, imao harizmu pravog rock frontmena.

Grupa *Rolly* učestvuje prvi put 1984. godine na Zaječarskoj gitarijadi, u takmičarskom dijelu. Tabaš, međutim, nije pjevao na toj manifestaciji. Bio je u vojsci, u Zadru, pa ga je iznebuha zamijenio **Rade Vojvodić**, današnji direktor RTCG, uz niz uvježbavanja i upjevavanja na putu od Titograda do Zaječara.

„Nakon polufinalne večeri direktor festivala, sada pokojni Marijan Karan, muzički urednik Radio Beograda, zvao me u kancelariju i rekao da ne rastežemo puno kraj pjesme, nego da ga efektno

završimo. Pitao sam ga da li to znači da smo prošli, a on mi je samo rekao: 'Mrš napolje', smijući se. Publika nas je nevjerovatno primila u finalu, dugo su nam aplaudirali“, kaže Tošić.

Na toj Gitarijadi, *Rolly* je bio pobjednik u kategoriji najbolje revolucionarne pjesme, a za numeru *Kunemo se Titu*, koju je napisao **Aleksandar Saša Eraković**, dobili su kristalnu vaznu i novac koji nikada nije bio uplaćen. Grupa je na smotri rock zvuka u Zaječaru nastupala i 1985. godine, ali u revijalnom dijelu.

Nakon gitarijade *Rolly*, dobija na poklon snimanje dvije pjesme u studiju 13 RTVBG i to su im prvi pravi studijski snimci - *Meri* i *Jutarnja izmaglica*. U studiju *Plava šupa* **Dragana Vukićevića** snimili su potom tri pjesme: *Baraba*, *Stara fotografija* i *Dok silazim*, koju je uradio **Aco Tabaš**. U namjeri da izdaju prvi album, šalju demo snimke čuvenom producentu **Saši Habiću**, koji je tek završio *Bajagine Jahače magle*. Tabaš je u Beogradu čekao odgovor.

„Habić je rekao da tu ima potencijala, ali da ne može da radi sa bendom koji je u Podgorici, te da, ako želimo karijeru, moramo preći da živimo u Beogradu.

Nismo htjeli da se preselimo negdje drugo i nismo pristali na odlazak. Mi nismo, ali Aco Tabaš jeste“, veli Tošić.

Tabaš se priključio poznatoj grupi koju je napustio vokalni solista – riječ je o sastavu *U škripcu*, koji je sa novim pjevačem želio da drugačije nazove projekat, ali je brend *Škripca* bio toliko jak da su morali nastaviti pod starim imenom. Ubrzo su snimili i album, sa koga se i danas slušaju pjesme *Vreme je za nas* i *Ti ne brini*.

Umjesto Tabaša, u grupu 1986. dolazi **Rade Račić**, pjevač potpuno drugačijeg senzibiliteta. S njim *Rolly* radi novi materijal i izdaje prvu kasetu *Blesava* za privatnu izdavačku kuću *Lolita*. Materijal snimaju kod **Boba Stanišića** u kućnom studiju, aranžer i koproducent bio je **Zlatko Baban**, a osim braće Tošić, Mandića i Račića, u bendu je bio i **Blažo Čavić**, klavijaturista, jedan od osnivača grupe *Luna* iz Užica. Tokom 1992. umjesto Račića za vokala dolazi mlada podgorička pjevačica **Bilja Mitrović**.

„Upoznali smo je na Ekonomijadi na Plavim horizontima. Došli neki studenti i pitali može li njihova drugarica da pjeva. Mi zakovrnuli očima, jer nam je iskustvo govorilo da traže samo Cecine pjesme, kad ona veli da bi pjevala Vitni Hjuston i Maraju Keri. Mi smo se šokirali da neko ima takav glas.

ČESTE PROMJENE PJEVAČA I KLAVIJATURISTA

Grupa *Rolly* je promijenila sedam vokala, a i klavijaturisti su se često mijenjali. U bendu su, kraće ili duže, svirali na ovom instrumentu Dejan Orlandić, Blažo Čavić, danas narodnjak Aco Pejović, pa Srđan Ilić, Kolja Popović, Gavriilo Radunović...

Tada smo bili bez pjevača, pa smo joj ponudili da bude s nama. To je trajalo godinu i nešto, sa njom smo nastupili na Skalama“, objašnjava Tošić.

Nakon Mitrovićeve, dolazi **Rajko Radović** za vokala. S njim su snimili drugi album *Mi te volimo*, u studiju RTCG, izdavač je bila Muzička produkcija RTCG.

„Trake smo mi nabavljali, jer je njihov študer imao na raspolaganju pet traka na kojima je snimljeno pet miliona snimaka. Ja sam tražio da otkupim naše trake, ali nisu živi dali, tvrdeći da će čuvati. Naravno, nakon 10 dana bile su presnimljene“, sjeća se Tošić.

Upravo te 1992. godine, *Rolly* sklapa najvažnije poznanstvo u karijeri, i to sa pop-folk divom **Nedom Ukraden**. Postali su bend koji je prati na svim turnejama, obišli Evropu, a u SAD nisu išli zbog problema sa vizama.

„Svirali smo s njom pet godina gdje god je trebalo. Teško je bilo na početku,

jer nismo slušali tu muziku. Dobili smo pet, šest kaseti od menadžera i nama je svaka pjesma tada bila ista. Ali smo s njim kasnije odradili veliki koncert u Sava centru, sa Filharmonijom mladih iz Beograda, ona je veliki profesionalac“, ističe Tošić.

Naredni pjevač *Rollyja* bio je vokalni solista, i popularni TV i radio voditelj **Božo Bulatović**.

Upoznali su ga na gitarijadi, kao člana *Excalibura*. S njim je urađen treći album *Ponekad, sjeti se*. Najprodavaniji. „Od 12 pjesama na albumu, urađeno je šest spotova, a izdavač *Goraton* je odradio jako dobru distribuciju u čitavoj bivšoj Jugoslaviji. Gledao sam spotove i na TV stanicama u Srbiji, a rođaci su mi iz Hrvatske javljali da su vidjeli spot na njihovim kanalima. Sve se poklopilo sa 20 godina našeg rada“, veli Tošić.

Usljedila je pauza u radu grupe od šest godina, za vrijeme koje su članovi počeli da se bave privatnim biznisom, jer su postali porodični ljudi, a od svirke nije moglo da se živi. Povratak je uslijedio nakon što je u bend došao **Pjetar Pero Dedivanović**, direktor scenografije u TVCG, koji je sa Nebojšom Tošićem svirao u bendu *Ambis* još osamdesetih. Njih dvojica su komponovali pjesmu koja će, paradoksalno, nakon više od 25 godina karijere, postati najvažniji zaštitni znak grupe – *Daj mi razlog*. Uslijedio je i singl *Čija si sad*, pa opet šest godina pauze. Veliki koncert u KIC-u 25. juna biće odraden u proširenom sastavu *Rollyja*: Obren i Nebojša Beco Tošić, Dušan Mandić, **Duško Petrović**, **Kolja Popović**, **Srđan Ilić**, **Pjetar Dedivanović**, **Rade Račić**, **Rajko Radović**, **Bilja Mitrović**, **Vjera Nikolić** i **Renata Perazić**. Nastupiće i gosti iz regiona.

„Lijeni smo i to je glavni krivac što nismo ovaj koncert odradili i prije dvije godine, kad je bilo tri decenije od nastanka benda. Ali, eto, i ovako je dobro ispalo, jer svi slave 10, 25, 30 godina, a što mi ne bi prvi proslavili 32 godine rada“, zaključuje Tošić.

Željko MILOVIĆ

POBJEDNIK U KATEGORIJI REVOLUCIONARNE PJESME:
Roli na Zaječarskoj gitarijadi 1984.

NEDELJNA ŠEMA /ntvMontena/

Pregled programa

08:30; 11:30; 15:00; 18:00; 20:00

08:35 Svježi u dan/Zdrava Tv

08:50 Montena SHOP/rad.danima

09:00 Mali oglasi/Hit dana

09:15 Rad.danima:Crtani filmovi

10:00 Dok.Program

11:00;13:00;18:05;20:05/TV SHOP

11:20 Marketing 1

11:30 Pregled programa

11:35 Životinjske lakrdije/insekti

12:00 Crtani film-Mumijevi/rad.danima

13:20 serija:Otkaćena plavuša/rad.

danima /r.

14:00 Ponedjeljakom:u 10:00 PUTOPISI/

Dok. Serijal

u 14:00 NEDELJNI PG RAPORT/r.

u 21:40 Tekstura

Utorokom:u 10:00 Teen Eye/r.

U 20:20 Raport Iz Bijelog Polja

u 21:30 Naš život/Dok. Serijal

u 22:00 MBB MAGAZIN

Srijedom:u 10:00 Naš život/Dok. Serijal/r.

u 21:40 Istorijske paralele

u 23:00 PROLOG

Četvrtkom:u 21:35 Zelena patrola

u 22:30 Montena Business Broadcasting

Petkom: u 10:00 IT Networking /r.

U 19:00 IT Networking

u 21:30 Auto Shop/petnaestodnevno

u 22:30 Montena Business Broadcasting

/r.

Subotom:u 10:00 Pet Show/kućni ljubimci

u 12:30 Lili Pez-Dječija emisija

u 14:10 MKanal/muzička emisija/

u 16:00 PROLOG /r.

u 17:00 Tekstura/r.

u 19:00 RAPORT IZ BARA

u 19:55 Auto Shop/petnaestodnevno /r.

u 21:30 Putopisi/Dok.Serijal

Nedjeljom: u 10:00 Pet Show/kućni

ljubimci /r.

u 12:30 Lili Pez-Dječija emisija /r.

u 15:10 Raport iz Bara /r.

u 15:30 Planet Croatia /r.

u 16:00 Teen Eye

u 17:00 KORIDORI /r.

u 19:00 Zelena patrola /r.

u 20:15 Planet Croatia

u 21:00 MKanal/petnaestodnevno

13:40 Nedjeljom: F I L M /r.

14:50 Marketing 2

15:05 Dokumentarni program/rad.danima

15:50 Mali oglasi

16:00 Dok.Program/r./rad.danima

16:50 MONTENA SHOP/radnim danima

16:45 serija: Otkaćena plavuša/rad.

danima

18:15 Mali oglasi/Hit dana

18:25 Životinjske lakrdije/insekti/r.

18:53 Marketing 3

19:10 NEDELJNI PG RAPORT/nedjeljom

19:30 Crtani film-Mumijevi

20:00 PG RAPORT/rad.danima

20:50 Marketing 4

21:00 I N F O - informativni program/

osim nedjeljom

00:00 PONOĆNI INFO/osim nedjeljom

01:00 Repriza dnevne produkcije i

serijskog programa.

IZLOG KNJIGA

ČETRDESET PRAVILA LJUBAVI, (ROMAN O RUMIJU)

Elif Shafak,

Buybook, Sarajevo 2013.

Četrdeset pravila ljubavi na početku čitanja čini se samo još jednim od otrcanih ukalupljenih romana o nesretnoj sredovječnoj kućanici u potrazi za „pravom” ljubavlju. Dijelom to i jeste; no kako roman u sebi sadrži zapravo dva romana, okosnica priče sasvim je negdje drugdje.

Četrdeset pravila ljubavi sufijskih mistika univerzalna su načela primjenjiva uvijek i na svačiji život nezavisno od religije, kulture, rase, godina, pola ili seksualne opredijeljenosti. Četrdeset pravila ljubavi četrdeset je oda o životu, o univerzalnoj istini, o onome što je jedinstveno i veće od nas ma kako god to nazivali. I ne usudim se reći „pravila“ jer čini se kao nešto nametnuto, više su to načela po kojima odabiramo živjeti. Što ih više možemo primijeniti na sebi činimo ovaj svijet boljim i vlastiti život bogatijim za iskustvo življenja.

ROĐENI U NEDELJU INGMAR BERGMAN Geopoetika, Beograd 2011.

Iako je riječ o drugom dijelu svojevrsne autobiografske trilogije – nastavku *Najboljih namera* (Geopoetika, 2009), ovaj roman poznatog švedskog reditelja i scenariste sa lakoćom se može čitati nezavisno. Vremenski pozicioniran u deceniju posle događanja opisanih u *Najboljim namerama*, djelu u kojem se autor bavio prvenstveno odnosom među njegovim roditeljima na početku veze, ovaj nastavak je potresan i zavodljiv roman o odnosu oca i sina i načinu života velike porodice Bergman za vrijeme boravka u letnjikovcu u drugoj deceniji dvadesetog vijeka.

Savršen niz slika, majstorski spojenih jezikom filma, oživljava nam glavnog junaka, dječaka Pua, rođenog u nedelju, što mu, prema vjerovanjima, daje specijalni dar naglašene osjetljivosti i vidovitosti. Njegovo djetinjstvo čine teror starijeg brata, slušanje priča o duhovima, seksualne fantazije, ali i prisustvovanja bolnim svađama roditelja, kao i susreti sa smrću. Nekoliko sekvenci „povrataka u budućnost“, pedeset godina nakon radnje romana, pomaže čitaocu da sklopi i poveže sve slike, bivajući nijemim svjedokom posjeta Ingmara Bergmana ocu na samrti.

Konflikti i sukobi, ali i ljubav i humor, uz lirske opise prirode čine ovaj nesvakidašnji roman u kojem, iako skrivene ispod površine, dominiraju sjeta i gorčina, ne ometajući pri tom uživanje i zadovoljstvo čitanja.

Po romanu *Rođeni u nedelju* 1992. godine snimljen je istoimeni film u režiji Danijela Bergmana, sina Ingmara Bergmana, koji je potpisnik scenarija.

(Ovu rubriku *Monitor* realizuje u saradnji s knjižarom *Karver*)

KAMERA

Veri
VEROZA

Na Primorju i u Zetsko-bjelopavličkoj ravnici vlada sredozemna klima koju odlikuju topla i suva ljeta. Ovih dana spas od vrućina se najčešće traži na velikim vodenim površinama Jadranskog mora i Skadarskog jezera

POLITIČKE ELITE VIŠE ŽIVE U MITSKIM NEGO U EVROPSKIM VREMENIMA

Nije dobro da razmišljamo o alternativama, koje nas i geografski i na drugi način izmještaju iz našeg prostora, jer Evropa jeste naš prostor

Treba da počnemo da razmišljamo o tome da su evropski poslovi zapravo domaći poslovi: To što nam predstoji nije ništa nego nego dio istih onih standarda koji nam pomažu da se kao društvo demokratizujemo i da uspostavimo ekonomski održiv sistem. U trenutku kada završimo sve to i kad uspijemo da ispunimo takve standarde, možemo da otvorimo debatu o tome da li je EU alternativa ili nije. Ali, u ovom trenutku ta priča je samo pokušaj usporavanja određenih reformi ili pritiska da se te reforme zapravo konkretizuju – rečeno je u drugoj emisiji drugog serijala *Okruženja* čija je tema bila: Evropska unija između lamenta i rapsodije.

Gosti **Zvezdane Kovač** i **Nenada Šebeka** bili su: politikolog **Daliborka Uljarević** (Crna Gora), glavna i odgovorna urednica Dubrovačkog vjesnika **Vjera Šuman** (Hrvatska), publicista **Igor Mekina** (Slovenija) i **Maja Bobić**, generalna sekretarka Evropskog pokreta (Srbija), dok je uvodničar bio **Balša Brković**, novinar i književnik.

Bobić: Važno je za region što smo svi negde u ovom trenutku na istom zadatku, što postoji ta neka

zajednička evropska vizija. S druge strane, ovo jeste proces koji treba nama da pomogne da se transformišemo. Nije to proces koji će nas uvesti u raj, gde je sve pristupačno, dostupno i lako, već treba da nam pomogne da se unapredimo i kao pojedinci i kao društvo u celini, da postanemo bolji za sebe, za okruženje, konkurentniji na tržištu, otvoreniji za inovacije, sa boljim obrazovnim sistemom...

Šuman: Političke elite bit će prisiljene napraviti restrukturiranje, jednostavno će se morat uvest red. Evropska unija svima nama možda i ne bi trebala da smo sami uveli red puno prije, ali očito da nismo to bili sposobni.

Uljarević: Ako posmatramo regionalni kontekst, Crna Gora predstavlja dobru priču, prije svega zbog toga što nema potencijal da proizvede ozbiljan problem i bilo koga drugog ugrozi. Na žalost, iz perspektive Brisela, čini mi se da se mnogo više pažnje posvećuje onima koji imaju tu vrstu problema nego onima koji se još uvijek bore sa suočavanjem sa vrlo izazovnim procesom unutrašnje demokratizacije. U proteklih par godina, Crna Gora

je dosta dobro prošla određene faze koje su dominantno tehničke. Usvojili smo dosta lijepih zakonskih tekstova, strategija, akcionih planova, ali ono što je meni jako važno, jesu mjerljivi rezultati u praksi. Na tom polju imamo prilično mršav učinak i zato se nadam da će upravo proces pristupanja EU dovesti do toga da naše političke elite postanu odgovorne i da kroz tu praksu pokažu posvećenost standardima koji se nalaze u zakonima. Naše političke elite više žive u mitskim nego u evropskim vremenima.

Šebek: *Koliko je realan strah od EU, od, recimo, gubitka identiteta ulaskom u EU?*

Bobić: Gubitak identiteta, jezika, religije – sve su to neutemeljeni strahovi, jer u Evropskoj uniji već postoje zemlje koje su pravoslavne, postoji već ćirilica u upotrebi. To su, zapravo, više neki strahovi o kojima se ne razgovara i samim tim postoji nerazumevanje toga šta zapravo znači biti članica EU.

Uljarević: Nadam se da ćemo se mi i u tom identitetskom smislu mijenjati, da ćemo biti više građani i građanke, a mnogo manje vojnici različitih drugih identitetskih stanja i da će to pomoći, na kraju krajeva, i stabilizaciji regiona; da ćemo shvatiti da ne živimo od toga koliko ćemo puta dnevno izgovoriti to ko smo i što smo po nacionalnom

BALŠA BRKOVIĆ:

DOK NE BUDEMO LIČILI NA EVROPU, SVE NAŠE EVROPE LIČIĆE NA NAS

- Ima jedna lijepa rečenica kod Danila Kiša, koji kaže: „Primijetio sam da sve lijepe stvari kada dođu izgledaju mnogo manje lijepo nego dok smo ih čekali, a sve ružne stvari kada dođu izgledaju mnogo ružnije nego dok smo ih zamišljali“. Možda je taj psihološki mehanizam razlog zašto lament uvijek zvuči ubjedljivije od rapsodije. S jedne strane, dok neki prostor ne uđe u Evropsku uniju imate naglašeno glorifikovanje, jednu vrstu beskrajno idealizovanog diskursa. S druge strane, kada se neki prostor nađe sa one strane kapije, vrlo često se čuju različiti tonovi, pa bi se gotovo moglo zaključiti da je sa Evropom kao sa ljubavlju iz one pjesme Desanke Maksimović, da je Evropa lepa samo dok se čeka dok od sebe nagoveštaj da. Na neki način i Evropa je, dakle, jedna od tih priča i to je razlog što vrlo često stariji ljudi, stariji žitelji našeg prostora, imaju osjećaj da su sve te priče već jednom davno čuli, samo što je tada umjesto riječi Evropa, recimo, bila riječ komunizam ili neka druga. Možda bi prije svih priča o Evropi trebalo da se prisjetimo jednog sjajnog naslova Karverovog i reći o čemu zapravo pričamo kada pričamo o Evropi. Na koncu, volim da se prisjetim činjenice da prvi evropski moderni roman, ili vjerovatno najveći roman koji je ikad napisan - Don Kihot jeste priča takođe o tome, o jednoj vrsti razlike između one zone utopijskog i one zone realnog, što god to bilo. Možda je upravo najizazovnija ta pozicija očekivanja, dakle postavljenosti u odnosu na utopijski i onaj realni potencijal nečega. Bojim se da dok god mi zaista ne budemo ličili na Evropu, sve naše Evrope ličiće na nas.

opredjeljenju ili mjerenju nacionalnih krvnih zrnaca bilo kome, nego od toga koliko smo mi zapravo spremni da uložimo sebe u izgradnju sopstvene države i institucija, koliko smo spremni da radimo, da prihvatamo određene vrijednosti i standarde.

Suman: U Hrvatskoj se pojavljuje strah od radnika iz Bugarske i drugih zemalja. Konkretno, Dubrovčani se boje da će doći konobari iz cjelog svijeta valjda u Dubrovnik radit. Ali kad se

traži konobar već unatrag 7-8 godina gotovo ne možete naći Dubrovčanina. Tako da mislim da su to strahovi sasvim druge prirode. Generalno, svi moramo mjenjat mentalni sklop i to je ključno - od radnih navika do načina na koji gledamo na korupciju koja je ključni problem svih zemalja regiona.

Šebek: *Koliko će nam biti potrebno vremena da promenimo taj mentalni sklop?*

Suman: Mnogo. Mlada generacija je

već savladala tu tehniku u kojoj zoveš, tražiš veze za posao, zapravo ne možeš dobit posao ako ti nije neko iz porodice sredio. Sad je najnovije uhljebljenje preko stranke. Biće potrebno mnogo vremena da se to promijeni, govorimo o generacijama. Pazite, i u Evropi ima korupcije, svuda ima veza, ali to što se ovdje radi prešlo je sve moguće granice.

Uljarević: Ja bih rekla nešto o administraciji: ne samo što je ona preglomazna, već je strašan problem politizirana administracija koja nije odgovorna građanima i građankama. Administracija nije ni brza ni efikasna, jer ne radi u javnom interesu nego su odgovorne onima koji su ih postavili, prije svega političkim partijama. U Crnoj Gori imamo jednu posebnu situaciju da je vlast već decenijama nesmjernjiva. To postaje nepristojno.

Mekina: U Sloveniji je bio sličan primjer, veoma poznata afera. Naime, u januaru je jedan preduzetnik, Slovenac, htio je da uloži milion i po eura u privatnu pivaru. Već je bio kupio zemljište, skupio mašine. Tražio je građevinsku dozvolu i posebnu koncesiju za vodu. U ministarstvu su mu odgovorili da bi procedura mogla da potraje nekoliko godina. Čovjek je lijepo odustao, otišao preko granice, u Austriju, razgovarao sa gradonačelnikom, napravio projekat... Pozvali su ga za četiri nedelje na odbranu tog projekta. Dobio je primjedbe i nakon par dana potrebnih za ispravku odobrena mu je građevinska dozvola. On sada radi u Austriji, pivo ima natpis slovenački, nemački i engleski i izvozi. Bez ikakvih problema radnici dolaze iz Slovenije u Austriju, jer je jeftinija radna snaga, iako su neki drugi troškovi nešto veći itd. Ali, sve je mnogo brže, jednostavnije, efikasnije.

Kovač: *Ima li Evropska unija alternativu*

Mekina: U Sloveniji je bilo dosta euroskepticizma kad smo ulazili u EU. O tome su vođene otvorene rasprave. Danas su svi na liniji da je Evropska unija u redu, ali, naravno, nisu zadovoljni kako to funkcioniše, u kom pravcu se ti procesi razvijaju...

**U PODGORICI
NA 64. KANALU**

POTRAŽITE NAS

ANTENE USMJERITE PREMA SJENICI

Otvorite vrata savjesti

U vremenu dok sam bio član DPS-a korišćen je bezbroj načina na koje je DPS krao izbore. Afera Snimak pokazala je samo dio strategije krađe. Sada podgorički DPS, uoči budućih lokalnih izbora, snima svako domaćinstvo po sloganu evidentiramo-rješavamo.

Šta se evidentira? Veličina stana, kontejneri, vodovodi, kanalizacija, nelegalni objekti itd. Uz obećanje da će se sve to riješiti samo da bi se dobilo „sigran glas“.

Ne znam po kojem će zakonu ti

snimatelji ulaziti u stanove kada se takvim i sličnim ispitivanjima može baviti samo Monstat. Ustvari, cilj je da se takvim „otvaračima vrata“ daju obećanja da će riješiti njihove probleme ili će ih ucijeniti da će im rušiti nelegalno podignute objekte.

Za ovu nezakonitu akciju nije potreban tajni snimak, jer su autori javno objavili šta će uraditi.

Zato Podgoričani – zatvorite vrata. Jer, ako ih otvorite izgubićete svoje dostojanstvo i postati robovi gospodara ove otuđene vlasti. Zatvarajući vrata ovoj nezakonitoj akciji otvorićete vrata – svojoj savjesti.

Ivo Đurišić
Podgorica

PRETPLATA * PRETPLATA * PRETPLATA

Uplatu izvršiti u korist računa:
Crnogorska komercijalna banka
A.D. Podgorica
Swift Code: CKBCMEPG
Acc.No. 400876851700 EUR
IBAN: ME2551000000000283959

Intermediary bank:
COMMERZBANK AG FRANKFURT/MAIN GERMANY
SWIFT CODE: COBADEFF

za "Monitor" D.O.O. Podgorica, 02373190
Kopiju uplate obavezno poslati na fax:
+382 81 231-944 i 231-955, ili na adresu:
81000 Podgorica, ul. bulevar revolucije br.7

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI
Tel/fax: 031 344 244
E-mail: radio.delfin@t-com.me
www.radiodelfin.me

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI
Tel/fax: 031 344 244 E-mail: radio.delfin@t-com.me
www.radiodelfin.me

posjetite nas na
www.monitor.co.me

Ljudskost bez granica

Knjigom Svetlane Broz Dobri ljudi u vremenu zla zadat je udarac mainstreamu prema kojem nije bilo mjesta za dobre ljude u ratu. Monitor će u nekoliko nastavaka objaviti priče o moralnim gigantima, koji su se nesebično žrtvovali pomažući druge i drugačije

Svečana akademija povodom dodjele Nagrada Duško Kondor za građansku hrabrost i afirmaciju građanske hrabrosti za 2009. godinu, održana je 23. februara te godine u organizaciji NVO Gariwo Sarajevo. Ceremoniji su prisustvovali visoki dužnosnici diplomatskog kora, uključujući N.J.E. Jana Braathu, ambasadora Kraljevine Norveške u BiH, N.J.E. Maryse Berniau, ambasadoricu Republike Francuske u BiH, te predstavnici političkog i društvenog života BiH. Gradonačelnik grada Sarajeva Alija Behmen takođe je prisustvovao ceremoniji na kojoj je uručio nagrade laureatima.

Na čelu Komisije koja je odlučivala o laureatima bio je Uwe Kitzinger CBE. Nagradu Duško Kondor za građansku hrabrost su dobili: Đuro Ivković, posthumno, članovi porodice Đure Ivkovića, Alojz Knezović, posthumno i Ivanka Šućur. Nagradu Duško Kondor za afirmaciju građanske hrabrosti dobili su novinari Magazina 60 minuta.

Đuro Ivković

Rođen je 1934. u mjestu Drežanj u opštini Nevesinje. Prije rata i u ratu radio je kao policajac u Nevesinju. Nakon rata je penzionisan. Preminuo

je od posljedica moždanog udara 2008.

Nagrada Duško Kondor za građansku hrabrost dodijeljena je Đuri Ivkoviću posthumno zato što je iako svjestan rizika kojima se izlaže, manifestovao građansku hrabrost kada je u julu 1992. spasio sigurne smrti tri dječaka iz porodice Čatić: Irfana, 11 godina (1980) Džemala, 12 godina (1979) i Dženisa, osam godina (1984) iz zatočeništva u podrumu policijske stanice Nevesinje i organizovao njihovo prebacivanje na sigurnu teritoriju.

Tada je spasio i šestomjesečnu bebu i dijete od tri godine iz zatočeništva u podrumu policijske stanice Nevesinje i organizovao njihovo prebacivanje na sigurnu teritoriju. Također u julu 1992. spasio sigurne smrti majku dvoje prethodno spomenute djece Nuru Mičijević i omogućio joj prelaz na sigurnu teritoriju, gdje je pronašla svoju djecu.

U podrumu stanice milicije u Nevesinju nisu bila zatvorena samo djeca, već i brojni drugi civili. Đuro Ivković je organizovao i njihovo prebacivanje na sigurnu teritoriju.

Od prvog do posljednjeg dana rata uspješno je slijedio svoj stav da je „u ratu najvažnije sačuvati obraz i porodicu“.

Članovi porodice Đure Ivkovića

Svi članovi porodice Đure Ivkovića također su dobili Nagradu Duško Kondor za građansku hrabrost. To su: supruga Rada Ivković, djev. Zurovac, rođena 1939, kćerka Branka Ivković, rođena 1960, kćerka Dragana Ivković, rođena 1969. te snaha Zora (Dragović) Ivković, rođena 1965. u Nevesinju.

Nagrada Duško Kondor za građansku hrabrost dodijeljena je članovima porodice Đure Ivkovića, jer su u junu i julu 1992. spasili više prognanih među kojima i najmanje petoro djece od šest mjeseci do 12 godina, koji su bili zatočeni u stanici milicije u Nevesinju. Iako su u stanu imali svoje četvoro djece (tri dvogodišnja djeteta i jednu bebu), odvajali su od svojih usta i krišom, jer je to bilo zabranjeno, doturali hranu i mlijeko nepoznatoj djeci, odvojenoj od roditelja i ostavljenoj bez starateljstva i neophodne hrane, zatočenoj u podrumu stanice milicije u Nevesinju.

Alojz Knezović

Rođen je 1938. u Tuzli, bio je optičar, branitelj, političar i društveno vrlo aktivan penzioner, poslanik u Parlamentu Federacije BiH i

predsjednik NVO Spokojna starost. Umro je u Tuzli 2008.

Nagrada Duško Kondor za građansku hrabrost dodijeljena mu je posthumno, a razloga za nju ima na pretek. Ovdje ćemo nabrojati samo neke.

Alojz Knezović je februara 1992. godine spasio Seada Husejnovića od srpskih paravojnih jedinica, koje su u to vrijeme zauzele teritoriju opštine Erdut u Hrvatskoj, u kojoj je Sead služio vojni rok u JNA. Alojz je uspio izvući Seada iz sredine u kojoj je, po navodima samog Seada Husejnovića, kao pripadnik islamske vjeroispovijesti bio u smrtnoj opasnosti.

Iskazao je građansku hrabrost za vrijeme rata u BiH kao pripadnik Armije BiH, kada je komandantu korpusa podnio pisanu prijavu protiv svog pretpostavljenog komandanta bataljona zbog nezakonitih i nemoralnih radnji i zloupotrebe položaja.

U ratu je, također, uputio otvoreno pismo prvom predsjedniku Predsjedništva Republike BiH i vrhovnom komandantu Armije BiH Aliji Izetbegoviću (objavljeno 19.11.1993. u magazinu „Front Slobode“, pod naslovom „Kakvu Bosnu priželjkujete?“) u kojem navodi da mnoge izjave Izetbegovića „bole i dovode u nedoumicu sve nas Bosance koji nismo Muslimani“.

Iskazivao je građansku hrabrost kao predsjednik Udruženja Spokojna starost, konstantno ukazujući na nepravilnosti i korupciju u Zavodu Penzijsko-invalidskog osigutanja i Savezu udruženja penzionera.

Kao građansku hrabrost treba cijeniti i njegove istupe u Zastupničkom domu Federalnog parlamenta, ali i izjave i tekstove u kojima iznosi imena krivaca, institucija i pojedinaca, ukazujući na njihov kriminal i istovremeno se odričući poslaničkog imuniteta.

Ivanka Šućur

Rođena je 1950. u Kaknju, po zanimanju je domaćica. Živi u Sarajevu.

Nagrada Duško Kondor za građansku hrabrost dodijeljena je

U SLUŽBI HUMANOSTI

Denis Bećirović, rođen je 1975. u Tuzli. Profesor je istorije i geografije i magistar istorijskih nauka. Imajući u vidu potrebu izgradnje povjerenja među bosanskohercegovačkim narodima, prepoznao važnost promovisanja pozitivnih primjera u odbrani zajedničkog života i elementarnih ljudskih prava naroda i građana Bosne i Hercegovine.

Denis Bećirović dobio je Nagradu Duško Kondor za afirmaciju građanske hrabrosti jer je prepoznao u Srđanu Aleksiću simbol građanske hrabrosti i odlučio se boriti za istorijsko i političko priznanje građanske hrabrosti kao neprolazne vrijednosti. 23. maja 2007. uputio je inicijativu da:

Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH, čiji je bio član, usvoji inicijativu kojom zadužuje Vijeće ministara da, u saradnji sa nadležnim organima Općine Trebinje, finansijski pomogne izgradnju spomenika Srđanu Aleksiću u Trebinju.

Na 10. sjednici 13. 06. 2007., sa 29 glasova „za“ i pet „uzdržanih“, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine je prihvatio inicijativu Denisa Bećirovića.

minuta koji je emitovan na Federalnoj televiziji, a za 280 sati informativnog programa.

Novinari redakcije političkog magazina 60 minuta u više od 280 sati emitovanog programa, u periodu dužem od šest godina, neprestano su, iz emisije u emisiju, argumentovano ukazivali na najnegativnije pojave u bosanskohercegovačkom društvu, pri čemu su nerijetko bili izloženi uvredama, fizičkim napadima, prijetnjama čak i smrću, od strane onih koje su demaskirali, čime su stalno afirmisali građansku hrabrost kroz njeno ponavljano iskazivanje.

U društvu u kojem vlada organizovani kriminal, aktivnosti svakog pojedinog novinara iz redakcije političkog magazina „60 minuta“ na konstantnom pronalaženju i iznošenju podataka u javnost o karikama u lancu organizovanog kriminala u periodu dužem od šest godina predstavljaju bez sumnje njihovu potpunu posvećenost društvenoj, političkoj i istorijskoj afirmaciji građanske hrabrosti kao neprolazne vrijednosti.

Priredio: **Amer TIKVEŠA**

Ivanki Šućur jer je kao udovica sa troje djece dva mjeseca nakon što joj je suprug poginuo u odbrani Sarajeva, iskazala građansku hrabrost kada je 16.10.1993. našla na ulici u Hrasnici napušteno dijete od osamnaest mjeseci, spasila mu život i pod granatama ga odnijela svojoj kući. Dječak se zvao Elvis, rođen je u Čapljini 9.01.1992. Time je Ivanka dokazala da ljudskost ne priznaje ni etno-nacionalne ni vjerske granice.

Redakcija političkog magazina FTV 60 minuta

Nagrada Duško Kondor za afirmaciju građanske hrabrosti dodijeljena je redakciji političkog magazina 60

Studirala si u Trebinju, a živiš u Nikšiću. Da li je krševiti prostor našao mjesta na tvojim radovima?

Vjerovatno jeste. Ne mogu tvrditi da je bio glavna tema ili inspiracija ali je taj motiv isplivao iz podsvjesnog i očigledno upao u oko posmatrača. To je onaj kod u nama koji nosimo gdje god išli, živjeli i šta god radili. Odrasti u krševitom kraju znači automatski razlika u temperamentu i senzibilitetu, a on se najbolje manifestuje u nekom vidu stvaralaštva. S godinama mjenjamo mišljenje, stavove, ali naša suština ostaje ista. A to je upravo ta tvrdoća, snaga, odlučnost i hrabrost ljudi iz ovih „surovih“ krajeva.

Nedavno si održala izložbu pod naslovom *Id*.

Tema te izložbe bio je Frojdov psihoanalitički termin *Id*, koji označava nesvjesni primarni dio ličnosti. Takođe, akcenat je bio i na Jungovim arhetipovima, koji su se mogli jasno vidjeti i prepoznati na svakoj od ovih digitalnih grafika. Pomirila sam drevno i moderno: kroz digitalne medije, računar i nove tehnologije, pokušala sam predstaviti animalne, čulne, praistorijske slike o nama, uz korišćenje tipografije. Izložba je bila lijepo posjećena i upućene su dobre kritike, međutim, bio je to prejak impuls za mene, isuviše jačine na grafikama, isuviše izbačenog emocionalnog tereta na jednom malom mjestu. Taj naboj energije je osjetilo još ljudi u publici, čim su se grafike poređale po zidu. Ravnodušnih nije bilo, a to je valjda uspjeh. Tada sam „izbacila“ godinama sakupljeni naboj, energiju i teret i vjerovatno nikada više neće uslijediti izložba slične teme niti inteziteta. Rečeno. Sad idemo dalje.

Istoričarka umjetnosti Kristina Radović je za tvoje grafike rekla da „posjeduju dinamizam filmskog kadra“. Koliko je film uticao na tvoj rad?

Zaista mnogo volim film, ali moram reći da mi nije bio cilj da ga uvrstim u svoje djelo, niti sam razmišljala u tom pravcu. Opet se vraćamo na priču o podsvjesnom: dinamizam filmskog kadra je naprosto uplivao u moje radove poptuno neočekivano i neplanski, a to je valjda zato što je film dio mene, moja velika ljubav. Kadriranje, fotografija, pa

ANA ZEKOVIĆ

Ana Zeković rođena je 1983. godine u Nikšiću, gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju. Diplomirala je na grafičkom odsjeku likovne akademije u Trebinju, u klasi profesora Mirka Toljića. U posljednje vrijeme bavi se digitalnom grafikom i grafičkim dizajnom. Svoje stručno usavršavanje nastavlja na IT Akademiji u Beogradu, na odsjeku New Media Design

i uopšte vizuelne umjetnosti, sve su to moji afiniteti. Samim tim je normalno da se svuda „potkrađu“.

Koliko su internet i kompjuteri izmijenili tvoje poimanje likovnog svijeta?

Internet i kompjuteri su olakšali dosta toga, pa i samo stvaranje umjetničkih dijela. Naravno, cilj je ne izgubiti onu mekoću ruke, lepršavost poteza, kreativnost i inovaciju. Moje poimanje glasi: ako je čovjek kreativan, sredstvo izražavanja nije bitno. Čak, ukoliko postoji olakšan način da se nešto stvori, kao danas kompjuteri, onda zašto to ne iskoristiti? Pronašla sam se u novim medijima i oni su samo još potpomogli moj način izražavanja i otvorili mi još mogućnosti. Video rad je nemoguć bez novih tehnologija. Što se statične grafike tiče: nešto što je bio jako komplikovan grafički proces sa cinkanom pločom, bojom, razređivačima, iglama, kiselinama itd. sada sa lakoćom mogu izvesti klikajući mišem ili koristeći elektronsku

tablu za crtanje, a da ne izgubim ni kvalitet, niti senzibilitet, niti suštinsku ideju likovnog rada.

Radiš kao grafički dizajner. Da li je to nužnost s obzirom na stanje u kulturi kod nas?

Nažalost, da. Postoje mnoge kolege koje se nisu pronašle u grafičkom dizajnu niti novim medijima, ali uprkos svojim afinitetima, moraju raditi posao dizajnera koji im obezbjeđuje kakvu-takvu egzistenciju. Kultura će uvijek biti problem kod nas, uprkos kratkim periodima blagog oporavka. To je prosto tako i čovjek se mora snalaziti u takvim okolnostima. Sva sreća, pa sam se ja pronašla u grafičkom dizajnu i mnogo volim taj poziv. Naravno, i tu postoji negativna strana: danas se traži dizajn isključivo u komercijalne svrhe i vaša kreativnost ne može baš doći do izražaja jer o završnom rešenju opet odlučuje klijent, koji i ne mora biti likovno pismen, a ni čovjek od ukusa.

Dragan LUČIĆ